

EU: ROMERRIGET OPDATERET?

– Bidrag til antroposofiske studier

del 2 af 2

af Magnus Falko, november 2014, med opdateringer af juni 2015

<http://falko.nu/rs-rom2.html> :

EU: ROMERRIGET OPDATERET?

– Bidrag til antroposofiske studier

del 2 af 2

Dette er ikke en almindelig artikel, men er et bidrag til læserens egne studier eller almen menneskelig opmærksomhed. Skribenten synes selv, at tema og længde egner sig bedst til at læses udprintet, som en bog, og ikke på en skærm. Notehenvisninger samt indføjede bemærkninger, typisk i oversættelser, er i [].

Studiebidraget er dedikeret til Jens Thorning Hansen (29.9.1949 – 12.12.2014)

Af Magnus Falko. Udgivet 27. november 2014, opdateret 28. juni 2015 – blandt andet med tilføjelse af titler på delkapitler (adskilles af en stjerne: *)

”GA” står for *Gesamtausgabe*, altså udgave/nummer i samlingen af Steiners værker. Det efterfølgende tal er det nummer, som værket specifikt har heri. Studiebidraget vil snart kunne findes forkortet i én del på falko.nu/obs/rom.html – i den får man blot ikke de antroposofiske dele med. Mange af de omtalte Steiner-værker kan købes i hæfte- eller bogform hos <http://www.audoniconsbogsalg.dk/> (tlf. 86 52 11 17).

(Del 1: <http://falko.nu/rs-rom1.html>)

Rudolf Steiner betonede i bøger og talrige foredrag vigtigheden af det enkelte menneskes betydning for fællesskabet og betydningen af fællesskabets kvalitet for den enkelte. Både på Steiners tid og i dag risikerer vi at lulle os ind i falske former for fællesskab og frihed, som før eller siden vil skabe ufred. Studiebidraget her handler om de romersk-katolske træk ved den Europæiske Union og deres betydning i denne sammenhæng.

Studiebidraget bringer udtalelser af blandt andre Rudolf Steiner, deriblandt citater, der indikerer, at han forudså EU, hvis ikke i den præcise udformning, EU fik og stadig udvikler, så i det mindste i EU's romersk-katolske væsensprincipper. Budskabet er ikke, at alt, hvad der vedtages i EU-regi, er 'noget skidt', eller at de hensigter, der beskrives, deles af alle EU-tilhængere og alle katolikker. Studiebidragets sidste kapitel vil se konstruktivt fremad – ikke i en enkelt, færdigpakket samfundsmodel, men i form af overordnede tanker.

Kapitler i del 1:

- 1: Symboler, møder og ceremonier**
- 2: Åndshistoriske forudsætninger**
- 3: Steiner om nye Romerrige-planer**
- 4: Institution eller menneske**

Kapitler og delkapitler her i del 2:

5: Nationalitet med og uden EU

- 5.1: »Imod EU« behøver ikke være = »For nationalstaten«
- 5.2: Nationalstater som startforudsætning for Paneuropa/EU
- 5.3: ”Enhed” med tvang kontra enhed i enighed
- 5.4: Steiners nuanceringer angående katolicismen
- 5.5: Alliance: wilsonisme, katolicisme, amerikanisme
- 5.6: Nationalstaten som reaktion på det Tysk-romerske Rige
- 5.7: EU-statens overgreb og overgrebspotentiale
- 5.8: Fremskridt eller forældet sjæleholdning?

6: Eksempler fra praksis

- 6.1: Whistleblower afdækker romerstrømningen
- 6.2: EU i Charlemagnes bygning – bogstavelig talt
- 6.3: Helge Rørtoft-Madsens undersøgelser
- 6.4: Romerkirken ønsker EU som »Corpus Christi«
- 6.5: Rudolf Steiner om direktivets natur
- 6.6: EU's nærhedsprincip: et romersk-katolsk begreb
- 6.7: Lidt om EU-kontrol kontra Steiners tankefrihed
- 6.8: Quigley om EF-tråden til det Tysk-romerske Rige
- 6.9: Katolske EU-topfolk i dag – og deres ’Dream of Rome’
- 6.10: Aktuelle nuancer inden for romerkirken
- 6.11: Åbenbaringen, kolosserne og jegets autoritet
- 6.12: Flere efterforskere – mellem censur, maskepi og tvang

7: Mere om de andre forvaltere i EU

- 7.1: En stat i staten: jesuitter og frimurere i samarbejde
- 7.2: Lidt om Tyskland som gidsel
- 7.3: Steiner: Anglo-USA kan gøre Europa til nyt Romerrige
- 7.4: Mørkets opvågningsformål i parløb med lysets modvægt
- 7.5: De retarderede strømningers ursuppe er fremtidens kilde

8: Noget om andre veje at gå

- 8.1: Om at ville forbedre ”forvalternes” strukturer indefra
- 8.2: Stoppe kapitalens eksistens eller ændre dens begreb?
- 8.3: Verdensstatsapparat *eller* kosmogoni, frihed, altruisme
- 8.4: Forandring nedefra: eksempler på Michaelske tiltag
- 8.5: EU er i dag et andet EU end det, mange sagde ja til
- 8.6: Lidt om Norden, Schweiz, Storbritannien – og debatten
- 8.7: Antroposofi og politik – samt Kristus og suveræniteten

Kapitel 5: Nationalitet med og uden EU

*

5.1: »Imod EU« behøver ikke være = »For nationalstaten«

Dette kapitel berører visse romersk-katolske aspekter af et af de mest udbredte argumenter for EU, nemlig at EU skal overvinde nationalismen. Som antydnet i indledningen planter studiebidraget her sig durk ned i spændingsfeltet mellem individ og fællesskab, og da vi både har brug for at være selvstændigt tænkende og fungerende og at være sammen i det nære som i det mellemfolkelige, kan emnet nemt omkranses af alskens sympatier og antipatier, der spærrer for et åndeligt redeligt studiearbejde. Det gælder i særdeleshed, hvis man har opbygget identitetsfølelser på sin holdning, negativ eller positiv, til EU. Hvis man vil kende undertegnede grundlæggende tanker om nationalitet, kan man læse i min artikel 'Steiner om nationalitet'[44] og studiebidraget 'Nationalitet, individ og EU'[40].

Hensigten med at overvinde nationalismen er en, som undertegnede kan tilslutte sig. Nogle EU-tilhængere, også i EU-systemets top, siger, at EU skal føre til nationalstaternes ophør. Også dette mål kan jeg tilslutte mig. Spørgsmålet for mig er alene: Hvad skal komme i stedet for nationalstaten, og hvordan? Her er EU ikke nogen selvfølge. Dette studiebidrags emne er primært noget, som vi må væk fra, dog omhandler kapitel 8 nogle tanker om det, vi må hen til. Jeg ser gerne, at mange forskellige samfundsmodeller får lov at få fodfæste på Jorden.

I noterne er der eksempler på konstaterende og håbefulde udtalelser fra ledende EU-politikere om nationalstatens opløsning.[45] Mange af disses kollegaer, ja endnu de fleste, afviser på det bestemteste, at EU vil indebære en sådan opløsning. Jeg håber på nationalstaternes opløsning, blandt andet fordi nationalstater *kan* lede til en statsapparatligt bestyrket nationalisme. Den amerikanske præsident Woodrow Wilson blev med sin 14-punktsplan i 1918 ankermand for den ”folkenes selvbestemmelsesret”, der knyttes til nationalstaterne. Med udgangspunkt i Wilsons princip blev Europakortet ved Versailles-freden i 1919 markant ændret, så en række nye lande så dagens lys: Polen, Tjekkoslaviet, Østrig, Ungarn, Jugoslavien, Finland og de baltiske stater. Med denne opfattelse af selvbestemmelse kan et folk måske nok opnå visse goder for sig selv, men for det første kan de måske lige såvel opnå de goder på andre måder, hvis de indstiller deres fantasi og skaberkraft på det. For det andet kan et folk i en nationalstat nemmere tyrannisere andre, hvis viljeskræfterne rettes ind på noget sådant. Det så vi i al sin gru i Anden Verdenskrig. Et folk kan dog også tyrannisere andre uden et eget statsapparat – man bør ikke tro, at nationalstatens ophør garanterer et ophør af splid mellem nationerne forstået som folk. Der kan efter nationalstatens ophør stadig være tyranner og farlige forførelser, blot vil der ikke være knyttet et statsapparat til hvert enkelt *folk* (samt eventuelle folkeminoriteter).

Nogle vil sige til det ovenstående, at FN-pagten og folkeretten forbyder angreb og besættelser af andre stater, og det er sandt, men der er også andre måder at tyrannisere folkeslag på. Hvad et folk beslutter af ideer aktivt, handlende, udadtil kan være problematisk. Men en folkesjæls individer – og sådanne er vi alle hver som en – må omvendt have lov at sige nej til ideer. Ellers er der tale om netop tyranni.

*

5.2: Nationalstater som startforudsætning for Paneuropa/EU

Steiners alvorsord i den esoteriske klassesstime i 1924 (se del 1, kapitel 3) viser blandt andet det væsentlige, at en (videre) dannelse af selvstændige stater var en forudsætning for, ikke en modsætning til, dannelsen af en centralmagt. En centralmagt, hvis magt – modsat nationalstaten – strakte sig over flere folkeslag. Set med konventionelle statskundskabsbriller ligger der noget ironisk i, at jo mere statslignende EU bliver, desto nærmere kommer EU til at være det, der kan kaldes en EU-nationalstat. Men såfremt ordet *nation* defineres som den jordiske manifestation af en given folkesjæl (et åndsvidenskabeligt begreb), så giver den konventionelle forståelse ringe mening, idet EU's geografiske areal helt klart rummer mange forskellige folkesjæle.

Som jeg skriver flere steder på denne hjemmeside, har jeg samme syn på nationalstaten, som Steiner har; at den i årsag som i virkning er materialistisk og derfor leder til fremmedgørelse både mellem individer og mellem folkeslag. Jeg vil indføje her, at fremmedgørelse ikke *behøver* være mellem racer eller folkeslag, idet mange mennesker lykkeligvis evner **at opfatte de(t) fremmede som noget interessant, der er velkomment, netop fordi man står harmonisk i sit eget**. Fra litteraturen kender vi dette i lokalt dybt forankrede, men samtidig universelle værker af store forfattere fra Astrid Lindgren til Isabel Allende og William Shakespeare, og forhåbentlig kender vi det også fra vores eget liv. Men i pressede tider kræver det desto større sjælelig-åndelig integritet at bibeholde denne grundfølelse og bevidsthed – for nogle vel mere end for andre. Og er der noget, der kan presse, så er det oplevelsen af at blive styret af en magt langt fra sig selv, hvad enten den så kommer fra det nationale parlament, Bruxelles eller et tredje sted. Da har fremmedfrygt og fremmedhad fundet en plads at snylte på, særligt hvis den åndelige menneskevisdom ikke er der.

– Af disse årsager er det yderst betydningsfuldt, *hvordan* vi bevæger os fra nationalstaten. Den andel af antroposoffer, der selvfølgelig med velmenende hensigter ser nationalstaten som usund *samtidig* med at ville EU, kan ikke nøjes med (primært) at se på, at EU er en modsætning til nationalstaten og dermed noget måske ikke formfuldendt, men i deres øjne en grundlæggende god idé, som må støttes og forbedres. For det første er det useriøst kun at anskue et fænomen i forhold til dets modsætninger – det må også anskues i sig selv i forhold til hele det sociale liv og åndsvidenskaben i øvrigt. For det andet må man spørge ind til forestillingen om EU som modsætning til nationalstaten: Er det overhovedet sådan, ”historikkens logistik” er? Jeg fremlægger kun, hvad jeg ser, herunder Steiners ord i klassetimen i 1924 (se begyndelsen af kapitel 3): *”at gøre de enkelte stater fra det tidligere tyske rige selvstændige og ud af de selvstændige stater (...[Prøjsen-undtagelsen]...) atter oprette den tyske nations hellige romerske rige.”*

Set ud fra Steiners formulering må de pågældende ”toneangivende personligheder” have set på nationalstaten (læs: de nævnte *selvstændige stater* ligesom i præsident Wilsons 14 punkter om *nationernes selvbestemmelse*) som et enten praktisk trin eller massepsykologisk kløgtigt/nødvendigt trin på vejen mod det større forvalterterritorium. Og sådan et territorium var tydeligvis noget, Steiner med hjerte og dyb alvor advarede imod, i det mindste når territoriet var baseret på det romersk-katolske princip. Så meget kan man tillade sig at udlede inden for det objektives ramme, som altid forudsat at Steiners ord i klassetimen var stenograferet og transskriberet korrekt.

I vores egen tid har vi set EU meget aktivt og direkte anerkende tidligere kommunistiske stater som værende selvstændige nationalstater for *derefter* at invitere dem med i EU. Heri ligger der ingen anklage fra min side, men en konstatering af logistikken.

Menneskene var i vidt omfang sovende (også) på Steiners tid, og mørkekræfter kunne relativt nemt manipulere menneskers tanker, følelser og viljer gennem den kendsgerning, at alle sjæle behøver både noget selvstændigt og noget fælles, og at sjælene føler en drift efter begge dele. Hvorvidt mørkets forvalterkræfter skruer mest på den ene drift eller mest på den anden, det skifter. Når det bliver for tydeligt for folkemassen, at for meget af det ene er usundt, skruer de selverklærede forvaltere på det andet. Sådan kan de gennem begge drifter retfærdiggøre indførelsen af strukturer, som de kan nå deres mål med.

Hvad er da deres mål?

– At forvalte menneskene, som de anser for børn, der ikke kan forvalte sig selv. Netop derfor er forvalternes gode intentioner skadende. Rudolf Steiners indsigt og budskab var, at vi *har* bevæget os væk fra spædbarnsstadiet! At vi *har* åndspotentialet til frihed under ansvar. Spørgsmålet i dag er alene, om vi tør det og gider det, herunder også om vi lader os forurene så meget på alskens felter og måder, at vi hæmmer den følelse og klare tænkning, vi kunne have uden disse forureninger. De, som vil den åndelige vej, bør ikke være blinde for det, som Steiner udtalte den 14. december 1919[15, 3. foredrag]:

”Vi må ikke glemme, at viden om ånden har magtfulde fjender i alle dem, der ønsker mere end noget andet, at det, som de er vant til at tænke, skal fortsætte – simpelt hen fordi de er for dovne til at forandre sig. Det

nytter ikke noget at formode, at vi blot kan ignorere det fjendskab og den opposition, der stadig mere rejser sig, jo mere åndsvidenskaben bliver kendt. (...) Selv om åndsvidenskabens impuls aldrig har fået os til at gøre ansats til selv at være aggressive, må vi ikke vige tilbage fra, hvad der måtte være nødvendigt for at modgå det aggressive element, som i stigende grad kommer mod os udefra. Vi må ikke lade vores mod forlade os, og vi må ikke fantasere om, at vi kan gøre fremskridt ved at ligge på den lade side. At bringe sandhed ind i den menneskelige udvikling vil ikke være en komfortabel foreteelse.”

Senere i foredraget sagde Steiner i en bestemt sammenhæng noget yderst rammende og højaktuelt både over for EU og (med små gradsforskelle) over for nutidens national- og enhedsstater:

”vi lever i en periode i menneskets udvikling, hvor guderne er mere end villige til at hjælpe, hvis mennesker vil træde frem og møde dem. Men de [guderne] er nødt til at arbejde i overensstemmelse med deres egne love, der betinger sig, at de må arbejde med frie mennesker, og ikke med marionetter.”

I kapitel 5.6 følger der mere om nationalstaten som modreaktion på det Tysk-romerske rige.

*

5.3: ”Enhed” med tvang kontra enhed i enighed

Historikeren Palle Lauring skrev i sin 47-siders pamflet ‘Danmark, Norden – Europa’ (forlaget Frit Norden, 1977) på side 33-35:

”Unionstanken er i politisk udvikling og modenhed i ikke ringe grad et stade, som de nordiske stater prøvede for århundreder siden og har overstået forlængst. Til det kommer den forskel, som vore politikere ikke vil ønske, lige meget hvor tit de får den lagt lige for næsen. Samtlige seks stifterstater i det europæiske »fællesskab« har deres politiske og juridiske tænkning baseret på romersk lov. Ud fra den er et diktat ikke noget utænkeligt. Juraen er i den sfære ikke en sikring og hjælp for mennesker, men et redskab, statens underdanige tjener. Det er blandt andet forklaringen på tyske dommers handlinger, for Hitler var nu staten, og efter romersk juridisk tankegang var domstolene ikke selvstændige institutioner, dommerne var »tjenende brødre«. Danmark har aldrig stået under romerretten. Dansk lovgivning har vel hentet en del enkeltheder dér, men den var aldrig codex. Forskellen i praksis, her sagt meget kort og fatteligt; efter mellemeuropæisk tankegang kan man skrive under på et dokument, der er et diktat, og så siden se, hvad man i virkelighedens muntre verden vil rette sig efter. Vi har flere gange set, at for eksempel Frankrig og Italien har taget uhyre frit på Romtraktaten og Fællesmarkedets andre bestemmelser. Så blir de kaldt til møder og gir en sludder for en sladder, eller man forhandler sig til et lempeligt kompromis, alt skal jo glide. Det er for Danmark noget helt utroligt. Når vi har skrevet under, så holder vi os til teksten. Ikke fordi vi er dummere end Franskmænd, men fordi vi har en anden tankegang. I det nordiske samarbejde blæser vi da ikke på det, nordisk råd har vedtaget, og som vi har sagt ja til. Fejlen – set fra vor nordiske side – er at vi kom ind i sagen på mellemeuropæiske vilkår. Efter vor tankegang skulle vi ha haft lov til at diskutere hver enkelt paragraf, så vi kunne sige at det og det var vi med til, det og det ville vi gerne ha ændret lidt ved, og det og det kunne vi ikke acceptere. Sådan går det til mellem frie mænd.”

En sådan tænkning, som Lauring her til sidst beskriver, er det, jeg forstår ved vor tids og vor kulturs reelle demokrati – så reelt, som det vel at mærke kan blive i denne tid, hvor de færreste, der påberåber sig demokratiet, forstår, hvad demokrati handler om. Med Rudolf Steiners ord fra foredragsrækken ‘Mørkets ånders nedstyrtning’:

”hvis menneskene simpelthen lever sådan videre, at de bare uden at tænke videre over det lader de ting, der melder sig for dem som begreber, trænge ind på livet af dem, så at de altså helt går op i begrebet demokrati, så har de netop begrebet demokrati sådan, som jeg har anført det som definition af mennesket: Et menneske er et væsen, der har to ben og ingen fjer; en plukket hane. (...) disse demokratiets strukturer er således, at

det altid er et par mennesker, der trækker i trådene, mens de andre bliver trukket. Dog eftersom man bilder dem ind, at de lever i et demokrati, mærker de ikke, at de bliver trukket, at det er nogle enkelte, der trækker. Og så meget desto bedre kan disse enkelte trække, når de andre alle sammen tror, at de selv trækker, og ikke bliver trukket. Således kan man udmærket lulle mennesker i søvn ved hjælp af abstrakte begreber, så de tror det modsatte af, hvad der er virkelighed. Men derved kan de mørke magter arbejde allerbedst. Og hvis én for en gangs skyld vågner op, så bliver han simpelt hen ikke ænset. Interessant er det, at én i 1910 skrev den smukke sætning, at det er lykkedes storkapitalismen at gøre demokratiet til det vidunderligste, mest virkningsfulde og smidigste redskab til udbytning af hele samfundet. Man bilder sig sædvanligvis ind, at finansfolk er modstandere af demokratiet – skriver den pågældende mand. Det er en fundamental fejltagelse. Tværtimod er de dets ledere og de, der bevidst hjælper det frem. Thi dette – nemlig demokratiet – danner den spanske væg, bag hvilken de skjuler deres udbytningsmetode, og i det finder de deres bedste forsvarsmiddel mod folkets eventuelle oprør. (...) Og den samme mand, der har skrevet disse sætninger i 1910, og som var vågnet op, har også i den samme bog stillet et højst ubehageligt regnestykke op. Han har nemlig opstillet en liste på 55 mænd, der i virkeligheden behersker og udbytter Frankrig.”[46]

– Hvad Steiner siger her, passer i mine øjne lige såvel på de nationale parlamenter som på EU-institutionerne i Bruxelles og Strasbourg. I EU-systemet blot kraftigere, nemlig i bredden (dette giver sig selv), men til tider også i dybden, hvilket ikke bør overraske, når man blandt andet betænker, hvor fysisk tæt sammenflettet industriens lobbykontorer er med EU-systemets bygningskomplekser. I EU’s Forsvarsagentur hænger der sågar instruktionstavler for, hvordan man samarbejder med våbenindustrien. En ven til mig, som besøgte agenturet sammen med en EU-parlamentariker, så dette med egne øjne. Fremme af våbensalg er ikke noget, ”der alene foregår i det enkelte medlemsland,” sådan som det til tider fremføres. EU-debat, der bruger tid på at strides om gradforskelle på EU-loves og nationale loves indsovsathed i storkapitalens egoisme, ser jeg ikke desto mindre som spild af tid, idet begge er *virkeligheder*, vi må bevæge os væk fra ved at arbejde os hen imod en ny virkelighed. Steiner betonede igen og igen, at det ikke kommer an på gode hensigter; det er den nuværende virkelighed, der må være vores afsæt i skabelsen af en bedre virkelighed.

Palle Lauring fortsætter, hvor han slap i sin ovenstående passage:

”Men vi fik forelagt en traktat, som var vedtaget, ud fra mellemeuropæisk mentalitet, og vi fik kniven på struben. (»Danmark må spise af hånden eller dø!«). Vore politikere slugte tusserne, fordi de troede at det i den sidste ende gav penge, og med en så lavtflyvende tankegang kan man ikke bagefter fægte ret meget med de ægte idealer. (...) England har for så vidt ikke haft romersk lov (det har Skotland), men Englænderne har fra deres dage som verdensherskere en følelse af, at de kan gøre hvad der passer dem, så EF-spændetrøjen føles ikke snærende. Vi skulle i EF for at »følge England«. Vi fik at vide at det var et spørgsmål om liv og død for vor lykke.”

– På samme måde som med Danmark forholdt det sig, da Østeuropa kom med; alt var fastlagt på forhånd. Det var alt eller intet; tag det hele, eller blev væk. Den absolut eneste danske undtagelse fra Rom-traktaten var særreglen, der i folkemunde kaldes ’sommerhusreglen’, og som vel at mærke ikke er endegyldig. Der skal en særlig tilladelse til fra det danske justitsministerium, før udlændinge kan få lov til at købe sommerhuse i Danmark, også selv om der er tale om EU-borgere. I 2013 gav Justitsministeriet en sådan tilladelse i 241 tilfælde, og i samme periode blev der givet 112 afslag på ansøgninger. Langt de fleste tilladelser blev givet til Norge (154 stk.), der dog også modtog flest afslag (85 stk.). Med Maastricht-traktaten blev særreglen indføjet i en protokol til traktaten.

*

5.4: Steiners nuanceringer angående katolicismen

Det er vigtigt at fremhæve, at Rudolf Steiner ikke undsagde katolicismen totalt, men at han anså vore dages katolicisme, og desuden det moderne frimureri, for at være hylstre, der fejler imod det rigtige og mere eller

mindre tidløse i deres *indhold*. Jeg vil i den sammenhæng – og i sammenhæng med Wilsonismens nationalisme og EU – citere nogle passager af et Steiner-foredrag fra 13. oktober 1918[47]:

*”Kejseren Augustus var midtpunkt for ganske bevidste romerske bestræbelser på at frembringe en global civilisationsform, som ville kaste et slør over alt, hvad forstands- eller gemytssjælen havde bragt til menneskeheden. – over alt, hvad mennesker havde været i stand til at opnå på kulturens vej ad egen indsats siden 747 f.v.t. (...) Fra Augustus’ tid fremkom ønsket om **på den ene side** at give mennesket de ubegribelige gamle kulturer; der var virkelig en bestræbelse efter at afholde mennesker fra at forstå dem, ja, sågar fra at spørge om, hvad noget som helst i ritualet betød. Denne tilgang er herskende på alskens områder selv i dag. Der er frimurere, der siger de mest besynderlige ting. For eksempel hvis man siger til dem: ”I har en omfattende symbolisme, hvori meget er skjult, men moderne frimurere bryder ikke deres hoveder med symbolernes virkelige mening.” Dette siger man til folk, der gerne svarer sådan her: ”Det er netop, hvad jeg finder så smukt ved frimureriet af i dag; alle kan tænke, hvad han vil, om symbolerne.” Denne slags person tænker for det meste, hvad hans simpelhed tillader ham at tænke, og dette ligger langt, langt fra symbolernes dybe betydning – en betydning, der fører os dybt ind i mænds hjerter og sjæle. Dette er, hvad der var intentionen at frembringe i Rom på den tid – en kult, hvor der ikke blev spurgt til, hvad det hele betød, hvor der ingen forsøg var på at tilgå ritualet med intelligens og vilje. **Den anden pol**, der nødvendigvis er forbundet med dette, er retorisk indholdsløshed – retorik, der ikke blot virkede i taler, men som vandrede ind i Justinians love og efterfølgende oversvømmede den vestlige verden som den såkaldte romerret.”*

Man husker måske Palle Laurings ovenstående ord om romerretten... Steiner fortsatte:

”Mine kære venner, det faktum at intet af det, Augustus ville i denne sammenhæng, helt igennem bar frugt, var et resultat af indflydelsen fra Golgathamysteriet, der strømmede ind fra øst. Ligesom at eftervirkningen af Jundí Sábúrs Akademi er blevet bevaret i nutidens videnskab, er eftervirkningen af, hvad Augustus sigtede mod, ikke desto mindre blevet bevaret. (...) Det oversanselige blev drevet ud, og af resten – som på Golgathamysteriets tid primært blev grundlagt i Rom – blev der kun katolicismen tilbage; for den katolske kirke udgør fortsættelsen, den sande fortsættelse, af Augustus-tiden. At den katolske kirke har antaget den form, den har, er resultatet af, at den ikke er blevet grundlagt på Palæstinamysteriet, på Golgathamysteriet. Kun et åndedrag heraf er strøget hen over det. Det mest aktive element, der løber gennem den katolske kirke, er i bedste fald dens ritual. Og ind i dette ritual er der vævet kun enkelte tråde, som stammer fra Golgathamysteriet; i sine former og ceremonier er den overbragt fra Følelses- eller fornemmelsessjælens Tidsalder.”

Steiner fortsætter nu ved at inddrage, hvad åndsvidenskaben kan bidrage med:

”I centrum af dette ritual er der i sandhed noget stort, virkeligt helligt, fordi det bringer det hellige frem fra urtiderne, som er blevet vævet ind i menneskeheden (alt har sine store og kraftfulde aspekter og har blot brug for ikke at blive dyrket ensidigt), men vi kan kun på den rette måde forholde os til dette centrale punkt, Messens offer, der er et billede på de højeste mysterier gennem tiderne, hvis nyt liv bringes ind i det, som er dødt, og som var tiltænkt Følelses- eller fornemmelsens Tidsalder. Det nye liv må komme fra alt det, som åndsvidenskaben i vor moderne tid har at sige om Golgathamysteriet. Alt dette genfindes, i den menneskelige evolutions normale forløb, af forskerne i åndsvidenskab – alt dette kan bæres ind i Augustus’ byggeplaner, for så vidt som det er blevet bevaret af katolicismen. På samme måde må det, som åndsvidenskab kan bringe fra den åndelige verden, bæres ind i det, der – fysisk sløvt – er bestået af Jundí Sábúr Akademiet. Der må trækkes ånd ind i videnskaben.”

Steiner giver dernæst nogle eksempler på den moderne videnskabs materialistiske tilgang til mennesker, sygdom og helbredelse, og han påpeger nu følgende, som til dels også blev berørt i kapitel 3:

”Den anden holdning kommer fra, hvad der er blevet hældt ind i verden af Rom. Det lever videre i de mest forskellige impulser, der stammer fra, ikke Palæstina, ikke Golgatha-mysteriet, men fra Rom, og det har udviklet sig i to retninger: afbrændingen af røgelse for at udføre et ritual, der ikke afkræver intelligens men

udelukkende følelses- eller fornemmelsessjælen, og, som den anden retning, retorik, der udelukkende beskæftiger sig med at forme sætninger eller med at give menneskelige handlinger en karakter på en måde, hvor der er retorik selv i de love, der laves som resultat. Begge disse holdninger har levet videre. Der kan ikke være nogen hjælp for nogen af dem, hvis det ikke ses tydeligt, at der i fremtiden ikke bør være en videnskab blottet for ånd. Uden at bekæmpe videnskaben skal vi kende dens begrænsninger. Der er ikke nogen grund til at kæmpe imod den, for hvis den studeres på en positiv måde, tilbyder den os storslåede og kraftfulde gaver, og ingen har ret til at sige noget imod videnskaben, hvis man ikke er godt bekendt med dens frugter. (...) Følgelig ønsker jeg heller ikke, at det, jeg måtte sige om katolicisme eller nogen anden nutidig bevægelse, sådan som jeg har talt i dag, bliver forstået ud fra det almindelige snæversyn, eller at det bliver forvekslet med den kritik af katolicismen eller lignende bevægelser, der fremføres af dette eller hint selskab med liberale synspunkter.”

Steiner giver kort efter et eksempel på en af de positive, interne reformer, som den katolske kirke har lavet, nemlig da den i 1872 tillod ortodokse katolikker at acceptere Kopernikus' lære. Således er der ikke meget, der er helt sort og helt hvidt her i livet, men både sundt og usundt, lys og mørke må påpeges, og som Steiner siger i foredraget:

”Hvor lang tid det vil tage den katolske kirke at anerkende åndsvidenskabens resultater – tjah, det vil vi vente og se; vi må afgjort slå os til tåls med den mulighed, at dette resultat ikke vil opstå i vores nuværende inkarnationer. Det er den ene side af sagen, mine kære venner. Forvirringer og misforståelser kan imidlertid nemt opstå” – og: ”Hvor finder vi den retorik, der konfronterer den moderne videnskab, som tørster efter åndelighed(...)?”

*

5.5: Alliance: wilsonisme, katolicisme, amerikanisme

Steiner opridser dernæst udfordringen anskuet i relation til nationalstaterne:

”Skal de mennesker, der genkender disse ting, forblive reserverede indadtil, ja, forblive helt og aldeles på afstand af, hvad der spredt sig over verden som pure retorik? Dette er wilsonisme! Woodrow Wilson er navnet, der må bære stemplet for dette retoriske liv, for denne sammenbinding af ord uden substans. Kald det Folkeforbundet [forløberer for de Forenede Nationer, FN], kald det, hvad I vil, det er alt sammen at svælge i ren og skær retorik. (...) Vi må ikke tillade, at verden wilsoniseres, fordi alle sover. Lad der være Wilson-følgere i Amerika, i Europa eller hvor som helst, men der må også være mennesker, som ved, at der eksisterer en dyb forbindelse mellem jesuitisme på den ene side og wilsonisme på den anden. Der må mennesker til, som indser dette.”

Katolicismens magtcentralisme – Steiner nævner specifikt jesuitergrenen af katolicismen – har altså en dyb forbindelse til wilsonismen, der jo gik ud på at udbrede antallet af nationalstater. Samtidig hørte vi i kapitel 3 Steiner udtale: *”Det andet destruktive element er ikke kun det katolske, men al jesuitisme, som i sin essens praktisk talt er allieret med amerikanismen.”* Og den katolske institution har endvidere trådt til hemmelige, okkulte selskaber. Meget i disse forskellige retninger har trådt til hinanden, og i EU ses dette parløb formentlig tydeligere end i nogen andre organisationer på kloden, når man ellers kigger efter. Hvis læseren opfatter dette som en påstand, lad det da fra min side være en venlig og broderlig opfordring til selv at undersøge sagen.

Hvad enten det har været Wilsons egen hensigt eller en hensigt hos personer i kulissen, så blev en række europæiske nationalstater i hvert tilfælde *trinbrætter* til EF- og EU-centralismen. I dag er et lille flertal af de europæiske stater med i EU. Igen i disse Steiner-citater har vi set et samspil mellem to poler, der set fra ét niveau er modsatrettede, men som i praksis tjener hinanden. Vi ser wilsonismen, der på sin egen måde er lige så materialistisk som bolsjevismen. Og vi ser den katolicisme, der i realiteten bekæmper ånden gennem sin

centralistiske magt (som vil blive gennemgået i især kapitel 6) og sin rituelle tomhed samt ikke mindst vedtagelsen i år 869 om åndens ikke-eksistens.

Nationalstaten blev ikke opfundet af Woodrow Wilson. Der var nationalstater til før ham. Men Wilson ønskede deres udbredelse i antal. Fem dage efter ovenstående foredrag indledte Steiner den foredragsrække, der på engelsk kom til at hedde 'From Symptom to Reality in Modern History'. I kapitel 2 hørte vi lidt fra det første foredrag deri. Vi fortsætter med følgende passage fra foredraget, hvor Steiner fortæller:

"I den periode, hvor den moderne historie begynder, var fransk kultur udbredt i England. Engelske konger udvidede deres dominans til fransk territorium, og medlemmer af de respektive dynastier gjorde krav på det andet lands trone. Men på samme tid ser vi noget opstå, der gennem Middelalderen også var forbundet med, hvad den universalistiske katolske impuls i nogen grad havde skubbet i baggrunden. Jeg nævnte for lidt siden, at der på denne tid allerede eksisterede samfund; familier var knyttet sammen af blodsbandet, som de klyngede sig stædigt til; mænd var organiserede i håndværkslav eller korporationer, etc. Alle disse organisationer var gennemstrømmet af den magtfulde og autoritative, universalistiske katolske impuls, formet af Rom, som dominerede dem og placerede deres segl på dem."

En rest af denne katolske kontrol – blot fra en anden strømning – af arbejdernes sammenslutninger ser vi i de elitære, transatlantiske Bilderberg-møder, der siden det allerførste møde i 1954 har inviteret en række store amerikanske og europæiske fagforeninger. Dette er i større eller mindre grad blevet skildret af historikere såsom Thomas W. Gijswijt, Hugh Wilford og Valerie Aubourg med flere.[48] Med "en anden strømning" mener jeg her den merkantile, særligt storindustrien, som sammen med nationale politikere, EU-kommissærer, topfolk fra våbenindustrien, finanssektoren, it- og telebranchen og andre har en fremtrædende plads på Bilderberg-møderne. Møderne har bevisligt haft en rolle i skabelsen af EF/EU. Det eneste, forskerne debatterer indbyrdes, er *hvor* stor en rolle. Der kan påpeges visse konkrete indflydelser og sammenhænge, men bortset herfra er det vanskeligt at måle og veje indflydelsen fra stærkt private og lukkede møder som Bilderberg-møderne. Katolske Alcide de Gasperi, en af de store "faddere" til EF, deltog på det første Bilderberg-møde. Mødet foregik fra 29.-31. maj 1954 på Hotel de Bilderberg i Nederlandene, heraf mødernes navn. – Rudolf Steiner fortsætter:

"Og på samme måde som at denne romersk-katolske impuls havde hensat lavene og andre erhvervsmæssige organer til en underordnet rolle, så undergik den nationale identitet samme skæbne. På den tid, hvor romersk katolicisme udøvede sin største dynamiske magt, blev national identitet ikke regnet for den vigtigste faktor i menneskesjælens struktur. Bevidsthed om nationalitet begyndte nu at blive set på som noget langt vigtigere, end den havde gjort, da katolicismen var almægtig. Og i betydelig grad viste den sig i de lande, jeg netop har nævnt. Men mens den generelle idé om nationalitet opstod i Frankrig og England, fandt en uhyre betydningsfuld differentiering sted. Hvor disse lande i århundreder havde haft et fælles formål, begyndte der at opstå forandringer i det femtende århundrede. De første tegn ses i Jeanne D'Arcs tilsynekomst i 1429, et yderst vigtigt vendepunkt i moderne historie. Det var Jeanne D'Arcs tilsynekomst, der gav drivkraften, og hvis I konsulterer historiebøgerne, vil I se, hvor vigtig, kraftfuld og vedvarende denne drivkraft var – som førte til differentieringen mellem den franske og den engelske karakter. Således ser vi nationalismens fremkomst som samfundets arkitekt og på samme tid den differentiering, der er så betegnende for den moderne menneskeheds evolution. Dette vendepunkt markeres af tilsynekomsten af Jeanne D'Arc i 1429. På det tidspunkt, hvor pavedømmets impuls tvinges til at løsne sine kløer fra Vesteuropas befolkning, får nationalitetsbevidstheden fremdrift i Vesten og skaber dens fremtid. Tillad ikke Dem selv at blive vildledt udi dette emne. Som historie præsenteres i dag, kan man, selvfølgelig, finde en bevidsthed om nationalitet i hvert eneste folk eller nation. Men man tillægger ikke denne potente indflydelses kraft nogen vigtighed. Tag eksempelvis de slaviske folk: Under indflydelse af moderne ideer og tankestrømninger vil de naturligvis gerne spore oprindelsen til deres nationale følelser og kræfter så langt tilbage som muligt. Men i den periode, vi taler om, var de nationale impulser særligt aktive, sådan at der i de territorier, jeg netop har nævnt, var en periode, hvor disse impulser undergik en dybtgående ændring. Og det er det, der betyder noget."

Ønsker vi at begribe virkeligheden, må vi gøre os ihærdige anstrengelser for at opnå objektivitet. En anden symptomatisk kendsgerning, der ligeledes afslører bevidsthedssjælens fremkomst – ligesom den, jeg lige har omtalt – er den besynderlige måde, hvorpå den italienske nationalitetsbevidsthed udviklede sig ud fra pavedømmets udjævrende indflydelse, der, som vi har set, degraderede den nationale impuls til en underordnet rolle. Det var en indflydelse, som hidtil havde gennemstrømmet hele Italien. Grundlæggende set var det den nationale impuls, der på den tid frigjorde det italienske folk fra pavens suverænitet. Alle disse fakta er symptomer, der hører til den periode, hvor bevidsthedssjælen, i Europa, forsøger at opstå fra forstands- eller gemytssjælen."

*

5.6: Nationalstaten som reaktion på det Tysk-romerske Rige

Kapitel 5.2 omtalte en (videre) dannelse af selvstændige stater som en forudsætning for, ikke en modsætning til, dannelsen af en senere hen følgende centralmagt. Blodsbandet mellem familier er ligeledes blevet nævnt. I samfundsindretningerne kan blodsbandene ikke alene give sig udtryk ved nationalstater, men faktisk også ved "det romerske spøgelse", som Steiner kaldte det. Heri antyder jeg ikke nødvendigvis nogen direkte kausal forbindelse til EU, men det er angående EU værd at være årvågen over for væsensprincippet i det, Steiner påpegede 29. november 1918:

"Grunden til at dette romerske spøgelse kunne nå så dybtgående en indflydelse, er, at tankeformen fra Det gamle Testaments verdensbillede endnu ikke er blevet overvundet i den menneskelige tænknings grundlæggende natur. Kristendommen står vitterlig kun ved sin begyndelse. Kristendommen er endnu ikke udviklet tilstrækkeligt til virkelig at have gennemstrømmet menneskers hjerter og sind. Det, der var nødsaget for at forebygge dette, er blevet tilvejebragt af Romerkirken, som i sin teologi er helt under indflydelse af spøgelseset fra det gamle Rom. Som jeg ofte har indikeret, har Romerkirken bidraget mere til at forhindre indførelsen af kristusbilledet i menneskehjerner og sind, end den har hjulpet, eftersom de forestillinger, der er blevet anvendt inden for Romerkirken med det formål at begribe Kristus, alle er hentet fra det gamle Romerriges sociale og politiske struktur. Selv om menneskene ikke ved dette, arbejder det i deres instinkter. (...) Vi må stille os selv spørgsmålet: "Af hvilke kræfter afhænger en tænkning såsom Det gamle Testaments?" Denne tænkning afhænger af, hvad der kan nedarves med blodet fra generation til generation."[49]

I Louis Nizers dengang verdensberømte bog fra krigsåret 1944, 'Hvad skal der ske Tyskland?' [50], ser vi, om jeg så må sige, sagen fra den anden ende af kikkerten. Bogen skal have været et efterkrigsprogram for den amerikanske hær. I kapitel VI skriver Nizer noget om samfundenes evolution, som bringer noget interessant set i forhold til EU-tankegangen:

"Det var oprindeligt vanskeligt at berøve Klanerne og Familierne deres »Suverænitet« og slutte dem sammen til et Samfund. Det tog lang Tid at overbevise Klanen om dens nye Sammenhæng med en større Gruppe. Klan-»patriotismen« slog paa de demagogiske Trommer. »Skal vi underkaste os fremmede Grupperes Vilje? Hvad saa med Familien og vore Traditioner?« Men efterhaanden som Samfundslivet skred fremad og blev mere sammensat, overvandt Nødvendigheden af, at Naboklanerne sluttede sig sammen om en fælles Aktion den naturlige Jalousi. Den nationale Stat opstod gradvis og udviklede efterhaanden Suverænitedoktrinen. Dette skete for en stor del i Selyforsvar. Det var en Beskyttelse mod Kravene fra det hellige romerske Kejserdømme. Man taalte ingen ledelse udefra, hævdede Statsoverhovederne, thi enhver Nation havde suveræne rettigheder, og disse rettigheder stod over alle andre."

Skal vi tro Nizer, opstod nationalstaten altså i høj grad som reaktion på det Hellige Tysk-romerske Riges centralmagt – det er værd at skænke en tanke.

Én ting er, hvad statsoverhovederne dengang har ment. Noget andet er, at når et *individ* oplever sig dikteret, reagerer det i almindelighed på en af to måder: Det resignerer, eller det rotter sig sammen i den eller de grupper, det er sjælelig-åndeligt nærmest – ofte også geografisk nærmest, omend it- og telekommunikation jo i dag kan knytte mennesker idémæssigt sammen på tværs af kloden. Disse reaktioner er ikke nødvendigvis udtryk for en provinsiel, isolationistisk eller alment fremmedfjendsk trang, men kan lige såvel være en trang efter at beskytte sin ganske almindelige menneskelige, *individuelle* suverænitet og mulighed for at gøre sig gældende i fællesskabets udvikling – noget, som Rudolf Steiner på talrige måder og felter advokerede for, at alle enkelte må have muligheden for. Fælden bunder i det tidligere antydede: hvem definerer de ”interesser”, der præsenteres? og i at for individet er der med en stadigt større og snævrere Union = Enhed (uni: en) ingen synderlig forskel på, om diktater kommer fra enheden Det Hellige Romerske Kejserrige eller den Europæiske Union.

I det første foredrag i ‘From Symptom to Reality in Modern History’ udtalte Steiner:

”Når vi begynder at studere Tredivårskrigen – jeg behøver næppe påminde jer om, at den begyndte i 1618 – er det vigtigt at huske på, at årsagen til krigen alene ligger i trosforskelle, i hvad der havde udviklet sig i opposition til den gamle katolicisme, til de gamle katolske impulser. Overalt havde alvorlige konflikter rejst sig gennem denne modstrid mellem den nylige udvikling af personligheden og den gamle katolicismes suggestionisme.”

Vi ser igen her den katolske strømning føre til strid mellem mennesker, fordi systemet, der efter sigende havde som hensigt at samle folkeslagene i ”kristen” fred og fordragelighed, står i opposition til individet. Vi ser i EU den samme tendens, proportionalt med at EU øger sin magtcentralisme.

*

5.7: EU-statens overgreb og overgrebspotentiale

I Nyhedsbladet for Antroposofisk Selskab Danmark nr. 2, 3 og 4 fra 2014 er der en gennemgående læserbrevsskriver, der skriver til støtte for EU. I nummer 3 bragte jeg en kommentar til debattørens første indlæg, og i nr. 4 svarer han mig en række ting, blandt andet dette: *”Ligesom Falko ser også jeg tegn til, at ”EU bygger op til selv at være en stormagt”. I EU-modstanderkredse er dette et forfærdende perspektiv, men jeg savner dokumentation for, at stormagtsbestræbelser, der udgår fra Brussel skulle være af en særlig ondartet karakter sammenlignet med langt stærkere bestræbelser fra Washington, Moskva, Beijing, Berlin, London eller Paris.”*

Til det vil jeg gerne anføre fire ting:

- 1) Har nogen sagt sådan? *Karakteren* behøver ikke være mere ondartet end tilsvarende hensigter og beslutninger i nationalt regi. Det *omfang*, der følger af EU’s størrelse, kan være en reel bekymring. Debattørens ræsonnement kan ikke bruges til noget, hvis man mener, at stormagtstendenser er en ulykke for verden, uanset hvorfra de udspringer.
- 2) For angivelig millioner af mennesker har EF/EU betydet døden især uden for EF/EU selv – det er blot svært at måle, da der ofte er tale om, hvorvidt vi kan ”se skoven for bare træer”. De nok største EU-kilder til udbredelse og eskalering af konflikter og sultedød er EU-våbensalg til diktaturer, EU’s handelspolitik og storindustrielle landbrugspolitik, toldmure over for fattige lande, prisdumping af egne produkter i fattige lande, hvilket udpiner landenes egen landbrugsproduktion. Denne erstattes ofte med eksportafgrøder baseret på vestligt udviklede og kemikrævende frø. Den jord, der går til eksportafgrøder (”cash crops”) kan nu engang ikke avle mad til de lokale selv. EU er medskyldig i titusinder af dødsfald, når EU terrorstempler kun den ene part i konflikter og derved obstruerer konfliktmægling, osv. For hver eneste af alle disse døde var

EU en superstat af ondartet karakter. Om denne ondskab er 'særlig' i forhold til andre ondskaber, forekommer mig et irrelevant spørgsmål.

3) Selv hvis der *ikke* var spændinger mellem nord og syd i EU (altovervejende som følge af eurokrisen og EU's "krisemedicin"), eller der *ikke* bogstaveligt blev bygget hegn rundt om EU's ydre grænser, samtidig med EU udbytter store dele af omverden, og så fremdeles, så ville følgende basale problem med EU-konstruktionen stadig stå tilbage: Oskar Borgman Hansen beskriver problemet i sin artikel 'I PAGT MED TIDEN eller FORDELENE VED EN STORMAGT' i bogen 'Menneske og Fællesskab', forlaget NOTAT, 1993. Han bemærker: "*I dag ønsker mange at skabe et stærkt EF. Men de kender ikke de kommende generationers hensigter.*" De plusord og erklæringer, som Maastricht-traktaten – der gjorde EF til EU – lanceres med, "*fortæller os intet om, hvad der er bedst egnet til at modvirke misbrug, når eller hvis der kommer fremtidige generationer, der ikke har de samme hensigter.*"

4) Hvad angår Berlin, London og Paris er det netop – bestemt ikke altid, men i en række tilfælde – EU og EU-tankegangen, der nærer og inspirerer disses regeringer til stormagtstænkning. I sådanne tilfælde skyldes det omfang, der omtales i punkt 1), ikke kun EU's geografiske udstrækning og antallet af medlemslande, men også den *gruppedynamik* eller *gruppeinerti*, der kan opstå. Hvad denne inert kan føre med sig af dybt ulykkelige politikker, gives der flere eksempler på i mit studiebidrag 'Nationalitet, individ og EU'. [40]

*

5.8: Fremskridt eller forældet sjæleholdning?

Det problematiske ligger i, at der overhovedet laves stærke og omfattende *systemer* som EU. Der ligger noget i selve systemtænkningen og systemdriften, som kalder på alvorlige antroposofiske undersøgelser og debat. Borgman Hansen har i blandt andet 'Menneske og fællesskab' og bogen 'Danmark i Europa i verden' (Grevas forlag, 1998) på lysende klare måder og, i det mindste underliggende, på et antroposofisk grundlag givet bidrag dertil. En tredje bog er Borgman Hansens essay- og artikelsamling 'Kulturkamp' (C.A. Reitzel, 2004). Essayet 'Begivenhederne i Østeuropa og tregreningen af samfundsorganismen' heri blev første gang trykt i bladet Libra nr. 3-4, 1989. I essayet redegør Borgman Hansen for det synspunkt, at EU har båret sig ulykkeligt ad over for Libanon og Cypern, og han bringer citater fra det Europæiske Råd (ikke at forveksle med Europarådet, som ikke er et EU-organ). Jeg henviser til bogen. Man behøver for så vidt ikke kende de forudgående afsnit; det principielle og kendetegnende er følgende:

"De citerede udtalelser viser en sjælelig holdning, der er mere end 100 år efter menneskehedens bevidsthedsudvikling, moraliserende og på et niveau, der kunne vise en ganske begavet og lovende gymnasiast, hvis en ung mand på 17, der fulgte godt med, udtalte sig på denne måde. Dog ville hans lærer fortælle ham, at han ikke skulle optræde så overlegent. Alene den statslige magtbaggrund giver en slags vægt til disse banaliteter. Det eneste, der kunne have virkelig vægt, ville være en skabende indsats, idéer, der kunne inspirere de pågældende. Man vil gerne bidrage til freden. Formaninger stifter ikke fred. Det gør kun den skabende ånd. EF er en reaktionær statsdannelse, der fastholder moraliserende, gølge sjælsholdninger, der minder om romerkirken – som vel at mærke kunne have en berettigelse i Middelalderen, da denne romerkirke var en åndelig autoritet af en anden art end de nuværende 12 statschefer fra EF." (Borgman Hansen bevæger sig herefter ind på Rudolf Steiners idé om tregreningen som det, der vil kunne give leverum for den nævnte skabende indsats).

Betyder ovennævnte citat, at Borgman Hansen går ind for nationalstatens bevarelse i fremtiden? Nej. Jeg kan sagtens tage fejl om den førnævnte debattør fra Nyhedsbladet, men i sine indlæg skriver denne på en måde, hvor det er svært ikke at få indtryk af, at han tror, at når Borgman Hansen og jeg (og en tredje) skriver kritisk om EU, så må det betyde, at vi ønsker nationalstaten. Der er dog glædelige nyheder: Læsning af nærværende studiebidrag og andre artikler på falko.nu vil afkræfte forestillingen for mit vedkommende, og et bredere kendskab til Borgman Hansens værker vil afkræfte det samme for hans vedkommende. Netop i 'Kulturkamp'

– essayet ‘Et samfund i opløsning’ fra det antroposofiske tidsskrift Janus nr. 3, 1988 – skriver han eksempelvis (Falko har fremhævet med fed skrift):

*”I 1992 er Danmark blevet til et amt i Europa, hed det i en kronik for nylig, uden nogen egentlig stillingtagen dertil, enkelt konstaterende. Der kan være noget rigtigt i en sådan konstatering. **Den gamle småstats tid er forbi. Dette er opløsningen. Spørgsmålet er, om den storstat, som skal komme i stedet, betegner et fremskridt.** Vi mener, at EF betegner den tragiske reaktion i Europa, som måske for generationer hindrer, hvad der egentlig burde komme. Men politikerne har en stor fordel af at skulle forberede os på de nye europæiske forhold. Deres travle optagethed af alle de nye problemer har den meget fordelagtige virkning, at den så bekvemt lader os overse de egentlige problemer. Politikerne har ingen idéer. Befolkningen savner dem også; men det var foregangsmændenes pligt at have dem.”*

Borgman Hansen kommer herefter ind på den nye type (super)statsdannelse, som EF (i dag EU) indebærer, og dernæst på tregreningen af den sociale organisme. Han slutter essayet med disse ord om tregreningen:

”Et samfund baseret på sådanne principper vil ikke opløses. Men staten bør opløses, det vil sige, vi bør finde de former, som muliggør en fundamentalt ny samfundsform. Staten går under alle omstændigheder i opløsning. Det bør ikke ske til fordel for en superstat, der blot vil øge umyndiggørelsen og trætheden og utilfredsheden. Det bør ske til fordel for et samfund, der er bygget på enkeltindividerne.”

Vi har tidligere i dette kapitel set Steiner omtale England og Frankrig. I det følgende kapitel spiller de to lande betydelige roller.

Kapitel 6: Eksempler fra praksis

“En grundlæggende formular for forståelse af Fællesskabet er denne: ‘Tag fem opløste imperier, tilsæt den sjette senere, og lav så et stort, nykolonialistisk imperium ud af det hele.’” – Professor Johan Galtung, norsk sociolog, i ‘The European Community, a Superpower in the Making’, 1973, s. 16.

Dette kapitel bringer dels konkrete, dels mere overordnede og væsensbeskrivende eksempler på den romersk-katolske strømning i EU.

*

6.1: Whistleblower afdækker romerstrømningen

En af EU-Kommissionens højest placerede økonomer fra august 1978 og ind i 1990'erne hed Bernard Connolly. Han tog ikke ansættelse i Kommissionen *”ud fra et ønske om at ‘opbygge Europa’, men jeg troede på, at Fællesskabet var et brugbart forum for samarbejde, som kunne understøtte venskabelige relationer mellem europæiske lande. Specielt troede jeg på, at økonomisk koordination kunne bringe virkelige materielle fordele.”*

Ordene står i introduktionen i Connollys bog ‘The Rotten Heart of Europe’ (‘Europas rådne hjerte’), Faber and Faber Limited, London, 1995. Bogen blev en international bestseller og affødte ganske megen medieomtale. Inden den overhovedet var skrevet færdig, blev Connolly fyret som følge af rygter om arbejdet med bogen. Kritisk debat kunne åbenbart ikke tolereres. Connolly oplevede fysisk overvågning, han fik

forbud mod at opholde sig i kommissionsbygningen, ved indgangene blev der sat opslag op med hans billede, i hans hjem var der spor efter fremmede, der havde låst eller dirket sig ind, med videre. I en dokumentar om sagen på DR-TV udtalte både EU-skeptikere og EU-fortalere, at de aldrig havde oplevet noget lignende, bortset fra i 'bananrepublikker'. Connolly havde ene og alene ønsket at formidle sin viden og skabe debat om det, han oplevede var en magtfuldkommen, gedulgt og i sidste ende antisocial politik i EU-toppen. At vurdere efter EU-toppens reaktioner må han have belyst nogle virkelige forhold eller intentioner, som ikke skulle have været belyst.

I sin bog gav Connolly beskrivelser af den økonomiske og monetære unions udvikling (ØMU'en), ikke mindst den såkaldte Exchange Rate Mechanism (ERM) under det Europæiske Monetære System (EMS'en). Fællesvalutaen euroen er en af 'søjlerne' i ØMU'en. I forordet til paperback-udgaven skrev Connolly:

"Der vil komme en europæisk politisk og økonomisk 'hård kerne'. Dens medlemmer vil blive de eksisterende lande, nuværende og fremtidige medlemmer af Fællesskabet, der tilsammen udgjorde Charlemagnes imperium. Fællesskabets sydlige, vestlige og nordlige 'periferier' vil blive underordnet den hårde kerne. (...) Når først den økonomiske og geopolitiske udvikling gør det klart for selv franske teknokrater, at 'den europæiske model' ikke vil bringe noget som helst andet med sig end fortsat økonomisk nedgang og en øget forringelse af kvaliteten af det politiske og demokratiske liv, vil Charlemagnes nye imperium splittes ad – og langt hurtigere end dets ottehundredeårige forløber og forbillede.

For at summere op: Den europæiske 'solidaritets' maske er ved at falde. Denne bog viser, hvorledes virkeligheden bag masken hele tiden var en maske med interne politiske og bureaukratiske kampe, med nationale og sektionale magtspil og med en 'djevelen tager de sidste'-tilgang, der befinder sig langt fra Euromyterne.

Gennem Europas 40 år med Pax Americana nød den vestlige halvdel af kontinentet en fremgang, stabilitet og demokratisk legitimitet uden sidestykke. Under disse forhold følte landene sig bedre tilpas med hinanden end nogensinde før i historien. Men i de ti år, hvor driften efter at genskabe Charlemagnes imperium har taget fart, er det europæiske venskabs fundament blevet udhulet."

– Dette var Connollys forord om dette studiebidrags emne.

I første kapitel af sin 426 sider lange bog oplyser han, at EMS'en (European Monetary System) blev til i 1978, og at den var et personligt initiativ taget af to mænd, den tyske kansler Helmut Schmidt og Frankrigs præsident Valéry Giscard d'Estaing, med hjælp fra Roy Jenkins, der var formand for EU-Kommissionen. Connolly fortsætter i sin bog, udgivet 17 år efter 1978:

"I historiens tilbagevendende mønstre ser dagens kampplads ganske meget ud, som den gjorde i 1978 – en befæstning her, en generobret høj der, men de primære skyttegrave ligger, hvor de lå for 17 år siden. Nogle vil måske sige, at de stadig befinder sig, hvor de har befundet sig i mere end tusind år – løbende ned gennem rygraden på Lothars midterrige [Connolly: 'middle kingdom']. Kan en mønt genskabe Charlemagnes imperium? Kan det frankiske fort overtage Frankfort? Eller vil Frankreich blive inkorporeret i et nyt Frankenreich? Ved Europas hjerte ligger disse to stridende fortolkninger af, hvad den monetære union handler om."

I dag ser vi, at Angela Merkels krisemedicin ikke ryster på hånden, hvorimod franske politikere har – vi kan vel kalde det et noget "skizofrent" forhold til euroens krisemedicin målt op over for folkestemningen.

*

6.2: EU i Charlemagnes bygning – bogstavelig talt

Læseren husker måske fra kapitel 2, at en af Charlemagnes tre sønnesønner, Lothar, blev kejser i det midterste af de opdelinger, der blev lavet af Charlemagnes gamle rige. Og man husker måske, at Charlemagnes gamle post som tysk-romersk kejser, ikke desto mindre, først blev afskaffet i 1806. På side 16-17 i sin bog skriver Bernard Connolly følgende, der er et noget langt, men også væsentligt citat:

”Opløsningen af Lothars midterrige i 870 havde efterladt det moderne lands territorium ubeslutsomt i sin store opsplittethed. Den dag i dag er Belgien stadig en utilpas sammensmeltning af to forskellige sproglige og kulturelle traditioner. Ved opbygningen af den moderne stat i 1830, og i et århundrede derefter, dominerede de fransktalende (vallonerne) politisk, økonomisk og kulturelt. Belgien var før Første Verdenskrig en del af den såkaldte Latin Monetary Union [Connolly hentyder givetvis til det, der på dansk er blevet kaldet den latinske Møntkonvention, som blev indgået 23. december 1865 mellem Frankrig, Italien, Belgien og Schweiz], der blev ledet af Frankrig, og var også en del af den katastrofale, franskanførte ‘bloc or’ i 1930’erne. Ændrede økonomiske forhold efter krigen samt underskrivningen af Benelux-traktaten om økonomisk forening førte imidlertid Belgien over i den tyske lejr, hvilket var en udvikling, der gik parallelt med de nederlandske talendes – flamlændernes – som fik økonomisk og politisk indflydelse i landet. For de belgiske autoriteter virkede det, som om konflikten mellem traditionelle og moderne tiltrækningspoler i sidste ende kun kunne løses ved Belgiens monetære, økonomiske og politiske sammenslutning med både Frankrig og Tyskland. Løsningen var at omstøde opdelingerne af Verdun fra 843 og Mersen fra 870 og genskabe Charlemagnes imperium. Det var ingen tilfældighed, at den belgiske regering husede Ministerrådets [= Rådet i EF, nu i EU] kontorer og møderum i Charlemagnes bygning i Bruxelles.

Det var heller ingen tilfældighed, at Giscard og Schmidt blev enige om at acceptere det belgiske kompromisforslag ved et bilateralt møde i september 1978 i Aachen, Charlemagnes hovedsæde og begravelsessted. Symbolikken var kraftigt understreget i både Frankrig og Tyskland; de to ledere gav et specielt besøg hos Charlemagnes trone, og en særgudstjeneste blev afholdt i katedralen. Ved slutningen af topmødet bemærkede Giscard, at: ‘Måske rugede Charlemagnes ånd over os, da vi diskuterede de monetære problemer.’”

Efter Giscard's citat bringer Connolly denne note i bunden af siden: *”Man gad godt vide, om det mon kunne forholde sig sådan, at de spøgelsesagtige visioner af fortidens kejsere også prægede de monetære diskussioner i det tætte forhold mellem Giscard og Bokassa, som resulterede i, at den forarmede tidligere Centralafrikanske Republik fik erhvervet sig sin egen kejser og kejsertrone og Giscard en samling ekstremt værdifulde diamanter?”*

Connolly fortsætter: *”Sådanne tilstræbte åndrigheder [Connolly: claptrap] ignorerede det ubelejlige faktum, at Charlemagnes imperium ikke overlevede Charlemagne længe (lige så lidt som at Napoleons og Hitlers imperier eller imperierne hos andre ‘wanna-be’ arvtagere af Charlemagnes kåbe overlevede disse synderlig længe). Ikke desto mindre mødte Aachen-aftalen efterfølgende tilslutning i det Europæiske Råds møde, der blev afholdt i Bruxelles – som alle sådanne aftaler møder tilslutning hos statsministre, der ønsker at få lov at beholde deres taburet. [Til dette bringer Connolly følgende note nederst på siden: ”John Majors veto mod Jean-Luc Dehaene som kommissionsformand i juni 1994 var en helt kosmetisk undtagelse.”] Men ligesom det kompromis, der senere blev nået i Maastricht (kun få kilometer nede ad vejen fra Aachen), var den en formular, som var designet således, at man kunne tolke den meget forskelligt af hensyn til den hjemlige opinion i Frankrig og Tyskland. Var aftalen udtryk for en stor forandring af den tyskdominerede valutaslange (hvilket Frankrig bedyrede) eller for en udvidelse af slangens domæne over til Frankrig og Italien (hvilket Tyskland bedyrede)? I Charlemagnes nye imperium, hvem skulle da agere Charlemagne? Præcis det samme spørgsmål lå implicit, men ubesvaret, i Maastricht.”*

Der er måske dem, der tænker: Fortidens romerriger eller ej og Diokletians møntunion[10] eller ej – en fællesvaluta kan bidrage til en fællesskabsfølelse mellem folk. Det kan den måske for nogle, men hvor dybt stikker dette bidrag? Undertegnedes oplevelse og analyse er, at i det mindste synspunktet om fællesvalutaen som en *nødvendighed* for fællesskabsfølelse mellem folkene er udtryk for en sparsom sans for det, Steiner kaldte *moralsk eller etisk fantasi*.

*

6.3: Helge Rørtoft-Madsens undersøgelser

I kapitel 1 blev der citeret fra Jonathan Levys Ph.D.-afhandling. På side 41-42 oplyser han dette – PEU står for Pan European Union:

”Paneuropa-flaget blev kopieret fra portrættet af Jomfru Maria i apsissen i Strasbourgs katedral [de tolv stjerner i EU-flaget symboliserer blandt andet Maria], men Otto von Habsburg, PEU-præsidenten, sammenlignede PEU-flagets symbolisme med ”det Hellige Romerske Imperiums rigsæble/kugle” [Levy: ”Orb of the Holy Roman Empire”]. Denne vægt på europæisk arv og i særdeleshed det Hellige Romerske Imperium er overraskende i tråd med visse aktuelle tendenser i EU. Eksempelvis har Italien, Malta, Polen og Litauen alle støttet et initiativ fra Vatikanet om at nævne kristendom i præamblen til den foreslåede EU-forfatning. Spanien, Irland og støtter af Kristendemokraterne rundt om i Europa er også i den prokristne lejr. Polakkerne betragter ideen om en erklæring om europæiske værdier, der ikke nævner kristendom, for at være uforenelig med deres sociale værdier.”

Modstanden mod Vatikanets initiativ blev for stor, og kristendommen blev ikke nævnt, kun *”Europas kulturelle, religiøse og humanistiske arv, der er grundlaget for udviklingen af de universelle værdier: det enkelte menneskes ukrænkelige og umistelige rettigheder samt frihed, demokrati, lighed og retsstaten”*. Men det er jo heller ikke så lidt.

Den danske folkekirkepræst Helge Rørtoft-Madsen har været inde på nogle af de samme fænomener som Jonathan Levy. Rørtoft-Madsen har skrevet disse tre små, anbefalelsesværdige bøger (er næsten hæfter) om kirkernes relation til EU: *’Hånden i hvepsereiden – Kirke og religion i EU!?’* (1998) om EU’s daværende Amsterdam-traktat; *’Euro-sjælen – kirken mellem folkestyre og unionsstyre’* (1999) og *’Ved korsvejen – Det kirkelige ja eller nej til EU-forfatningen’* (2004). Bøgerne er udgivet af Forlaget Vindrose og Forlaget Notat. Det samme er *’Kampen om EUropas sjæl’* af Helge Rørtoft-Madsen og Henrik Gade Jensen (red.) fra 2000 og *’Kirkerne i Europa skal de integreres?’* af Helge Rørtoft-Madsen og Jesper Høhenhaven (red.) fra 2001.

Undertegnede har i skrivende stund kun Rørtoft-Madsens bøger fra 1998 og 2004. I *’Hånden i hvepsereiden – Kirke og religion i EU!?’* bringer Rørtoft-Madsen blandt andet sin brevveksling med den forhenværende ambassadør og meget engagerede EU-fortaler Niels Ersbøll. Ersbøll var den danske chefforhandler på regeringskonferencen, der forberedte Amsterdam-traktaten. Man siger normalt *’regeringskonferencen’* i ental, men der er i praksis tale om en række møder, helt ligesom hvert af den katolske kirkes *’konciler’* gennem mange århundreder har bestået af flere konkrete møder mellem kirkeherrer fra de lande i verden, hvor kirken har etableret sig. Man kan ikke udarbejde en helt ny traktat på kun ét topmøde, når det, man laver og udbygger, er en enhedsstat i storskala.

Bogens forord oplyser: *”Jeg vedgår, at min kirkelige placering er baggrunden for, at der fokuseres mest på spørgsmål med relevans for Den danske Folkekirke.”* – Rørtoft-Madsen berører derfor kun få gange den romersk-katolske kirke, der jo har primær relevans for dette studiebidrag. Allerede på bogens forside (se herunder) ser vi dog klare spor fra den romersk-katolske kirke.

I bogens kolofon står følgende oplysning om forsiden: *"Forsidens collage er lavet af Lars Bech-Jessen. Nederst ses en Jomfru Maria-figur med en krans af tolv stjerner omkring hovedet (de to af stjernerne ses dog ikke for ansigtet). Dette collageindslag bygger på et fotografi, som sognepræst Jens Lyster venligt har stillet til rådighed. Fotografiet illustrerer det tolvstjernede EU-flags tilknytning til romersk-katolsk Jomfru Maria-symbolik som en fortolkning af Johannes' Åbenbaring kapitel 12, vers 1-5."*

I kapitlet 'Da kirken kom på EU's dagsorden' følger Helge Rørtoft-Madsen op:

"Selv om især den romersk-katolske kirke spillede en vis rolle på den østeuropæiske scene i forbindelse med den politiske frigørelse i forhold til Sovjetunionen i 80'erne indtil og med murens fald i '89, og også selv om spørgsmålet om kirkernes rolle i forhold til »det nye Europa« ofte har været et tema i politisk-kirkelige debatter i 90'erne (oftest i økumenisk perspektiv), var der i hvert fald i Danmark næsten tavshed om kirkerne set i forhold til EU, indtil regeringskonferencens begyndelse i '96.

Jeg mindes kun at have kunnet læse en eneste artikel om emnet i årene efter '92. Den handlede om sognepræst Jens Lysters detektivagtige granskning i EU-flagets tilblivelseshistorie og symbolik og stod at læse i Præsteforeningens Blad nr. 10, årgang 1994, under titlen »Er religiøse symboler folkekirken uvedkommende? Lidt om unionsflaget og religionen«. Artiklen sandsynliggør, at tolvstjernetegnet i det gul-blå flag er et gammelt, indarbejdet romersk-katolsk Jomfru Maria-symbol, som på næsten hemmelighedsfuld vis er blevet godkendt som EU's emblem. Et par af de herværende romersk-katolske præster forsøgte at mane Jens Lysters teori i jorden i skarpe debatindlæg i kristeligt Dagblad. Mens Jens Lyster i opfølgende artikler, bl.a. i Nødvendigt Forum fra juni 1994, er kommet videre med at underbygge sin teori med støtte bl.a. i en tysk doktordisputats af Markus Göldner »Politische Symbole der europäischen Integration«. "
 [Falko: Rørtoft-Madsen benytter dansk 'æ' i næstsidsste ord, men det må være en slåfejl. På tysk er det: ae].

I kapitlet 'Den anden brevveksling' nævnes avisartiklen 'EU skal have en religiøs dimension' skrevet af journalist Bente Bundgaard i Berlingske Tidende den 11. marts 1997. Rørtoft-Madsen skriver derefter om forløbet vedrørende visse medlemslandes forslag til de regeringskonferencer, der skulle lede til en ny EU-traktat (Amsterdam-traktaten). Forslagene gik på respekten for kirkernes og andre religiøse samfunds retlige status og kulturelle betydning som "grundlæggende rettigheder". – Rørtoft-Madsen:

"at pressen hidtil har været næsten lige så tavs som graven om spørgsmålet om kirke og religion i EU-regi, ligner en tankevækkende uopmærksomhed eller tilsigtet udelukkelse.

Hvor var det da befriende, at en journalist endelig tog emnet op og endda bladet fra munden. Hun havde fået øje på denne sag og sat sig ind i forslagene på regeringskonferencen og kunne bringe oplysninger om, hvad jeg i hvert fald ikke vidste på dette tidspunkt, nemlig at:

»Udspillet kommer efter intense kontakter med Vatikanet og religiøse organisationer på såvel nationalt som europæisk plan«.

Hvis den oplysning står til troende, bringer den en godt skjult kirkelig »lobbyisme« frem i lyset. Det underbygges yderligere af journalistens henvisning til

»Heidrun Tempel, der leder de tyske, evangeliske kirkers kontor i Bruxelles«

og som udtaler sig om kirkelige interesser i at få indflydelse på EU's politik. Resten af artiklen orienterer om modstridende standpunkter til forslagene på regeringskonferencen samt nogle udtalelser af sagen af sognepræst, medlem af Europa-Parlamentet Ulla Sandbæk og universitetslektor, formand for det mellemkirkelige stiftsudvalg Karsten Fledelius, som siger henholdsvis ubetinget og betinget nej til forslagene på regeringskonferencen. Men hvorfor var der dog ikke flere i pressen, der kom på banen med artikler om sagen kirken og religion i EU? Hvis det var muligt at komme så tæt på de implicerede i kulisserne ved siden af regeringskonferencen, hvorfor var der så ikke andre i pressen der gik videre med at finde ud af, hvad der var sket og skete i kulisserne?"

– Så vidt uddraget fra bogen. 'Hånden i hvepsereiden – Kirke og religion i EU!?' strejfer endvidere problematikken omkring sekter og kulturer. På side 23 påpeger forfatteren noget, som det er værd at gengive her i studiebidraget, nemlig at der med EU's såkaldte 'grundlæggende rettigheder' rejser sig:

"et spørgsmål om rettens forudsætninger, som mig bekendt ikke har været på tale i debatten om EF/EU tidligere: når/hvis EF-domstolen skal dømme i sager om diskrimination, må den jo bygge på nogle grundforestillinger om ret og uret (i sidste instans om godt og ondt i etisk-moralsk forstand); men hvor får den dem fra? Og så bevæger Domstolen sig uvilkårligt ind på områder og spørgsmål, der har med livs- og menneskesyn og etik og moral at gøre. Men det er jo som bekendt et område, som der jo ikke kan siges og fastlægges noget i juridisk forstand objektivt om, og hvor al jura uvægerligt må knytte an til en eller anden normativitet. Men hvor henter juraen den normativitet fra? Fra et abstrakt, metafysisk postulat om en evigt og generelt gyldig human ret? Eller fra overleverede, historiske traditioner for, hvad der er ret og uret med baggrund i kristen eller humanistisk livs- og menneskesyn og etik? Eller fra den filosofisk-politiske traditionsdannelse, menneskerettighedstænkningen udgør i europæisk sammenhæng?"

Det principielle i flere af Rørtoft-Madsens spørgsmål gælder også i andre af EU's 'grundlæggende rettigheder', anser jeg. Ville det ikke være nemmere – til tider måske decideret sundere, mindre potentielt konfliktfremkaldende – at gøre som i Rudolf Steiners tanker om samfundsorganismens 'tregrening': At lade det åndelige og kulturelle være helt uafhængigt af det politisk-juridiske? Dette lader jeg op til læserens vurdering og til debat.

*

6.4: Romerkirken ønsker EU som »Corpus Christi«

Helge Rørtoft-Madsens bog 'Ved korsvejen – Det kirkelige ja eller nej til EU-forfatningen' fra 2004 er trods sin lidenhed på 48 sider så fuld af oplysninger om EU's inddragelse af kirkerne og religiøse grupper i EU-integrationen, at jeg stort set opgiver at udvælge eksempler. ... Og kirkernes inddragelse af EU, burde jeg tilføje, for sammensmeltningen går ofte begge veje. Jeg vil holde mig til at citere en sætning, som måske vil være relevant for nogle og gøre det attraktivt at erhverve sig bogen. Folkekirkepræsten Helge Rørtoft-Madsen skriver altså:

”Hvad den romersk-katolske kirke angår, vedkommer den på en måde ikke mig. Og dog, for al den stund romerkirken er med i det europæiske kirkekor i EU, bør enhver protestant forholde sig også til dens gøren og laden. Organisatorisk er romerkirken anderledes end de forskellige protestantiske kirker med varierende forhold til nationalstaterne. Romerkirken er jo en selvberørende, international organisation med egen stat [Vatikanstaten] og diplomati og effektiv global kommunikation.

I EU-regi indgår den i koret af europæiske kirker, dog med sin egen, vidtgående dagsorden for EU-integrationen. Som Romani Prodi's rådgiver Michael Weninger sagde på en kirkekonference i København i 2002 »er den romersk-katolske kirkes position til EU, at den ønsker »Corpus Christi« (mit notat fra konferencen). Det vil sige et EUropa med Kristus – i romerkirkens forståelse af Kristus – som eneste og højeste norm. Det betyder ultimativt, at romerkirken ønsker sit moralkodeks implementeret i gældende europæisk ret. Det er baggrunden for romerkirkens intensive politisk-kirkelige lobbyarbejde i Bruxelles og via katolsk-kristelige politikere i EU-Parlamentet og -forfatningskonventet. Det er en kirkelig målsætning, jeg som luthersk protestant naturligvis ikke ønsker eller billiger og forholder mig kritisk til.”

Rørtoft-Madsen skriver i næste passage om de økumeniske strømninger. (”økumenisme: den katolske kirkes bestræbelser for at forene alle kristne kirkesamfund.” – Munksgaards Fremmedordbog, 15. udgave, 1997):

”Den fremherskende økumeniske trend i en del af europæisk kirkeliv er meget positiv – og alt for kritikløs – EU-orienteret og indstillet på vidtgående kirkelig konsensus med romerkirken. Til trods for at romerkirken ikke anerkender andre end sig selv som sand kirke. Den protestantiske økumeni har i høj grad rollen som talerør for protestantiske kirker i det eurokirkelige samspil med EU. Jeg ser ingen grund til at skåne økumenien for den kritik, der uvilkårligt følger af en kritisk belysning af kirke-EU-sammenhængen.”

Den romersk-katolske kirke inklusive paven beskrives også andre steder i bogen i sagens sammenhæng.

*

6.5: Rudolf Steiner om direktivets natur

Rudolf Steiner holdt i maj-juni 1920 de i del 1 nævnte foredrag, som på engelsk har fået fællestitlen ‘Roman Catholicism’.[38] I det første foredrag omtaler han visse åndeligt sunde elementer i katolicismen, og at disse imidlertid blev trådt under fode af pavedømmet gennem forskellige rundskrivelser og doktriner. Blandt andet nævner han den ‘anti-modernistiske ed’ og citerer den katolske teolog Weber af Freiburg fra bogen ‘Catholic Doctrine and the Freedom of Science’. Teologen anså, sagde Steiner, at *”man opgiver ikke sin frihed, fordi man er tvunget til at undervise i det, der er givet af Rom, som værende sandhed.”* Steiner citerer teologen videre:

”En lærd er bundet af bestemte metoder til redegørelse eller bevisførelse. Ligesom dét at en soldats pligt er atter at slutte sig til sit regiment på et bestemt tidspunkt, ikke tager hans frihed fra ham – eftersom han kan gå eller tage med kareten, med fultog eller med lyntog – på samme måde forbliver læreren stadig fri i sin opgave på trods af sin ed.” – Steiner kommenterer det som følger:

”Det betyder, at man er tvunget til at undervise i en bestemt doktrin og bevise netop denne doktrin. Hvordan man gør det, er man frit stillet til. Lige så frit stillet, som en soldat er, der har svoret at møde sit regiment igen på en bestemt tid, og som kan rejse enten til fods eller med karet eller med fultog eller med lyntog. Man bør spørge sig selv, hvorledes denne transport til fods eller med karet, med fut- eller lyntog, mon ender. Under alle omstændigheder skal rejsen ende ud i, at han mødes med sit regiment. Jeg polemiserer ikke, jeg citerer helt enkelt en historisk kendsgerning.”

En nyere historisk kendsgerning er, at da et lille flertal af de danske vælgere 2. juni 1992 havde stemt Nej til Maastricht-traktaten, der skulle gøre EF til en union, gav flere Ja-politikere udtryk for, at de ”nok må

indrømme, at vi er gået for hurtigt ud ad vejen.” En sådan udtalelse negligerer den mulighed, at forklaringen på Nej’et kunne være, at selve vejen eller målet var forkert ifølge disse vælgere. Ja-politikernes tankegang viser sig også i den EU-lovgivning, vi ser som resultat af samme tankegang. I EU findes der en uhyre mængde af ”underordnede” måder og former at lovgive på. To af de overordnede måder er forordninger og direktiver. Forordninger har direkte lovkraft. Direktiver har derimod det katolske princip, at vist skal direktivet gennemføres, men præsterne/politikerne har her en større frihed til at bestemme *hvordan*. – Dette svarer fuldt ud til Rudolf Steiners sammenligning fra romersk-katolsk dogmatik til soldaten. EU har optaget denne art logik i sig og gjort den til et af sine mest fundamentale lovværktøjer.

Jeg er helt klar over, at det samme sker nationalt, ofte bare med andre betegnelser. De, der ser EU som en (relativt) sund erstatning for nationalstaten, har i hele denne sfære en tung bevisbyrde, for hvorfor skulle EU-diktater være en mere o.k. idé end nationale diktater? Diktater er det i begge tilfælde.

*

6.6: EU’s nærhedsprincip: et romersk-katolsk begreb

Specielt i forbindelse med de senere års afsløringer af Vatikanets dækken over præsters seksuelle overgreb på børn er det kommet frem, at Vatikanet er mere topstyret og kontrollerende, end man skulle tro ud fra det såkaldte ‘subsidiaritetsprincip’ og den lokale selvforvaltning, som den katolske kirke ellers er kendt for. I EU-systemet har man kopieret princippet og bibeholdt betegnelsen. Dog omdøbte danske EU- fortalere i begyndelsen af 1990’erne det til ‘nærhedsprincippet’. Politolog og filosof Marcus How beskrev princippet udmærket i dagbladet Information 27. maj 2014:

”Ud over at have en overvejende teknokratisk rolle bygger EU grundlæggende på det såkaldte subsidiaritetsprincip. Dette obskure fænomen har sin oprindelse i Vatikanets forestillinger om, hvordan det skulle organisere sine sogne over hele verden, nemlig fortrinsvis via decentralisering. Subsidiaritet vil sige, at beslutninger skal tages på det lavest mulige niveau, det vil sige så tæt på borgerne som muligt. I den forstand sikrer EU, at der bevares autonomi på det lokale plan, men prisen bliver usynliggørelse af EU’s indflydelse på almindelige menneskers liv. Hvis EU endelig bliver synlig, handler det om diverse forordninger, som små virksomheder frustreret må slås med, fordi regler er regler, og derfor ikke rigtig kan ændres. I de tilfælde, hvor virksomheder og regioner modtager støtte fra EU – gennem strukturfondene, for eksempel – er der tale om indirekte betalinger, der passerer igennem de nationale regeringer. Med denne opbygning garanterer EU sin egen abstraktion.”[51]

(Det kan præciseres, at EU’s fondspenge kommer fra medlemslandene selv. Dette er ingen kritik, men en konstatering, der bunder i den banalitet at for at være med i en klub, skal man betale kontingent. Det er helt igennem rimeligt. Man skal blot ikke – som nogle danskere synes at opfatte det – se EU som en rig og gavmild onkel, som vi herhjemme får pengegaver fra).

Arne Poulsen, professor i udviklingspsykologi ved Roskilde Universitetscenter, har i anden sammenhæng udtalt, at *”hvis du vil overbevise nogen om, at noget findes, så skal du give det et godt navn.”* Det aktuelle eksempel med at omdøbe til ‘nærhedsprincippet’ kan dog have bivirkninger. Det forlød således, at da statsminister Poul Schlüter på et møde med sine EU-kolleger havde nævnt ”the principle of nearness”, vidste de ikke, hvad han talte om. Måske bidrager betegnelser som nærhedsprincippet blot til øget EU-lede og mistillid blandt borgerne, hvis de netop ikke oplever EU som noget nært.

Ligesom at det er pseudofrihed kun at kunne bestemme befodringsmidlet og ikke målet – jf. Steiners eksempel – så er også subsidiaritetsprincippet pseudofrihed. Det er nemlig EU-systemet, der afgør, hvad der skal være nært, og hvad der skal være fjernt. Medlemslandene skal ganske vist overvåge, at princippet *overholdes*, men man kan kun overvåge noget, som nu engang er der, og spørgsmålet er, i hvor høj grad landenes myndigheder er gearede til dette. Dertil kommer, at *”Nærheds-princippet gælder ikke på områder,*

hvor EU har enekompetence, og hvor medlemslandene dermed har overladt al lovgivningskompetence til EU.” (Fra Lissabontraktatens ordliste på side 439 i den danske udgave fra Folketinget, januar 2008[52]). Om princippet virker eller ej, er altså i det store og hele ligegyldigt, men Ugebrevet A4 bragte i 2012 en artikel om, at det end ikke virker.[53] – Ikke alle er dog helt enige i den kritik, hvad der også fremgår i artiklen.

Som aktiv på miljøområdet ved jeg, at det kan være problematisk at overlade beslutninger til det kommunale niveau, hvis kommunerne ikke har faglige eller andre resurser til at tage sig ordentligt af det pågældende emne, men man skal bare ikke foregive, at noget er (reel) nærhed, hvis det ikke er det. Hverken i nationalt regi eller EU-regi.

Oskar Borgman Hansen indkredser i essayet ‘Om nærhedsprincippet og mistilliden til EU’ i bogen ‘Danmark i Europa i Verden’ princippet på denne måde: *”Frie og selvstændige borgere ville leve med glæde med et nærhedsprincip, der gik ud på, at de kunne bestemme, hvor megen magt de ville overlade til de overordnede myndigheder. EUs nærhedsprincip er en erklæring om, at de overordnede myndigheder vil tilstå så meget frihed som muligt.”*

*

6.7: Lidt om EU-kontrol kontra Steiners tankefrihed

Det kontrollerende element ses i EU-systemet på vitale områder fra massemedier til uddannelser:

I begyndelsen af 2013 fremlagde et højtstående udvalg under EU-Kommissionen en rapport, der lagde op til, at nationale pressenævn (”Media Councils”) skal følge et sæt europæiske standarder og være under opsyn af EU-Kommissionen for at sikre ‘europæiske værdier’. Dette EU-udvalg ønsker magt til at fyre journalister og straffe medier med bøder. Rapporten blev afleveret til EU-Kommissionens vicepræsident Neelie Kroes, der ifølge den britiske avis Telegraph udtrykte stor tilfredshed med rapportens konklusioner. Pressejurist Oluf Jørgensen påpegede flere *”bekymrende”* og *”problematisk”* elementer i rapporten.[54]

På bekymrende kant med den antroposofiske idé om frihed i undervisningssektoren har EU i årtier gjort ganske meget for at trække denne sektor i bestemte retninger. I sin artikel ‘Undervisning – for hvem?’ i bogen ‘Menneske og fællesskab’ bringer Oskar Borgman Hansen en række eksempler herpå. Allerede op til folkeafstemningen om det indre marked i 1986 sås der ansatser til EF-påvirkning af sektoren. Formentlig i løbet af 2015-16 vil der her på falko.nu følge en artikel om de metoder til dirigering af landenes undervisningssektorer, som specielt EU, men også OECD, Verdensbanken, Federal Trust for Education & Research, UNESCO’s Robert Muller og hans ‘World Core Curriculum’ med flere anvender. I nærværende studiebidrags sammenhæng vil jeg blot nævne tre ting:

1) Bogen ‘Europa A/S’, Klim, 2000, siderne 46, 48 og 76 behandler EU’s indblanding i landenes uddannelsesplaner. Med ”EU” menes her både EU-systemet selv og, blandt andet, en af de stærkeste og mest systemintegrerede lobbyorganisationer i Bruxelles, European Roundtable of Industrialists.

2) I EU-traktaten fra Lissabon, artikel 165 TEUF, betones det, at et af Unionens mål er *”at udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet”* og *”at udvikle sportens europæiske dimension ved at fremme retfærdighed og åbenhed i sportskonkurrencer (...).”* Findes værdier som retfærdighed og åbenhed ikke uden for Europa? Er indblanding noget godt, fordi den sker fra EU-niveau?

3) I indledningen til EU’s hvidbog fra november 1995, ‘Teaching and Learning *** Towards the Learning Society’, fremføres en tankegang, som jeg ud fra alt, hvad jeg har læst af Steiner, mener, at vi må væk fra, fordi den huser en reaktionær, grundlæggende trang til at anskue andre folk i et *modsatningsforhold* til sit eget folk:

”Middelalderens og postmiddelalderens Europa skulle holde stand mod den byzantiske verden, den arabiske verden og det ottomanske imperium. Kampen er heldigvis i dag sat i en mere fredelig kontekst. Ikke desto mindre betyder eksistensen af førende lande i historien, gigantiske af størrelse, af økonomisk styrke eller i sandhed begge dele, at Europa er nødt til at nå en tilsvarende størrelse, hvis det skal eksistere, have fremgang og bibeholde dets identitet. Stående ansigt til ansigt med Amerika, Japan og snart Kina må Europa have den økonomiske, demografiske og politiske størrelse, som sætter det i stand til at sikre dets uafhængighed.”[55]

EU-eksempler som de ovennævnte er lige så ulykkelige ud fra enhver antroposofisk tankegang, som noget tilsvarende er, der udsendes eller vedtages i nationalstatsligt regi. Det citerede er et imperiums for længst forældede logik, et ekko fra en tidligere epokes spøgelse. Som Steiner sagde i et foredrag om tidens udfordringer, på engelsk ‘The Challenge of the Times’, 6. december 1918:

”Af afgørende vigtighed for fremtiden er, at absolut tankefrihed må komme til; socialt liv uden dette er utænkeligt. Derfor må socialiseringsprocessen forbindes med bortskaffelse af enhver slavebinding af tænkningen, hvad enten denne slavebinding er fostret af det, som bestemte selskaber hos de engelsktalende folk praktiserer – hvilket jeg har beskrevet tilstrækkeligt for jer – eller gennem romersk katolicisme. De er hinanden værdige, og det er yderst vigtigt, at vi klart ser det interne forhold mellem de to. Det er ekstremt vigtigt, at der ikke hersker nogen mangel på klarhed i denne tid, specielt med hensyn til sådanne sager. Du kan fortælle en jesuit, hvad jeg har berettet for jer om særegenheden i de engelsktalende folks hemmelige selskaber. Han vil blive lykkelig over at få bekræftet de synspunkter, han repræsenterer. (...) Det er især vigtigt, at vi i det hele taget skaffer os af med den vane kun at tænke på indholdet og ikke på det standpunkt, hvorfra noget introduceres ind i verden. Hvis noget, der er velbegrundet i en bestemt epoke, bliver introduceret fra et bestemt synspunkt, kan det være gavnligt. Det kan rumme helende kraft. Introduceres det af en anden magt, kan det være noget aldeles latterligt eller sågar skadeligt. Dette er et faktum, der særligt må tages i betragtning i vores tid. Det vil blive stadigt tydeligere, at når to personer bringer det samme udsagn, så er det ikke det samme; det er afhængigt af baggrunden for det.”[56]

*

6.8: Quigley om EF-tråden til det Tysk-romerske Rige

Kapitel 3 gennemgik EF-fadderens Jean Monnets katolske baggrund. Også andre af de mest centrale faddere til EF/EU var katolikker. Bogen ‘Tragedy and Hope’ fra 1966 af den makrohistoriske professor Carroll Quigley, Georgetown University, strejfer dette på side 1285-6:

”Traktaten for det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EEC) med sine 572 artikler fordelt på næsten 400 sider så ligesom traktaterne for Kul- og Stålunionen samt Euratom frem mod en endelig politisk union i Europa, og den stræbte efter økonomisk integration som et væsentligt skridt på vejen. Projektet havde sin oprindelse hos lederen af den franske planlægningskommission, Jean Monnet, hvis idéer blev pacet frem af den belgiske udenrigsminister Paul-Henri Spaak. Inden for de tre store nationer blev der opnået enighed gennem bestræbelserne hos lederne af de respektive kristen-demokratiske partier: [Konrad] Adenauer, [Robert] Schuman og Alcide de Gasperi. De katolske, religiøse baggrunde, som de alle tre havde, var en betydelig faktor i deres vilje til at vende sig fra nationalistiske til internationale metoder, mens Spaaks socialistiske prestige hjalp til at forlige/forene [Quigley: reconcile] det moderate venstre omkring planen.”

Lidt senere nævner Quigley, hvordan de omtalte institutioner ledte til de Europæiske Fællesskaber (EF) med dettes velkendte organer. Quigley fortsætter på side 1287: *”I det store og hele vil de overnationale aspekter af disse institutioner blive styrket i fremtiden ud fra bestemmelser i traktaterne selv. Alt dette er vældig relevant i forhold til bemærkningerne i det foregående kapitel om opløsningen af den moderne, forenede suverænstat og omfordelingen af dens magt til hierarkiske flerniveau-strukturer, der minder lidt om Det Hellige Romerriges struktur i den sene Middelalder.”*

'Tragedy and Hope' og andre af Quigleys bøger kan hentes/downloades gratis fra internettet.[57]

Både Schuman og de Gasperi har været i betragtning som mulige helgenkandidater i den katolske kirke på grund af deres virke for EF's skabelse.[58]

*

6.9: Katolske EU-topfolk i dag – og deres 'Dream of Rome'

Tidligere formand for EU-Kommissionen Jacques Delors tilhører den romersk-katolske kirke, og EU's *præsident*, også kendt som *formanden for Det Europæiske Råd*, blev i 2009 Belgiens kristendemokratiske statsminister Herman van Rompuy. Han er uddannet i økonomi og filosofi ved et katolsk universitet og var Frankrigs og Tysklands favorit til præsidentposten. Rompuy har deltaget[59] i det i kapitel 5 omtalte *Bilderberg*, en lyssky og elitær, transatlantisk forsamling, der først i omkring 2010 fik en hjemmeside. En af skaberne af Bilderberggruppen var den nederlandske prins Bernhard, om hvem det i hans officielle biografi blev fortalt: "*Bernhard går endogså så vidt med sine monarkistiske ideer, at han godt kunne tænke sig muligheden af en konge for Europas forenede Stater, men han indrømmer dog selv, at det er en fantastisk stor tanke. Selv nærer han ingen ambitioner i retning af at blive denne konge. Han har problemer nok at tumle med endda.*"[60] – Oplysningen her er interessant, når man kommer i hu, at *konge* reelt er det samme som *kejser*.

EU gør sig på mange måder til en nem skydeskive for sammenligninger med den katolske kirke. Som Information skrev i artiklen 'EU kritiseres for hemmeligt præsidentvalg' 19. november 2009: "*... Som når kardinalerne i Vatikanstaten skal finde en ny pave, træffes beslutningen om, hvem der skal beklæde embedet som EU's præsident og EU's udenrigsminister, nemlig bag lukkede døre.*"[61]

For nogle år siden lancerede EU-Kommissionen en ny og omfattende forskningsrapport om 'The State of Men's Health in Europe'. Den 400 sider lange rapport om mænds sundhed var forfattet af 38 forskere fra forskellige europæiske lande. Forskerne havde desuden udarbejdet et resumé af rapporten. I stedet for at bruge resuméet ændrede EU-kommission i det og præsenterede sit eget resumé. Ord og emner, som i visse religiøse retninger er "følsomme" – 'homoseksualitet', 'biseksualitet', 'seksualitet', 'seksuel sundhed' og 'kondom' – var imidlertid blevet fjernet i Kommissionens version. Foreningen Sex og Samfunds generalsekretær, Bjarne Christensen, udtalte, at det var påfaldende, "*at de emner og ord, der er blevet slettet, er de samme emner, som for eksempel religiøse kræfter modarbejder i andre EU-sammenhænge og i forhandlinger i FN*" og: "*Vi har gang på gang set lande som Malta, Polen og Irland med Vatikanstaten i spidsen modarbejde for eksempel homoseksuelles rettigheder, unges ret til seksualundervisning, adgang og ret til at bruge prævention og ret til frie og sikre aborter*".[62]

I 2006 bragte dagbladet Politiken artiklen 'Katolikker truer europæisk forskning'.[63] Nyheden handlede om, at EU's næste syvårige forskningsbudget skulle forhandles, og at en række meget katolske lande var oprørte over, at en lille bid af pengene kunne bruges til forskning i humane – embryonale – stamceller. Det vil sige celler, der stammer fra de befrugtede æg, som er blevet tilovers i forbindelse med kunstig befrugtning. "*En af Vatikanets kardinaler har ringet rundt til flere af de europæiske videnskabsministre for at påvirke dem,*" udtalte MEP Britta Thomsen (S). Noget tyder dog på, at kirkens lobbyisme er væsentlig mere omfattende end denne ene sag. Artiklen oplyste:

"Forsker ph.d. Lene Sjørup, der har forsket i den katolske kirkes indflydelse i EU og lavet en rapport til Udenrigsministeriet om emnet, bekræfter Britta Thomsens billede af den aktive katolske kirke. »Den katolske lobbyisme er vokset de seneste år. Den har haft stor succes i FN, hvor Vatikanet har høringsret, og forplanter sig nu til EU«, siger hun. For eksempel bliver de europæiske biskoppers lobbyorganisation, Comece, inviteret indenfor, hver gang EU skifter formandskaber, så de kan præsentere deres religiøse

budskaber. »Den forrige pave havde opgøret med kommunismen som sit varemærke. Den nuværende pave har Europa som sin mission: Altså at omvende Europa«, siger hun.»

Den EU-skeptiske – og ikke ukontroversielle – politiker og journalist Boris Johnson har skrevet bogen 'The Dream of Rome'. Her drager han paralleller mellem romernes storhed og fald og EU. Til Kristeligt Dagblad 29. april 2006 udtalte han i et interview om bogen: *"Jeg er bestemt kritisk, når det gælder visse aspekter af EU, men jeg mener samtidig, at det på mange måder er en interessant og nobel ambition at ønske at forene Europa. Og jeg var fascineret af måden, hvorpå det bare ikke ser ud til at ville lykkes."* Johnson har i samarbejde med BBC 2 produceret en tv-dokumentar, 'Boris Johnson and the Dream of Rome', i to dele om emnet. Begge udsendelsesdele er lagt på YouTube.[64] Udsendelserne påviser lighedspunkter mellem Romerriget og EU, som EU-systemet dels er, dels stræber efter at blive. Samtidig stiller den spørgsmålet, hvorfor de videre bestræbelser har svært ved at få befolkningerne med sig. Boris Johnson er næppe antroposofisk orienteret – det ser ikke sådan ud – så her er et bud på et svar: Årsagen til den beskedne grad af folkelig vilje kunne måske skyldes, at folk intuitivt aner, at en romerrigeagtig struktur hører fortiden til. Men dette er et gæt.

*

6.10: Aktuelle nuancer inden for romerkirken

Retfærdigvis skal vi have et par nuancerende historier med, som blev fundet under arbejdet med studiebidraget:

De fleste politiske partier og de fleste religiøse grupperinger har både "strammere" og "slappere", hvad angår gruppens læresætninger. Den katolske gruppe Catholics for a Free Choice (CFFC) går fx imod den katolske kirkes ellers indgroede modstand mod abort, seksualvejledning og prævention. Den arbejder for, at der indføres sikker, lovlig og tilgængelig adgang til disse ting. CFFC's rapport 'Preserving Power and Privilege – The Vatican's Agenda in the European Union'[65] redegør for den katolske kirkes indflydelse i EU-systemet. Blandt andet kommer rapporten ind på Vatikanstatens politisk-diplomatiske organ *Holy See*, på dansk: Den Hellige Stol.

Den katolske kirke har – ligesom mange frimurerloger – længe været kendt for at udøve velgørelse. Den udøves af de katolske sogne rundt om på kloden og af den katolske hjælpeorganisation Caritas. Ordet Caritas er afledt af det latinske *carus*, der betyder kær eller afholdt. Vi ser caritas gå igen i det engelske ord for velgørelse, *charity*. Caritas udsendte i foråret 2014 en kritisk rapport om EU's krisepolitik. Fra både Bruxelles og EU-positive regeringer såsom den danske har vi i løbet af 2014 hørt, at den økonomiske krise så småt er ved at være ovre. – *"Rapporten stiller ikke alene spørgsmålstejn ved dette, den viser også, at de fattige betaler prisen for en krise, som de ikke har noget ansvar for,"* sagde Thorfinnur Omarsson, talsmand for Caritas Europa, da rapporten blev præsenteret.

Det er meget positivt, at et katolsk organ tør påpege disse forhold. En del ville nok ønske sig, at de var lige så aktive i accepten og lanceringen af prævention i de lande, hvor deres fædre kirke modarbejder dette. Derudover er der noget grundlæggende problematisk ved at opbygge faste strukturer, hvor velgørere lapper på de ulykker, deres større ophav forårsager. Rudolf Steiner udtalte sig om dette i et af sine mange *arbejderforedrag* på Goetheanum i relation til frimurerne. Man kan her med lige god gyldighed bytte 'frimureriske' og 'frimurere' ud med 'katolske' og 'katolikker'. Til slut i citatet nævner Steiner da også den romersk-katolske kirke specifikt:

"Mange frimureriske grupper bedriver også et ekstensivt velgørelsesarbejde. Det er i vidt omfang godt at praktisere velgørelse og humanitet. Og disse organisationer gør sådan i stort omfang. Det er derfor ikke underligt, at frimurere altid er i stand til at sige, at frimurerorganisationer har grundlagt og etableret en enorm mængde humanitært og velgørende arbejde. Alligevel må vi sige til os selv, at sådanne ting i

realiteten ikke længere er det rette for vores tid. For, ser I, hvad er det, vi ikke kan acceptere i dag i denne sammenhæng? Vi kan ikke acceptere adskillelse. Den leder nemt til et åndeligt aristokrati, der ikke burde eksistere. Og det demokratiske princip, der stadig mere må træde i forgrunden, går i realiteten imod både frimurerne og de præstelige organer. Vi er således i stand til at sige, at det virkelig er sandt, at en, der stadig evner at forstå, hvad der lever i mange frimureriske ceremonier af den første, anden og tredje grad – hvilket frimurere tit ikke selv forstår – ved, at de ofte rækker tilbage til meget gammel visdom. Men det er egentlig ikke det, der tæller. Hvad der virkelig tæller, er, at mange frimureriske sammenslutninger har vidtrækkende politiske eller også sociale og velgørenhedsmæssige mål. Den romersk-katolske kirke og frimurerne slås til døden mod hinanden, men – også – dette er noget, der først er opstået i tidens løb.”[66]

Denne slåskamp ændrer ikke ved, at i de øverste lag arbejder katolicismen, særligt jesuitismen, og frimureriet sammen. Det vil kapitel 7 redegøre for. Steiners udtalelse her viser i øvrigt, at han afgjort gik ind for den demokratiske idé, men ikke som forstået i den endnu moderne statsbetydning. Vi så i kapitel 5 i et uddrag fra ‘Mørkets ånders nedstyrning’, hvordan han kritiserede det parlamentariske demokrati, fordi dem, der holder det oppe, netop forstår lige så lidt om demokrati som den, der tror, at mennesket er en plukket hane, eftersom både mennesker og plukkede haner har to ben og ingen fjer. Man kan med andre ord ikke beskyldte Steiner for at være antidemokrat, snarere tværtimod. For Steiner er demokrati – som jeg har forstået ham – en *metode*, som *hele tiden* må benyttes. I det store som i det små. Når den bliver til et ideal og som sådan sat i de rammer, som de almenkendte demokratimodeller kan tilbyde, fordufter demokratiet. Steiner hylder ligeledes det demokratiske princip allersidst i foredraget ‘Die Verwirklichung der ideale Freiheit, Gleichheit, Brüderlichkeit durch soziale Dreigliederung’[67]:

*”Frihed i åndslivet,
Lighed i menneskets demokratiske retsliv,
Broderlighed i det økonomiske liv”*

*”Freiheit für das Geistesleben,
Gleichheit für das demokratische Rechtsleben der Menschen,
Brüderlichkeit für das Wirtschaftsleben”*

Den nye pave, Frans, giver en grad af håb om friskere vinde i den katolske kirke. Derudover holdt han tirsdag den 25. november 2014 en tale i EU-Parlamentet.[68] I talen påpegede han flere faldgruber, EU er røget i at skabe eller bidrage til at opretholde, såsom *”fjerne institutioner uden sjæl”, ”bureaukratiske teknikaliteter i kontinentets institutioner”, ”et system, som behandler mennesker som tandhjul i en maskine, der kan smides ud som alt andet”, ”ensartede økonomiske magtstrukturer, der servicerer usynlige imperier,”* og at Middelhavet gøres til en kirkegård for immigranter. Flere af pavens analyser er rigtige, blot er det problematisk, at han mener, at EU’s institutioner bør være mere agerende i verden; *”Til trods for at unionen bliver større og stærkere, synes Europa at give indtryk af at være blevet lidt gammel og udtæret, og af at man i stadig mindre grad er en hovedaktør i en verden, der ofte ser til med ligegyldighed, mistillid og sommetider endog mistænksomhed.”* Sidestiller man Europa med EU, har man et problem. Og behøver verden en *hovedaktør*? Vil dette ikke blot lede til kulturelt aristokrati, som vi har set det med britiske Commonwealth og USA? Hvad med mellemfolkelig hjælp til selvhjælp? Hvad med bevidstheden om ligeværd og dermed ligeværdig inspiration folkene imellem?

*

6.11: Åbenbaringen, kolosserne og jegets autoritet

I kapitel 6.3 blev Johannes’ Åbenbaring kapitel 12, vers 1-5 omtalt af sognepræst Helge Rørtoft-Madsen. Flere religiøse samt spirituelle retninger har længe set EU som genrejsningen af det Hellige Romerske Rige, og de trækker tråde til bibelske passager. Ikke alle fortolkningerne er lige ædruelige, men de er her og der en gennemlæsning værd for den, der interesserer sig for EU, og hvad dertil hører, på et esoterisk grundlag.

Kildelisten bringer links til tre af de fremstillinger, der i det mindste ikke forekommer mig helt flyvske, og som samtidig har nogle mere prosaiske, eksoteriske indfaldsvinkler til emnet.[69] Alle tre links omtaler Bernard Connollys bog. Link 1 refererer til Johannes Åbenbarings kapitel 17 og 18 og tolker blandt andet kapitel 17:1-2 således:

”Dette betyder, at Romerkirken, her beskrevet som den store skøge, og nationalstaterne, der beskrives som Jordens konger, arbejder sammen om at opnå deres respektive formål. Nationalstater ønsker politiske fremskridt for dem selv i deres regionale og politiske anstrengelser, og de arbejder sammen med Rom for at opnå det. Lidet indser de, at de går i en fælde, de i sidste ende ikke kan flygte fra. Pavedømmet vil dominere dem politisk og tvinge dem til at pålægge deres borgere hendes religion, når det gamle Hellige Romerrige bliver globalt.”

Åbenbarings kapitel 18:17 viser ifølge forfatteren, at *”Rom vil rejse sig til stor magt og vil opbygge konsolideringen af global rigdom og magt i hænderne på nogle få personer, som hun kan kontrollere. Rom er ikke blot interesseret i at dominere økonomien og politikken i verden for sin egen skyld. Hendes største interesse er at pånøde hendes religion som værende den eneste løsning til at løse plagsomme verdensproblemer, hvoraf hun har bidraget til at skabe nogle af dem. Hun manøvrerer sig selv til at blive den etiske (eller moralske) vejviser for nationerne. Lige nu står Europa midt i kampen for kontrol. Men for de fleste mennesker er det, der sker i Europa, et stort mysterium. Og fordi det ikke lader sig åbenbare, eller det ikke føles som om, at det berører dem, ignorerer de, hvad der foregår i Grækenland og andre nationer i den Europæiske Union. (...) I, mine venner, har ”profetiens mere sikre ord” til at fortælle jer, hvad der garanteret vil ske. I ved, hvor alt dette bærer hen. Men hvad har de? De har kun deres instinkter, som er meget utilregnelige. Gud har sat jer i en position til at hjælpe dem med at forstå, hvad der foregår.”*

Om ovenstående passage virkelig var det, som Johannes' åbenbaringer forsøgte at fortælle ham og os andre, skal jeg ikke kunne sige. Jeg har i skrivende stund heller ikke studeret endnu, hvad Rudolf Steiner fortalte om Åbenbaringen. Men den kunne være en ganske rammende beskrivelse af EU, uanset hvad, omend Åbenbarings formuleringer jo skænker stor frihed til fortolkning. Undertegnede vil ikke indtil videre lægge sig fast på noget, når det gælder fortolkninger af den i retning af EU. Læseren må gøre sig sine kontemplationer og meget gerne vende dem med andre. Johannes-åbenbaringen er blevet tolket i talrige retninger gennem århundrederne. Men den kan mane til den årvågenhed, Kristus Jesus anbefalede os.

I studiebidragets del 1 ser man på det øverste foto fra en ceremoni for underskrivningen af EU-forfatningen resterne af en kæmpe statue i højre side. I den ser vi et fysisk udtryk for et astralt lig, hvis rødder ligger i den ægyptiske kulturrepøke. Dengang blev ”forvalterbevidsthed” cementeret i den kongstanke, som sidenhen på latin kom til at hedde ‘Scientia est Potentia’; Viden er Magt. – Viden, der tilbageholdes i gruppegoistisk øjemed i stedet for at blive delt ud i samfundet som helhed. Et tidligere udtryk herfor så man i den femte atlantiske (ikke efteratlantiske) epøke, der førte til dekadence og undergang. ‘Viden er magt’-bevidstheden videregik til den ægyptiske kulturrepøke, hvorfra vi kender kolosstatuer og pyramiderne, og fortsatte i den græsk-romerske kulturrepøke, hvor vi igen ser kolossale figurer, der skulle få menigmand og -kvinde til at føle sig små. Sådanne figurer repræsenterer rå elementalt-astrale kræfter, der terroriserer de mennesker, som søgte mod erkendelse af og udvikling af deres egen jekraft.

Terroren kunne ske upåtalte, indtil Kristus kom til Jorden og påpegede, at forvalterbevidstheden faktisk er udtryk for svaghed, fordi autoriteten hos den, der tror sig større end sin næste, er for svag til at kunne se autoriteten i den anden. I det mindste nu til dags er terroren uberettiget, forældet, fordi jegerne er modne til at udfolde og leve deres potentiale, hvis vi tør og vil. Dette var et af Rudolf Steiners kernebudskaber.

*

6.12: Flere efterforskere – mellem censur, maskepi og tvang

En bog, der i høj grad er værd at læse, er den antroposofisk funderede bog af Amnon Reuveni, ‘New World Order’ – Manifestations of Decadent Powers in World Politics’, Temple Lodge Publishing, 1996. Det er en oversat og revideret udgave af Reuvenis ‘In Namen der ‘Neuen Weltordnung’ fra Verlag am Goetheanum, Dornach, Schweiz, 1994. Særligt relevante i dette studiebidrags romersk-katolske sammenhæng er kapitlerne 7 og 8; ‘The Changing Face of Europe: Part One – ‘Solidarity’ og ‘The Changing Face of Europe: Part Two – The Beginning of a ‘New Holy Alliance’.

Kapitel 3 i nærværende studiebidrag omtalte den antroposofiske historiker Terry Boardman. Hans artikler og foredrag på internettet kan ligeledes varmt anbefales.[70] – I noten er opført hovedparten af de Boardman-artikler, der i større eller mindre omfang kommer ind på EU. En del af dem har været trykt i det antroposofiske magasin *New View*.^[71] Siden Boardman skrev bogen ‘Mapping the Millenium’ i 1998, har EU ændret sig ganske meget. Centralismen er yderligere udbygget. Dette afspejler sig også i Boardmans analyser efter 1998. I den sjette artikel af dem, jeg har udvalgt (note [70 #6]), skriver Boardman: ”*EU kombinerer mindst to sjæle i sit bryst: Til den ene side er der oldgamle teokratiske og hierarkiske spøgelse fra Rom og Ægypten i bestræbelserne hos dem, der forsøger at genoplive de oldgamle herligheder fra Det Hellige Romerske (og meget katolske) Imperium. Til den anden side er der den drivkraft, der ledes fra de engelsktalende lande, hen imod en præmatur [for tidlig] verdensstat, hvilket vil betyde et Europa fuldt underlagt materialistiske målsætninger.*”

I andre artikler uddyber Boardman, at han med ”*de engelsktalende lande*” nærmere mener ‘amerikanismen’ samt hemmelige selskaber som blandt andet (men ikke kun) en lang række frimurerloger i ikke mindst England. Disse frimurerinteresser ses også i blandt Italien og Frankrig, hvor de i dag udøver indflydelse i EU-systemet (se næste kapitel). Derved bliver der tale om en bipolaritet, der har eksisteret i snart 150 år, og som Cecil Rhodes, sir Alfred Milner og andre var eksoteriske foregangsmænd for. Tilmed var selv disse bevidst inspireret af strukturerne i katolikkernes jesuitisme-gren (jf. side 34 og 44-45 i bogen ‘The Anglo-American Establishment’ af Carroll Quigley).

Steiner kunne se, at centralt placerede frimurere udmærket godt kan samarbejde med jesuitter, selv om de to forskellige logesamfund bekriger hinanden udadtil. Hvad man gør *in camera*, bliver benægtet, latterliggjort, angrebet eller fortiet *ex camera* (camera betyder kammer – udtrykkene betyder altså, i praksis, henholdsvis *inden for* og *uden for logesalene/murene*). Et eksempel på et modangreb så man i 1999, da bogen ‘Gone With the Wind in the Vatican’ udkom.^[72] Foruden beskyldninger om blandt andet korrupsion og satanistiske ritualer påstod bogen, at der eksisterer et tøjlesløst frimurervirke i Vatikanets bureaukrati. Jeg har ikke læst bogen, så jeg har intet indtryk af dens journalistiske kvalitet, men Vatikanet forsøgte i hvert fald at få bogen bremsset. Disse forsøg tidoblede blot salget. Usandheder – hvis det er usandheder – har alle fuld ret til at belyse og tale imod, men censur er næppe den bedste vej at gå i den sammenhæng.

Hvis europæisk ageren i verden handler om eksempelvis at gøre verdens ørkener frugtbar (dette er i vid udstrækning muligt med lavteknologiske, billige metoder, hvilket man har set i fx det biodynamisk baserede fællesskab *Sekem* i Ægypten) eller at hjælpe mennesker i fattige lande til *fødesuverænit*, i stedet for at de skal lægge jord til Vestens egen fødevareindustri, så kan det være positivt. Men det vil selvfølgelig gå imod tankegangen om, at så meget som muligt skal være *lønsomt for de store virksomheder*. De kan kun i meget ringe omfang tjene penge på tropeøkologiske og biodynamiske jordbrugsmetoder. Til gengæld bliver mennesker mætte og sunde. Intet tilsiger, at netop EU skulle være nødvendig i sådanne indsatser. Andre organisationer, eksempelvis Europarådet med dets 47 medlemslande mod EU’s 28, forekommer mere relevante. EU kan muligvis i nogle sammenhænge – i kraft af sine oftest stærkere beføjelser – *påtvinge* i højere grad, men er tvang relevant, når det, der er behov for, er inspiration, hjælp og samarbejde?

Kapitel 7: Mere om de andre forvaltere i EU

*

7.1: En stat i staten: jesuitter og frimurere i samarbejde

Alt i alt kan det ses af historikeren Terry Boardmans analyser, at han har identificeret de samme strømninger i EU, som blev ridset op i kapitel 3 i studiebidraget her, dog nævner han vist nok ikke bolsjevismen. Kapitlet her er et forsøg på en vis uddybning af strømningernes ophav og ståsted.

Kapitel 2 citerede især fra Tempellegende-foredraget fra 11. november 1904. Kapitlet sluttede med Rudolf Steiners ord om, at der må komme fællesskaber til, som vil praktisere og inspirere andre til fred og kærlighed samt passiv modstand mod ondskab. Dernæst fortæller Steiner om, at man i den katolske kirke tidligt anså, at den var nødt til at konfrontere den manikæiske strømning og form, der forbereder os på fremtiden:

”Det er den kontrast, der udviklede sig i de tredje og fjerde århundreder e.v.t. Den er stadig til stede og finder udtryk i kampen mellem den katolske kirke og tempelridderne, rosenkreuzerne, albigenserne, katarerne og så videre. De er alle fjernet fra det fysiske plan, men deres indre ånd fortsætter med at være aktive. Denne kontrast manifesterer sig igen senere i en modificeret, men stadig voldelig form i to strømninger, der er født ud af den vestlige kultur, nemlig jesuitismen (der hører til Augustin) og frimureriet (manikæismen). De, der leder kampen på den ene side, er alle bevidste om, hvad de gør – de er katolikkerne og jesuitterne i de højere grader. Af dem, der befinder sig på den anden side [frimureriet], er der imidlertid kun meget få bevidste; kun dem i toppen af bevægelsen er bevidste om det.

På denne måde konfronterer jesuitisme (hørende til Augustin) og frimureri (manikæisme) hinanden i senere århundreder. De er efterkommere af gamle åndelige strømninger. Det er derfor, man i begge strømningerne har en fortsættelse af de samme ceremonier, der er knyttet til indvielse, som du finder i de gamle strømninger. Indvielsen til jesuitisme har de fire grader Coadjutores temporales, Scholares, Coadjutores spirituales, Professi. Indvielsesgraderne i det sande, okkulte frimureri er tilsvarende. De to løber parallelt med hinanden, men de peger i ganske forskellige retninger.”

Vi aner her ikke alene en skildring af noget usundt ved den nyere tids romersk-katolske væsen eller forvaltning, men allerede også Steiners kritik af det moderne frimureri, en kritik, som tiltog i årene, der fulgte. Den 4. april 1916 holdt Steiner et foredrag, der på engelsk er betitlet ‘Things in Past and Present in the Spirit of Man, Lecture IV: Secrets of Freemasonry’.[73] Her beskriver han endnu klarere det netop citerede om dobbeltspillet i de øverste grader i begge strømninger:

”I ved, at jesuitterne strides mod frimurerne og vice versa. Ikke desto mindre danner de øvre frimurerordener og de øvre jesuiterordener et særligt broderskab; de bygger en stat i staten. Forestil jer blot, hvad man kan udvirke i verden, hvor du på den ene side har de øvre grader af et frimurersamfund, der tjener som et instrument til at producere bestemte formål. Sådant en anordning blev foranstaltet i det land, der findes i det nordvestlige af Europa mellem Nederlandene og Frankrig. Dette skete ikke for nylig, men for nogen tid siden udgik visse specielle virkninger, der benyttede den ene strømning såvel som den anden, og som var i stand til at skabe ganske megen virkning.”

Tager vi i dag et europakort og ser, hvilket land der ligger ”mellem Nederlandene og Frankrig”, så finder vi Belgien, hvor Bruxelles som bekendt er både hovedstaden og EU’s hovedsæde(!).

Samme kontroversielle erfaring som i citatet ovenfor bringer Steiner i ‘Karma of Untruthfulness’, 9. december 1916: ”En vis jesuitisk indflydelse blev bragt i spil, så at de frimureriske og jesuitiske indflydelser mødtes; for der er højere instanser, ”imperier”, der udmærket kan gøre brug af både frimurere og jesuitter for at opnå, hvad de ønsker gennem samarbejdet mellem de to. Tro ikke, at der ikke kan være nogen individer, der er både jesuit og frimurer. De har udviklet sig hinsides det punkt, hvorfra der arbejdes i kun

én retning. De ved, at det er nødvendigt at håndtere situationer fra forskellige sider for at skubbe sager i bestemte retninger.”

Et eksempel på en (historisk) person, der er både frimurer og jesuit, er Joseph de Maistre, som blev omtalt i kapitel 4.5. Det er endvidere en realitet og ikke en flyvsk konspirationsteori, at også mange individuelle frimurere og hele frimurerloger har bidraget til EU's skabelse, og at de endnu har indflydelse i EU-systemet. Da dette kapitel kun er en skitsering af andre EU-strømninger (end den romersk-katolske), vil jeg henvide til min aviskronik 'EU og frimurerne – fra 1795 til nu' fra 2008 for dokumentation.[74] I noten er der enkelte nye oplysninger. En enkelt oplysning, som for mig er ny, vil jeg dog godt bringe her, fordi jeg har den fra en antroposof, og fordi den trækker en særdeles interessant tråd til den nedenstående affotografering fra Wiener Freimaurer Zeitung, 7. årgang, nr. 78, september 1925 og dennes forsideartikel 'Die Großloge von Wien für Paneuropa':

Oplysningen kommer fra den norske antroposof og historiker Karl Milton Hartveit (f. 1948). Han har skrevet flere bøger, blandt andet 'Den okkulte løsning' (Dreyers Forlag A/S, Oslo, 1988) og 'De skjulte brødre', sidstnævnte med undertitlen 'Frimureriet – myter og virkelighet' (Ex Libris Forlag as, Oslo, 1993, 2. udgave 1994). På omslaget af 'Den okkulte løsning' oplyses der: "Karl Milton Hartveit er redaksjonsmedlem i tidsskriftet *Arken*, og han har publisert flere artikler med tilknytning til okkultisme. Siden 1977 har han arbeidet som lærer ved Steinerskolen ved Bergen."

Læseren husker måske fra kapitel 4.5, at Joseph de Maistre var i den skotske frimurerretning, og at Steiner citeredes for følgende i kapitel 3.3 (jeg har **fremhævet** et af Steiners ord): "*Katolicisme overførte indholdet fra den fjerde epoke. Og det, hvorfra åndeligt indhold var blevet ekstraheret som saften fra en citron – det, som var overført i form af eksoterisk frimureri i York- og Scottish-logerne og gennemtrængte især de engelsktalende folks esoterik – denne udpressede citron, der rummede hemmelighederne fra den ægyptisk-kaldæiske kulturrepøke, den tredje efteratlantiske kulturrepøke, tjente nu som midler til at implantere udtørrede impulser ind i bevidsthedssjælens liv. Således opstår der en situation, som er et vrængbillede for det fremtidige udviklingsforløb.*"

– Som læseren nok ved, er frimureriet generelt dybt inspireret af det gamle Ægypten. Det samme synes visse centrale kræfter i nutidens EU at være, jævnfør det "astrale lig" omtalt i kapitel 6.11.

Det er blevet tid til selve oplysningen fra Hartveit. På side 268 i 'De skjulte brødre' skriver han følgende om en afhoppet frimurer: "*Konrad Lehrich beskriver hvordan man i Den skotske ritus på en subtil måde driver en meningsskapende aktivitet. Fra sin tid som medlem av Det øverste råd forteller han hvordan de i slutten av 1920-årene besluttet å gå inn for og spre den pan-europeiske idé. Fra toppen av organisasjonen ble ideen formidlet nedover i hierarkiet og inkorporert i de forskjellige graders losjearbeid. Når den øverste ledelse har besluttet å fremme en idé, følger medlemmene lojalt opp, og alt etter evner og muligheter bidrar de til å realisere ideen.*

Lehrichs opplysning er ikke mer enn et lite indisium, men både fremgangsmåten og de spesielle ideen passer godt inn i frimurernes generelle arbeidsmåte og ideologi. Vi har tidligere sett hvordan frimurerne var delaktige i utformningen av den amerikanske republikk og det føderative statssystem. Et samlet pan-Europa, styrt etter samme prinsipp, ville passe godt inn i deres ideologi. Så kanskje de skjulte brødre er å finne blant de ivrigste EF-tilhengerne?"

– Svaret på det spørsmål er klart ja, hvilket min nævnte aviskronik redegør for. Hartveits passage bekræfter vel indirekte også den angloamerikan(isti)ske strømnings bidrag i skabelsen af EF/EU?

På side 154 skriver Hartveit: "*Konrad Lehrich var bare 23 år gammel da han i 1922 blev frimurer i Wien. (...) Med stor iver kastet han seg inn i arbeidet i den østerrikske gren av Den skotske ritus, og etter noen år var han nådd til tops som innviet av 33. grad. Han ble medlem av Det Øverste Råd i Østerrike, ble en høy funksjonær i Wiens storlosje(...)*" – altså netop Großloge von Wien. Hartveit fortsætter om Lehrich: "*Han samlet sine erfaringer og opplevelser fra losjearbeidet, og offentliggjorde dem i boken Der Tempel der Freimaurer, en bok som gir et sjeldent gott innsyn bak kulissene i Den skotske ritus.*" – Denne bog er

lykkeligvis kommet på internettet: https://ia700700.us.archive.org/20/items/DerTempelDerFreimaurer.Der1.-33.Grad.VomSuchendenZumWissenden/der-tempel-der-freimaurer_text.pdf eller her: <http://www.scribd.com/doc/103191616/Lerich-Konrad-Der-Tempel-Der-Freimaurer-1937-1986-60-S-Scan-Text-Fraktur> eller her: <https://viefag.wordpress.com/2012/09/25/der-tempel-der-freimaurer-von-konrad-lerich/> (bemærk i originalskriftet stavemåden med ét h: Lerich. Linket bringes uden for notelisten, da det er kommet til under studiebidragets opdatering i juni 2015).

Doppelnummer
September 1925

Wiener VII. Jahrgang — Nr. 7,8

Freimaurer-Zeitung

Schriftleitung:
Wien II,
Böcklinstraße 53.

Herausgegeben von der
Großloge von Wien

Verwaltung:
Wien I,
Dorotheergasse 12
Telephon 72-3-44.

<p>Preis samt Zustellung jährlich:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Für Deutschösterreich . . . 5 2,50</td> <td style="width: 50%;">Holland h. fl. 3,--</td> </tr> <tr> <td>Deutschland Mk. 1,50</td> <td>Tsch. Slow. u. K. 30,--</td> </tr> <tr> <td>Schweiz Fr. 5,--</td> <td>Ungarn u. K. 30,000,--</td> </tr> <tr> <td>Italien L. 15,--</td> <td>Jugoslaw. Din. 30,--</td> </tr> <tr> <td>Frankreich Fr. 15,--</td> <td>Amerika, Doll. 1,--</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">Einzelnummer 5 --,80</td> </tr> </table> <p>Ercheint bis auf weiteres monatlich, ausgenommen die Feriennummern</p>	Für Deutschösterreich . . . 5 2,50	Holland h. fl. 3,--	Deutschland Mk. 1,50	Tsch. Slow. u. K. 30,--	Schweiz Fr. 5,--	Ungarn u. K. 30,000,--	Italien L. 15,--	Jugoslaw. Din. 30,--	Frankreich Fr. 15,--	Amerika, Doll. 1,--	Einzelnummer 5 --,80		<p>Veranstaltung und Inseraten-Verwaltung:</p> <p>Leopold SCHWENBURG, Wien, IX., Müllnerg. 13 Telephon 18.664</p> <p>Kommissions-Debit für den Buchhandel:</p> <p>J. EISENSTEIN & Co., Wien, IX., Währingerstraße 34 HERMANN GOLDSCHMIEDT, Ges. m. b. H. Buchhandlung u. Zeitungs Bureau, Wien, I. Wollzeile 11</p>
Für Deutschösterreich . . . 5 2,50	Holland h. fl. 3,--												
Deutschland Mk. 1,50	Tsch. Slow. u. K. 30,--												
Schweiz Fr. 5,--	Ungarn u. K. 30,000,--												
Italien L. 15,--	Jugoslaw. Din. 30,--												
Frankreich Fr. 15,--	Amerika, Doll. 1,--												
Einzelnummer 5 --,80													

INHALT. Die Großloge von Wien für Paneuropa. — Die Basler Manifestation der Internationalen Freimaurerlogen. — Die Großlogen von Frankreich und die Versöhnung mit Deutschland. — Von einer schweizerischen Loge. — Ein antifreimaurerischer Roman. — Ein südamerikanischer Freimaurer. — Arbeiten aus Wiener Logen. — Allgemeine freimaurerische Danksagen. — Inserate.

Die Großloge von Wien für Paneuropa.
Aufruf an alle Großbehörden.

Doppelnummer
September 1925

Wiener VII. Jahrgang — Nr. 78

Freimaurer-Zeitung

Schriftleitung:
Wien II.
Böcklinstraße 53.

Herausgegeben von der
Großloge von Wien

Verwaltung:
Wien I.
Dorotheergasse 12
Telephon 72-3-44

Bezug samt Zustellung jährlich:
Für Deutschösterreich . . . S 2.50
Deutschland . . . Mk. 1.50
Schweiz . . . Fr. 5.—
Italien . . . L. 15.—
Frankreich . . . Fr. 15.—
Amerika . . . Doll. 1.—
Holland u. N. J. . . . 3.—
Tsch.-Slow. u. K. . . . 30.—
Ungarn u. K. . . . 35.000.—
Jugoslaw. . . . Din. 50.—
Einzelnnummer S —.80

Erscheint bis auf weiteres monatlich,
ausgenommen die Ferienmonate

Versendung und Inseraten-Verwaltung:
Leopold SCHWEINBURG, Wien, IX., Müllnerg. 13
Telephon 15.051

Kommissions-Debit für den Buchhandel:
J. EISENSTEIN & Co., Wien, IX., Währingerstraße 2/4
HERMANN GOLDSCHMIEDT, Ges. m. b. H.
Buchhandlung u. Zeitungsverlag, Wien, I. Wolfzelle 11

INHALT. Die Großloge von Wien für Paneuropa. — Die Basler Manifestation der Internationalen Freimaurerliga. — Die Großloge von Frankreich und die Verständigung mit Deutschland. — Von einer schweizerischen Loge. — Ein antifreimaurerischer Roman. — Ein südamerikanischer Freimaurer. — Arbeiten aus Wiener Logen. — Allgemeine freimaurerische Rundschau. — Inserate.

Die Großloge von Wien für Paneuropa.

Aufruf an alle Großbehörden.

Die Großloge von Wien hat in Durchführung des vom Großmeister Dr. Schlesinger verkündeten Programmes folgenden Aufruf an alle befreundeten Großbehörden ergehen lassen:

Or. Wien, im August.

Die Großloge von Wien hat sich zur Zeit ihrer Gründung im Jahre 1918, in der Stunde der tiefsten Erniedrigung des österreichischen Volkes, das Ziel gesetzt, immer der Herold und Anwalt des inneren und äußeren Friedens in der von Haß und Unduldsamkeit zerrissenen Völkergemeinschaft zu sein. Eingedenk dieser Aufgabe macht sie sich hiemit bei Ihrer ehrwürdigsten Großbehörde, gleichwie bei allen Großbehörden des Erdenrundes, zum Dolmetsch einer Idee, die aus der lautersten Sehnsucht nach dem Gottesfrieden für die verzagende Menschheit entspringen ist. Es ist die Idee der „Pan-europäischen Union“, die Dr. Ri-

chard N. Coudenhove-Kalergi mit der Begeisterung eines Apostels vertritt und die von allen denen, die sie erfüllt haben und guten Willens sind, als Erfüllung der Friedenssehnsucht betrachtet wird.

Ausgestaltet mit dem in die Tiefen des Weltgeschehens dringenden Blick eines philosophisch denkenden Weltpolitikers, und vom Orator besetzt, durch die Segnungen eines gesicherten Friedens dem von der Freimaurerei angestrebten Brüdergedanken Geltung zu verschaffen, zieht Coudenhove-Kalergi in seinen Schriften und persönlichen Kundgebungen mit überzeugender Logik Schlüsse aus dem gegenwärtigen Verhalten der europäischen Völker zueinander, die die düstersten Befürchtungen wachrufen. Er zeigt aber auch mit der gleichen bezwingenden Ueberzeugungskraft, daß und wie Europa diesen Gefahren entrückt werden könnte.

Wiener Freimaurer Zeitung, september 1925:
"Wiens Storloge for Paneuropa".

*

7.2: Tyskland som redskab og gidsel

Det sker, at nogle kritiserer EU for at være et tysk projekt. 'Europas nye jernlady' Angela Merkels position og dispositioner bekræfter i hovederne på mange europæere denne forestilling.[75] – Noten bringer blandt andet et link til en artikel i Dagbladet Information med den tyske sociolog Ulrich Beck. Han udtaler: *"Merkels økonomiske perspektiv er baseret på en protestantisk etik – det handler om lidelse som grundlaget for et bedre liv, og derfor handler det ikke kun om økonomien. Det er en moralsk problemstilling."* Beck går grundlæggende ind for EU. Han kritiserer Merkels »Tyske Europa«, der uvægerligt opleves formynderisk af mange mennesker. Derved, tilføjer jeg, bliver oplevelsen af Merkels protestantiske etik den samme som ved den katolske strømning – foruden at Merkels økonomiske politik er fejlslagen, hvilket Beck også påpeger. Ser man på den økonomiske politik, Merkel er bannerfører for, så er kritikken berettiget. Men at generalisere over dette og sige, at EU er *et tysk projekt*, det er en så heftig forsimpning, at den bliver fejlagtig. EU er i langt højere grad en angloamerikansk idé, en transatlantisk opfindelse. Dette er i de senere år blevet bekræftet og afdækket mere og mere af fuldakademiske historikere.[48]

Der er blot mørkekræfter i gang, der *benytter* Tyskland i det transatlantiske EU-projekt. De, der ser 'Tyskland' og 'tyskerne' som en slags fjende, er med andre ord på et alvorligt vildspor. Ikke mindst med tanke på Sovjetunionen var det en forståelig tankegang, at man fra den amerikanske regerings og Vesteuropas side ønskede et økonomisk, politisk og militært samlet Europa. Derfor var det relevant, da der i kapitel 3 blev spurgt, hvad Steiners syn var på henholdsvis den moderne amerikanske strømning og den romersk-katolske strømning som modvægte til det materialistiske kaos, der tegnede sig med den fremspirende kommunisme. At det har vist sig, at kræfter i Vesten støttede – ja, endda bidrog til at forme – Sovjetunionen, lader vi ude af betragtning i dette studiebidrag for at holde os på det tematiske spor.

Den tidligere omtalte debattør fra det antroposofiske Nyhedsblad kommenterede i nummer 4/2014 min skitsering i nr. 3/2014 af de voldsomme (og i befolkningerne ufrivillige) samfundsændringer, som EU's "krisemedicin" – med Merkel som i det mindste den synlige frontfigur – har medført i især Sydeuropa. Han skriver: *"Sandt er det, at 'krisemedicinen fra EU' har gjort det umuligt for staterne at køre med store underskud. Men det er lige så sandt, at den danske regering – uden at gøre underskuddet større – kunne have sammensat de offentlige indtægter og udgifter, så arbejdsløsheden var blevet mindre. Det ligger også i EU-præsident Herman van Rompuy's udtalelse til Politiken 30/4: De nationale regeringer kunne have gjort 'rigtig meget for selv.. at skabe beskæftigelse'. Han peger direkte på skattepolitikken."*

Det kan næppe være sundt at have underskud i mange år i træk, men et samfund må have lov at prioritere investeringer ekstra i en periode og således have minus på sit samlede regnskab i den periode. Det er ikke overraskende, at van Rompuy peger på skatteområdet som indsatsområde. Her nærmer vi os et kernepunkt: Der findes en del (dette studiebidrags forfatter er en af dem), der mener, at krisen var forudsigelig og delvist forårsaget af EU og euroen selv ... dette kalder dog på en selvstændig artikel. Skal lande dikteres til lavere skatter, betyder det uhyre nemt forringelser i det socialpolitiske og andre politikområder, som menneskene måske ikke er parate eller villige til ud fra deres kultur og samfundssystem. Debattøren nævner noget, man kunne have gjort i Danmark, og som jeg har sympati for: *"Det er en kendt sag, at skattelettelser til de rige bliver til 'døde penge', fordi velhavere og store virksomheder primært forøger deres opsparing. Hvis man derimod beskatter døde penge og bruger provenuet til investeringer og offentlig service, skabes der beskæftigelse og indkomst og dermed skatteindtægter, som nedbringer statens underskud!"*

Han kunne også have nævnt det, som den ydre venstrefløj længe har talt for, nemlig øget beskatning af spekulantvirksomhed og lignende "luft"jonglering = irreelt arbejde. – Men netop Danmark har et gunstigt udgangspunkt set i forhold til Sydeuropa. Der har EU-"medicinen" været så voldsom, at omkalfatringen har medført talrige dødsfald og en armod, som næppe er set i den skala i Europa siden Anden Verdenskrig. Kernepunktet er dette: EU gør præcis, hvad der er stik imod tregreningstanken: At bruge én samfundssfære (økonomien) i, og til, en anden samfundssfære (det juridiske og politiske) – og vel at mærke på en stort set ensrettende, samfundsændrende måde i vidt forskellige lande med vidt forskellige traditioner. EU har fx dikteret privatisering af vandforsyningen i flere lande. Der er kun tale om gradforskelle mellem landene. Island, der står uden for EU, kan nu se lyset for enden af deres krisetunnel. De har kunnet arbejde og

manøvrere sig ud af en traumatisk finanskriser på måder, som eurolandene og de ikke-eurolande, der har tiltrådt fx Finanspagten, ikke kan. Hvis dette får nogen til at opfatte islændingene som mindre "europæiske" end EU-borgerne, så mener jeg, at man har et begrebsmæssigt og erkendelsesmæssigt problem, idet EU som sagt ikke er Europa. Mit studiebidrag 'Nationalitet, individ og EU' kommer ind på flere forhold vedrørende krisen.

*

7.3: Steiner: Anglo-USA kan gøre Europa til nyt Romerrige

Angående den romersk-katolske strømning gav Steiner det svar, at den "*vil være klar til at beskæftige sig med det*", altså med kaosset, der ville opstå af den fremspirende sovjetkommunisme. Han sagde dog ikke i den passage noget om den potentielle kvalitet i denne beskæftigelse. Til gengæld fremlagde han også det 'eller', som han selv arbejdede for gennem sit liv og anså for det eneste holdbare i længden, nemlig: "*beslutsomheden hos den del af menneskeheden, der fylder sig med den ånd, som den vestlige kirke i 869 erklærede det kættersk i Rådet for Konstantinopel at anerkende.*"

Angående den amerikanske strømning har Steiner sagt flere ting, blandt andet i foredraget 'Hemmeligheden om dobbeltgænger – Geografisk medicin'[76] fra 16. november 1917, altså otte dage efter udbruddet af Den Russiske Revolution. Revolutionen kaldes også Oktober-revolutionen, idet den begyndte natten til 8. november, som var 25. oktober russisk tid. Steiner kom her ind på emner som Golgatha-mysteriet (Jesu Kristi korsfæstelse og dennes esoteriske, åndelige betydninger), Columbus og Sydamerika og den såkaldte dobbeltgænger, som er noget, vi alle hver især har med os. Det bedste for forståelsen er at læse hele foredraget, men en essens er følgende (jeg har *fremhævet* en passage i Steiners sætning – Falko):

"Visse okkulte broderskaber er for længst underrettet og har godt kendskab til disse ting, som jeg nu taler om. Men de har holdt menneskeheden i uvidenhed om det (med hvilken ret vil vi heller ikke nu undersøge). Men i vore dage er det umuligt ikke efterhånden at udruste menneskene med begreber, som de kan bruge, når de går gennem dødens port. (...) Det bør ikke kun blive udbredt til menneskeheden fra de omtalte okkulte broderskaber, (...) for i fremtiden kan det ikke længere være heldigt, når okkulte broderskaber har anledning til at bruge sådanne ting for at øge deres egen magt. (...) Mennesket må i vore dage ikke længere gå blindt gennem Jordens udvikling; det må gennemskue sådanne forhold. Europa og Amerika vil kun kunne komme i rigtigt forhold til hinanden, når man gennemskuer sådanne ting; når man ved, hvilke geografiske betingelser, der kommer derfra. Men ellers, hvis Europa vil fortsætte med at være blindt for disse ting, da vil det gå sådan med dette arme Europa, som det engang er gået med Grækenland over for Roma. Det må ikke ske, verden må ikke blive geografisk amerikaniseret. (...) Erkendelse er det, som i vor tid er nødvendigt. Kun at have sympatier og antipatier er ikke tilstrækkeligt til at tage standpunkt til den sammenhæng, som den nuværende menneskehed er stillet ind i på så tragisk måde.

"(...) Amerikas bestræbelse går ud på at mekanisere alt og drive det hele ind på et rent naturalistisk område for efterhånden at udslutte Europas kultur fra Jorden. Det kan ikke gøre noget andet. Selvfølgelig er dette geografiske begreber, ikke folkeslagsbegreber. Man behøver bare tænke på [Ralph Waldo] Emerson for at vide, at dette her ikke er ment som karakteristisk af et folk. Men Emerson var netop et helt igennem europæisk dannet menneske. Ikke sandt, det er jo to modsatte poler, som udvikler sig netop under indflydelse af de forhold, som jeg i dag har karakteriseret: enten sådan som Emerson udvikler dem ved at stille sin fulde menneskekærlighed op mod dobbeltgænger, eller som Woodrow Wilson udvikler dem: bare som et svøb om dobbeltgænger, et svøb gennem hvilket dobbeltgænger selv virker stærkt, og som i det store og hele er en legemliggørelse af det, som udgør den amerikansk geografiske natur."

Man ser det ulykkelige i det materialistiske ved angloamerikanismen; at det engelske og amerikanske har fundet sammen på dybt materialistisk måde. På den ene side er tidsånden som sådan materialistisk, ja, men de konkrete tiltag foretages af konkrete mennesker og er således ikke nogen "naturlov", som tidens

tyranniske trend ellers antyder. I nyliberalismen siges det tilmed direkte og helt ublu! Her er markedets etik, at der ingen etik er. Nyliberalismen har forurennet og perverteret det ellers på så mange måder udmærkede begreb *liberal* (af det latinske *liber*; fri).

Ligeledes i 'Hemmeligheden om dobbeltgængeren – Geografisk medicin', men fra 19. november, udtaler Steiner: *"Irland er et ganske særligt landområde, og dette er en faktor blandt mange, ud af hvilke der bør komme en frugtbar udarbejdelse af socialpolitiske idéer."* – Det er her værd at notere sig, at Irland ligesom Norden aldrig har været under romerretten(!). Derimod har irerne været underlagt England ("John Bull's tyranny") og har på den baggrund faktisk oplevet en række fordele af EU-medlemskabet, men det har nu ikke gjort dem ellevilde med EU. Et flertal af irerne stemte eksempelvis Nej til Lissabontraktaten. Året efter fik de så et omvalg, hvor det blev et Ja.

Vist er der eksempler på, at EU blokerer for betonkapitalisme fra USA (herunder også tiltag til at sikre "europæisk kultur" imod dominans fra amerikansk kultur inden for filmindustri med videre), men disse spredte eksempler forekommer undertegnede at være pletvise gradforskelle oftere end at være væsensforskelle. Læseren må også her gøre sagen op med sig selv. EU er lidt bedre end USA til at sikre mod monopoldannelser, men hvad vil vi vælge imellem: At eksempelvis verdens frøkorntager kontrolleres af to selskaber eller af fem? – Vi er forhåbentlig mange, der slet ikke vil valget mellem sådanne under alle omstændigheder uværdige og helt uholdbare muligheder.

I 'Karma of Untruthfulness' [28] den 7. januar 1917 udtalte Steiner: *"Som jeg har fortalt jer, begyndte visse medlemmer af okkulte strømninger i de sidste årtier af det nittende århundrede at udvide det Britiske Imperium – ikke med almindelig bevidsthed, men med okkult bevidsthed – ved at de foran deres og deres elevs sjæle placerede landkort, der viste, hvad der stadig måtte komme til, hvis det Britiske Imperium skulle lade sine kræfter stråle ud over hele verden. I disse okkulte cirkler blev følgende idé bevidst kultiveret: Den femte efteratlantiske periode tilhører de engelsktalende folkeslag. Baseret herpå blev alle foranstaltningerne udført og alle detaljerne udarbejdet."*

I den sammenhæng kan det oplyses, at den førnævnte brite Cecil Rhodes (1853-1902) var frimurer, hvad enten hans loge så var en af dem, Steiner talte om eller ej. Rhodes blev premierminister i Sydafrika (!) og var i det hele taget en af de store eksponenter for den imperialisme, Steiner talte om i det ovenstående. Han lagde navn til de såkaldte Rhodes Scholarships (stipendier). USA's tidligere præsident Bill Clinton og en række andre magtfulde personer er 'Rhodes scholars'. En anden frimurer var greve Richard Coudenhove-Kalergi – den i kapitel 1 omtalte grundlægger af Paneuropa-bevægelsen. At de to mænd var frimurere, har jeg blandt andet fra den hjemmeside (www.freimaurerzeitung.de), som frimurerne i Wien havde indtil for få år siden. Af for mig ukendte grunde er den blevet nedlagt. Hjemmesiden havde en alfabetisk opført liste, 'Bekannte Freimaurer', over berømte frimurere, og der stod Rhodes og greven opført.

'Karma of Untruthfulness'-foredraget fra 22. januar 1917 beskriver, at de pågældende hemmelige selskabers forsøg på at underlægge verden én bestemt folkesjæl samtidig er et forsøg på at påvirke selve den åndelige verden, herunder englehierarkierne angeloï og archangeloi.

*

7.4: Mørkets opvågningsformål i parløb med lysets modvægt

Kapitel 4 citerede fra essayet „Europas Forenede Stater“ [42] af antroposof Johannes Hohlenberg. Essayet, som er fra 1929, slutter med disse ord: *"Åndslivets eneste åbenbaringsform er individet, og frihed er en absolut betingelse for dets existens. Det ligger i det mellemeuropæiske menneskes art, at udgangspunktet for en sund udvikling i fremtiden må ligge her. Derfor kan alle bestræbelser i retning af Europa Forenede Stater efter amerikansk mønster, hvis det lykkes at gennemføre dem, kun føre til værre tilstande end de man vilde ud af. Europa kan ikke længere nøjes med at overtage sine ledende idéer fra Vesten. Coudenhove-Kalergis*

Paneuropa løser ikke det europæiske problem. Det vilde udlevere Europas mennesker til de store økonomiske organisationers for godt befindende. Dets betragtninger og argumenter er ikke forkerte men rammer kun det halve af problemet, og halve sandheder er ofte farligere end hele løgne. Den eneste redning for Europa ligger i en erkendelse af åndens realitet og dens evne til at gribe skabende og formende ind i det ydre liv. Kun derved bliver mennesket det økonomiske og det politiske livs herre og ikke dets slave.”

Ordene har vist sig profetiske.

I sit første imperialismeforedrag (se kapitel 2) udtalte Steiner:

”Den [imperialisme] der er den mest effektive i dag, og som vil vise sig at være en endnu mere effektiv imperialisme i fremtiden, vil være dens bærer – det angloamerikanske folk. Hvad dens betegnelse angår, har den vist sig at udgøre noget nyt: økonomisk imperialism.”

Dernæst vender Steiner med lige så stærk berettigelse sit kritiske lys mod Woodrow Wilsons vildfarelser. Steiner fortsætter:

”Og lad os ikke glemme et andet eksempel på dette. I de seneste fire eller fem år har der været en usædvanlig masse snak om diverse smukke og vidunderlige ideer; selvbestemmelse for alle folkeslag, og så videre [Steiner: Selbstbestimmung der Völker und so weiter]. Disse ord var usande, for det, der lå bag dem, var af en ganske anden natur – det havde alt sammen at gøre med spørgsmål om magt. Og for enhver, der virkelig søger at forstå, hvad det handler om, hvad der er blevet sagt, tænkt og bedømt, er det nødvendigt at vende tilbage til virkelighederne herom. Og hvad sådanne ting som imperialism angår – Imperial Federation League har været den officielle benævnelse i England siden begyndelsen af det tyvende århundrede – må vi sande, at det er de seneste produkter af en udvikling, der rækker tilbage til en fjern fortid og kun kan forklares ved en sand betragtning af historien.”

I kapitel 5 ytrede jeg, at der ikke er meget her i livet, der er helt sort eller helt hvidt. Dette gælder også det angloamerikanske herredømme, om hvilket Steiner 29. november 1918 sagde følgende:

”... det, der var bevidst i Romerriget, fortsætter med at leve ubevidst på en spøgelsesagtig måde i Vesten. Den britisk-amerikanske impuls hen imod noget verdensimperialistisk, der befinder sig i en forberedelsesfase og er aktiv i den nuværende epoke, manifesterer sig selv som et mareridt, som et mareridts modkraft, for at Østens folk må vågne til et bevidst og tilpas menneskebillede. (...) Det nødvendige er, at vi må komme til at se, at kun det, som følger af den frie menneskesjæls frie valg kan være gavnligt. Det handler altså om, hvad mennesket selv beslutter ud fra sine refleksionskræfter, gennem anvendelsen af dets hjerte og mest af alt dets indsigt. Det er det, der virkeligt tæller.” [49]

Hvad der her sagdes om Østen, viser, at sådan kan karma afbalancere i form af sideeffekter inde i større eller kraftigere strømninger. Både åbenlyse iagttagelser og åndsvidenskabelige erkendelser siger, at vi nu engang lever i en materialistisk tidsalder, men som Steiner samtidig sagde: *”Men modvægten må skabes.”* [77] Siden 1918 er den britisk-amerikanske impuls udbygget i gigantisk omfang. For et indblik i denne strømningss eksoteriske/ydre barndom kan på det varmeste anbefales tidligere nævnte bog ‘The Anglo-American Establishment’ (udgivet 1981) af professor Carroll Quigley.

... *”Hvad mennesket selv beslutter ud fra sine refleksionskræfter ...”* sagde Steiner. Man kan gøre sig sine refleksioner over, i hvilket omfang noget sådant er realiserbart i EU. Og selvfølgelig også i national- og enhedsstaten.

*

7.5: De retarderede strømningers ursuppe er fremtidens kilde

Hvad vi lige har set i kapitel 7.4, er nødvendigt at forstå, hvis anti- eller sympatifølelser ikke skal blokere for en forståelse af det følgende. Man må med andre ord forstå, at modstandskræfter (væsenskræfter, der vil lede mennesket væk fra sit åndelige selv og menneskeheden væk fra sin åndelige enhed) kan udgøre en uomgængelig strømning i et større opvågningsformål og dermed udviklingsformål. – At strømningen i denne betydning ikke skal udsættes for domsfældelse, men at menneskers forvaltning af den udmærket kan modsiges. Og i særdeleshed: at modvægten til den må skabes. En strømning, som er en modstandskraft, er oftest en utidig åndsimpuls, der enten rækker bagud eller (for tidligt) frem i tid. I sin rette tid kan den være sund og det, vi kalder 'god', i "utidig" tid kan den være det, vi forstår ved 'ondskab' og oplever som svigt- eller tvangstyranni.

Den 22. januar 1917 i 'Karma of Untruthfulness'[28] fortalte Steiner, at der i det oldgamle Centraleuropa eksisterede:

"hvad vi kan kalde 'ursuppen' for, hvad der senere strømmede ud i periferien, især mod vest. (...) Én strømning nåede sydpå. Vi har beskrevet denne som det pavelige, hierarkisk kultiske element. En anden strømning gik mod vest. Vi beskrev denne, da vi talte om det diplomatiske, politiske element. Og en tredje strømning gik mod nordvest. Vi beskrev denne i forbindelse med det merkantile element. I centrummet bestod der noget, som er forblevet et fluidum, som tillader videre evolution."

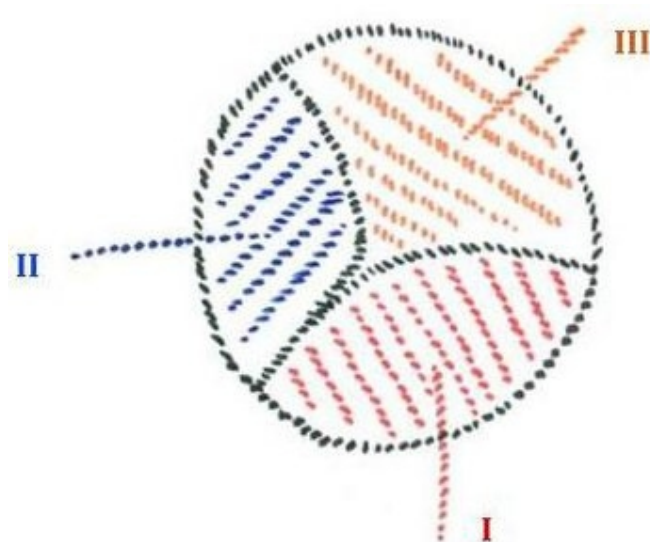
De tre strømninger, der vandrede ud, er hver især blevet både ensidige og forvrængede om til forvalterbevidstheder og er derfor i længden til mere skade end gavn. De virker ahrimansk, blot med visse luciferiske elementer som værktøj, og de ses alle repræsenterede – fysisk og/eller som åndsprincip – i blandt andet EU-systemet. Men en rest af hver strømning, hvert element, blev tilbage i ursuppen, og i dét ligger der et håb. Følgende er min tolkning, men det begynder at blive mere forståeligt, at Steiner 15. februar 1920 (se kapitel 3) kom med den radikale udtalelse, at Tyskland må holde sig ude af det juridisk-politiske liv og det økonomiske liv og overlade disse til henholdsvis franskmændene og briterne. Tyskland må holde sig til det åndelige for at bevare den "ursuppe", der vil muliggøre videre udvikling, når materialismen har sejret ad Helvede til, for nu at blive i de radikale vendinger.

Med andre ord har Steiner identificeret de strømninger eller elementer, som EU's "grundpiller" er blevet bolig for, og som blev skitseret i kapitel 3:

● **(I/SYD): DET PRÆSTELIGE ELEMENT** og dermed den **romersk-katolske**, pavelige, teokratiske og almene religiøse strømning. Udvandrede mod syd. Jesuitismen er en retning inden for katolicismen, og som vi måske husker fra kapitel 3, udpegede både Rudolf Steiner og Oswald Spengler jesuitiske træk i **bolsjevismen**. Og et aspekt af den præstelige strømning er endvidere det hierarkisk-kultiske element, hvortil **frimureri** i større eller mindre grad hører, selv om de fleste frimurerloger ikke dyrker nogen bestemt religion – deres fundament er åndeligt og okkult og i dag som regel på retarderet måde. Der er altså her tre strømninger i én. Er **rød**-markeret.

● **(II/VEST): KRIGER- OG KONGEELEMENTET**. Udvandrede mod vest og blev her efterhånden til det republikanske, diplomatiske, politiske, retslige, politimæssige og militære element, der ifølge Steiner 22. januar 1917: *"igen og igen vil falde tilbage til dette krigeriske, kongelige element. Igen har vi noget, der er strømmet ud, sådan at en del af dette element, der er strømmet mod vest, også er blevet tilbage i 'ursuppen' og vil skulle tilvejebringe opposition til det, der sker i det vestlige (blåt)."*

● **(III/NORDVEST): DET MERKANTILE ELEMENT**, hvortil (anglo)**amerikanismen** og det økonomiske-finansielle hører. Udvandrede mod nordvest. Såvel som at det i **II** er underforstået, at der i EU bedrives politik og jura og til tider militarisme, er det her i **III** underforstået, at EU også rummer merkantilismen. (Det gør de enkelte lande samt Verdensbanken, Valutafonden IMF og andre jo afgjort også, men nærværende studiebidrag handler om EU). Er **orange**-markeret.

Det er ikke de gamle strømninger/elementer i sig selv, der skal bedømmes, for de var rigtige på deres tid. Ikke engang i dag skal fx det merkantile elements eksistens nødvendigvis bedømmes som berettiget eller ej. Det, vi helt sikkert med god og højaktuel ret kan vurdere etisk-moralsk, er *karakteren* af de grundpiller, der i dag er plantet i – eller ”støbt/opmuret” uden på – de gamle elementer. Vurderingen kan tilgås med spørgsmålet:

Hvad er motiverne i ‘forvalternes’ forvaltning af elementerne?

Selv om tidsånden er materialistisk, er her også Michaelskræfter til, og flere og flere mennesker må identificere fænomenerne og være bevidste om dem, så modvægten kan skabes ved at kaste lys ind i mørkekræfterne. Steiner fortsætter:

”Og nordvestpå gik det merkantile element. Også dét forbliver som en rest (orange) og vil skulle stå i opposition til, hvad der har udviklet sig ensidigt. Der menes ingen moralsk vurdering med dette, for lad ingen tro, at jeg på nogen måde deler den mening, der udtrykkes så ofte, at det merkantile element er noget foragteligt i sammenligning med det præstelige element. Alle disse ting må ses i deres forskellighed, men de må ikke blive stemplet og evalueret. Det er i sandhed sådan, som vi har set det, at det merkantile element er noget helt essentielt for den femte efteratlantiske kulturrepøke [som vi er i nu]. Men vi må virkelig se realiteterne, som de er. Kan folk ikke se dem nu, vil de komme til at se dem i fremtiden. Fra et område er der udsprunget mange okkulte impulser, som har brugt det præstelige element til bestemte grupperes interesser, og fra et andet område er kommet okkulte impulser, som har anvendt det krigeriske element. På samme måde, fra et tredje område, udspringer der i dag okkulte impulser, som foretrækker at bruge det merkantile element som deres værktøj. De vil være stærkere end de andre, for nummer I og II er kun gentagelser af den tredje og fjerde efteratlantiske kulturrepøke, hvorimod nummer III tilhører den femte efteratlantiske kulturrepøke helt og holdent. Derfor vil alle de impulser, der kommer fra det tredje område, være stærkere end dem, der kommer fra det første og andet område, eftersom de render sammen med de grundlæggende karaktertræk hos den femte efteratlantiske kulturrepøke. De vil blive lige så stærke som visse impulser var under den ægyptiske civilisation i den tredje efteratlantiske kulturrepøke, og andre, der udgik fra Nærøsten og transplanterede sig selv via de græske og romerske kulturer i løbet af den fjerde efteratlantiske kulturrepøke. Trolddommen og blodofringerne hos oldtidens ægyptere er forløbere for det, der kommer fra de himmelige broderskaber, som vi har talt om, selv om det, der kommer fra disse, vil blive noget andet. Fordi det gør brug af det merkantile element, vil det mere have en ‘ganske almindelig’ karakter i den almindelige menneskelige betydning.”

Lidt senere i foredraget – stadig fra 22. januar i krigsåret 1917 – tager Steiner i særlig grad bladet fra munden (jeg har **fremhævet** fire af Steiners ord):

*”Dette må blive kendt for menneskeheden; det må opleves af menneskeheden. Hvis menneskene ikke har en oplevelse af dette, vil de ikke gro tilstrækkeligt stærke. De må hærde sig selv ved at gå imod det, der ligger i de impulser, vi har beskrevet. I en tidligere tid fandtes der et tyranni, der tvang mennesker til kun at tro på det, der blev anerkendt af Rom. **Et langt større tyranni** vil komme, når hverken filosoffer eller videnskabsfolk beslutter, hvad der bør tros, men når de hemmelige broderskabers værktøjer alene specificerer, hvad der må tros – når kun *dé* sikrer, at ingen menneskesjæl modtager nogen trossætninger, andet end hvad der dikteres af *dém*; når intet nyt gøres i verden, andet end hvad der er betinget af *dém* alene. Dette er disse broderskabers mål. Og selv om jeg ikke har noget imod idealister – for idealisme er altid noget godt – er visse idealister naive, hvis de tror, at disse ting blot er midlertidige og vil forsvinde igen, når krigen engang slutter. Krigen er kun begyndelsen på den måde, tingene har tendens til at gå.”*

– Rudolf Steiner var hverken imod filosoffer generelt eller naturvidenskabsfolk generelt. Nogle læsere vil måske i det citerede mindes den allersidste sætning i andet og sidste tillæg i Steiners ‘Frihedens Filosofi – Grundtræk af en moderne verdensanskuelse’ (GA 4):

”Man må kunne stille sig oplevende over for idéen. Ellers kommer man under dens trældom.”

Værket anses af mange for at være Rudolf Steiners hovedværk. Det er udgivet på dansk på C.A. Reitzels Forlag, 2002, i oversættelse af Oskar Borgman Hansen, som tillige har skrevet en grundig og informativ indledning.

Med nogle andre formuleringer og aspekter og en anderledes illustration gav Steiner nogenlunde samme fremstilling af de ovenstående element-sammenhænge i december 1919 (12. foredrag i GA 194).[78] Et fint lille supplement til fremstillingen gives desuden i foredraget ‘Det sociale livs udvikling i menneskeheden’. [79] Her trækkes der tråde til både det gamle Grækenland og det gamle romerske rige. Illustrationen foroven her i kapitlet kan være en hjælp til at holde rede på de omtalte samfundsområder i deres forhold til de respektive gamle elementer/strømninger.

Nationale stater i større eller mindre grad, EU-staten, Den internationale Valutafond IMF, Davos-møderne, Verdenshandelsorganisationen WTO og Verdensbanken tjener alle storkapitalens mørkekræfter – med spredte lapperier som undtagelse. I EU foregår begge dele blandt andet gennem støttebeløb, der jo nødvendigvis i første omgang kommer fra medlemslandene selv. Vi ser det i særlig grad i EU’s landbrugspolitik, hvis hovedprioritet siden EF’s spæde år har været og stadig er stordrift, og som fordrer et bureaukrati, småbrugene kan have svært ved at honorere. Og vi ser det i interventioner som dengang, da svenske myndigheder fik besked af EU-Kommissionen på at stoppe en klimakampagnes opfordring til at købe lokale fødevarer.[80] Opfordringen – altså ikke et *påbud*, for så kunne man eventuelt forstå Kommissionens reaktion ud fra en frihedstanke – var i strid med EU’s traktatfæstede fri bevægelighed for varer. Læseren kan sikkert selv supplere med eksempler.

Kapitel 8: Noget om andre veje at gå

*

8.1: Om at ville forbedre ”forvalternes” strukturer indefra

Måske er der nogle, der tænker, at det er (nok) alt sammen vældig rigtigt, hvad der står i dette studiebidrag, men er det ikke bedst at forsøge at reformere EU indefra snarere end at melde sig ud af EU for at skabe noget helt nyt? Jeg forstår synspunktet. Men et gammelt hus kan renoveres indtil et vist punkt, derefter er det bedst at lade huset falde. Historien viser, at de velmenende hensigter, der hænges op på institutionelle enheder, særligt de større af dem, nemt bliver brotlægninger til helveder. Som Johannes Hohlenberg skrev: *"Det ligger i sagens natur, at en massebevægelse altid må være reaktionær. Den enkelte personlighed kan være forud for sin tid. Massen er altid bagefter."*[42; 'Uglæg' side 20] Jo større institution, des større konsekvenser. Når det gælder EU, er der stærke interesser, der maser med at holde det vaklende hus opretstående, og her skal vi ikke være naive eller forklejnende omkring, hvad Steiner sagde om såvel eksoterisk som esoterisk arbejdende modstandskræfter. Disse "forvalterkræfter" har flere tusinde års erfaring med deres systemer bag sig. Derfor kan vi ikke bruge 'forvalternes' systemer til at forandre deres idéer indefra.

Systemerne består af psykologiske tricks såsom det, man inden for industrilobbyismen kalder 'Good cop - bad cop', altså at 'duer' modererer på noget, der serveres af 'høge', og så er det dette 'modererede, pragmatiske og afbalancerede kompromis', der ender som forslag. Tricket er, at duerne og høgene er fra den samme rede, og at "kompromiset" er det, som begge fløje hele tiden har haft som mål. Eksoterisk har disse tankebaners logistikker og forførende, tomme fraser diffunderet ned igennem "magtpyramidens" etager og har plantet sig i talrige velmenende politikere og embedsfolk. De er overbeviste om rigtigheden i projektet og har mere eller mindre dannet sig identitetsfølelser omkring det. Jeg har mødt flere af dem og er ikke uden grundlag for at skrive dette.

EU vil falde, måske også hurtigere end langt de fleste forestiller sig, men så vil det ikke være, fordi nogle har bekæmpet eller reformeret det gennem EU-systemet selv. Det vil skyldes systemets egen implosion, og/eller at mennesker i så høj grad skaber og prioriterer andre veje, at EU-egendriften får så lidt at "rive i", at den går i stå. En ikke ønskelig slutning for EU-systemet vil være desperate og afmægtige folkemassers voldelige opgør med det. Der er store muligheder i EU's opløsning, og der er selvfølgelig også risici. Jeg ser overordnet to risici: på den ene side styrkelse af nationalismen, på den anden side, at endnu større magtenheder end EU kommer til, fx en Verdensregering. Hvis en sådan da nogensinde bliver til noget sundt, så er det ikke i den indeværende kulturepoke. En verdensregering i vor tid vil blive et verdenstyranni. Uanset hvad, må bevidsthed om ånden udbredes, og antroposofien må befrugte samfundet. Løsenet ligger i dette – herunder at arbejde for andre veje end EU-ismen og nationalismen.

*

8.2: Stoppe kapitalens eksistens eller ændre dens begreb?

Det, der er skrevet i det foregående kapitel, behøver ikke betyde, at vi skal bekæmpe kapitalen, men måske nok at kapital ikke behøver sin aktuelle form. Det ville ikke være en fremmed tanke for Rudolf Steiner, der fx i sit fjortende og sidste foredrag i 'Samfundsøkonomi'[81] fra 1922 udtalte, at:

"der på de penge, som skal repræsentere dette flyvende verdensøkonomiske bogholderi, må stå sådant noget som den hvede, der kan frembringes på en så og så mange kvadratmeter stor grundflade, og den må så være sammenligningsgrundlag for andre ting. Jordens produkter er dem, der lettest lader sig sammenligne indbyrdes. De ser altså her, hvad man må gå ud fra. Man må jo nemlig gå ud fra noget. Det fører ganske simpelt bort fra virkeligheden, når der på vores penge står et så og så stort guldindhold, men det fører til virkeligheden, når vi skriver på dem, at de betyder så og så meget arbejde foretaget på et bestemt naturprodukt. Hvis vi tænker os, at der på alle vore penge står x-hvede, y-hvede, z-hvede, så ville det være klart, hvad hele samfundsøkonomien i sidste instans hviler på. Derved har vi ført møntfoden tilbage til de forhåndenværende produktionsmidler, på hvilke der anvendes legemligt arbejde – til de produktionsmidler, der findes inden for et givet økonomisk område. Og det er den eneste sunde møntfod: summen af de disponible produktionsmidler.

Den, der fordomsfrit formår at se på virkeligheden, kommer gennem sin betragtning til dette resultat. Man kan muligvis indvende derimod, at ikke alle værdier heller lader sig sammenligne ganske nøje med noget sådant. Men i meget stor udstrækning vil det dog kunne lade sig gøre. I almindelighed er de forskellige ydelsers værdi ikke så overordentlig forskellig, eftersom ved denne vurdering alting dog i sidste instans får sin værdi gennem forbruget.”

Når en realist som Steiner kunne sige noget sådant om *det verdensøkonomiske bogholderi*, så kan den nævnte valutaform, der bærer en anden ‘kapitalformstanke’ i sig, så meget des nemmere realiseres *nedefra og lokalt* og derfra sprede sig udefter ud fra lokal vilje. Altså også nemmere, end man måske lige skulle tro. – Eller mindre svært, for pionérvirke er som regel svært. Men spændende er det også, og i denne sammenhæng er det også ganske enkelt *nødvendigt* for vores fortsatte ophold på denne planet. Som Albert Einstein sagde: Et problem kan ikke løses med samme bevidsthed, som har skabt det.

Det selvstyrende *associative* erhvervsliv, Steiner talte for, overføres i vor tid på få og store selskaber, som udøver en frygtelig overgribende magt, blandt andet fordi der mellem mennesker ikke samtidig gives det, Steiner også talte for, nemlig (reel) lighed i det retlige. Storkapitalen i dag er så tyrannisk og har indtaget parlamenterne så grundigt, at der er områder af USA og Canada, hvor det er blevet forbudt at dyrke sin egen køkkenhave. Man skal åbenbart gøres afhængig af de multinationale selskaber, som parlamenterne er i lommen på eller ideologisk hjernevaskede af. I England begynder folk nu at få at vide, at de ikke må bedrive dørsalg af frugt og grønt. Hvad i alverden gør man så? Jo, folk er begyndt at *bytte* deres hjemmeavl i stedet for at sælge den. Dette kan ”forvalterne” ikke forhindre, uden at tyranniet bliver latterligt tydeligt.

*

8.3: Verdensstatsapparat eller kosmogoni, frihed, altruisme

Rudolf Steiners foredragsrække ‘Soziales Verständnis aus geisteswissenschaftlicher Erkenntnis’ [82] (GA 191) er en kilde til inspiration for det, som må skabes. Tre af foredragene blev udgivet på dansk af forlaget Jupiter i 1998 under titlen ‘Social forståelse ud fra åndsvidenskabelig erkendelse’. I disse foredrag taler Steiner om, at henholdsvis de anglo-amerikanske folkeslag, de europæiske folkeslag og de asiatiske folkeslag har forskellige talenter for tre sfærer, der må forenes: Impulsen til kosmogoni (bevidstheden om, at vi står i sammenhæng med og har vores bestemmelse i hele det vide verdensalt), impuls til friheden og impuls til altruismen. Vi må derfor samarbejde og ikke ensidigt dyrke den ene eller den anden folkeslags-regionalitet. Fra det første af disse foredrag (holdt 10. oktober 1919) vil jeg gerne dele disse passager:

”Menneskeheden er i dag henvist til at samarbejde, fordi menneskene har forskellige talenter. (...) Alle orientalske kulturer havde det ejendommelige, at de med livet i storbyerne udformede den anskuelse, at hvis mennesket ikke trænger igennem over det fysiske til det overfysiske, vil det egentlig leve i tomheden, i intetheden. Og således kunne de store byer, Babylon, Ninive og så videre, udvikle sig videre, fordi mennesket gennem disse byer ikke kom til at anse det, byerne frembragte, som det egentlig virkelige, men det, der er bag ved alt dette. Det var først i Rom, at det blev sådan, at man gjorde bykulturen til et regulativ for anskuelsen af virkeligheden. (...) I Rom blev borgeren egentlig opfundet, borgeren, denne frygtelige karikatur-frembringelse ved siden af væsenet menneske. For mennesket er menneske. Og at det desuden er en borger, det er en imaginær sag. At det er en borger, det står et eller andet sted i kirkebøgerne eller i retsprotokollerne eller lignende. At det foruden at være menneske og som menneske har visse færdigheder, yderligere har en registreret besiddelse, en tinglyst besiddelse, det er noget imaginært ved siden af virkeligheden. Men det er alt sammen romersk. Ja, Rom har tilvejebragt endnu noget mere. Rom har forstået at forfalske alt det til en virkelighed, der opstår af byernes

løsrivelse fra landet, fra det virkelige land. Rom har for eksempel forstået at indføre de romerske retsbegreber i de tidligere religiøse begreber.” – Steiner beskriver dernæst, hvordan dette viser sig endnu i dag.

Dét at Rom gjorde bylivet til et regulativ for anskuelsen af virkeligheden, viser sig i Vestens brug af ordet ‘civiliseret’, der egentlig oprindeligt kommer af det latinske *civis* eller *civic*, som betyder borger, og afledninger heraf – men som på italiensk, der jo er en videreudvikling af latin, fik at gøre med *citta*, som betyder stad. På dansk går dette igen i ordet citadel, som er et fæstningsværk rundt om en by. Det engelske ord for by, *city*, kommer ifølge den store Oxford-ordbog fra det oldfranske *cit* og fra det latinske *civitas*, som betyder by – og *civitas* kommer for sin del fra *civic*, som betyder borger. Den italienske vulgarisering af ordet er ulykkelig, for den antyder, at mennesker kun er åndeligt udviklede, hvis de har udviklet en bykultur. Mahatma Gandhi var så diplomatisk og empatisk at godtage ordet i betydningen ”åndeligt højt udviklet”, da en vestlig journalist spurgte ham: ”Hvad tænker De om den vestlige civilisation?” Gandhi svarede: ”Det synes jeg ville være en god idé.”

Steiner fortsætter i sit foredrag fra 10. oktober 1919:

”Wilson-agtig tænkning er det, der har virket så ensidigt, fordi den har optaget den amerikanske impuls i sig uden virkelig at have frihedsimpulsen og uden at have impulsen til en virkelig altruisme – for at tale om frihed er jo intet bevis for, at frihedsimpulsen virkelig er til stede. (...) Trods alt er der det talent til stede i Europa at grundlægge friheden ideelt, spirituelt. Men dette Europa må i egentlig betydning supplere sig gennem samarbejdet med Jordens andre folk. (...) Videnskaben må være kosmisk, en kosmogoni, ellers er denne videnskab ikke noget, der giver indre menneskelige impulser, noget der bærer mennesket gennem livet. Den nyere tids menneske kan ikke leve instinktivt; det må leve bevidst. Det behøver en kosmogoni, og det behøver en virkelig frihed. Det behøver ikke blot en udenomssnak om friheden; det behøver ikke blot alt det, der er fraseologi om friheden. Det behøver en virkelig indlevelse af friheden i den umiddelbare tilværelse. Det kan man kun få ad de veje, der fører til den etiske individualisme. Og der er det naturligvis karakteristisk, at i det øjeblik min [bog] Frihedens Filosofi var udkommet, skrev Eduard von Hartmann, der fik et af de første eksemplarer af denne bog, til mig, at den ikke burde hedde Frihedens Filosofi, men derimod »Erkendelsesteoretisk fænomenologi og etisk individualisme«. Godt, det ville have været en langtrukket titel; men det ville ikke have været slemt, hvis den havde heddet »etisk individualisme«, for det er ikke andet end den personlige virkeliggørelse af friheden. Men de bedste mennesker forstod netop absolut ikke, at der ud fra tidens impulser blev krævet noget sådant, som står i denne bog.”

Kapitel 4 i dette falko.nu-studiebidrag gennemgik nogle af de problemer, der er ved institutions-bevidstheden. Kapitlet her vil se konstruktivt fremad. Den følgende passage fra foredragsrækken ‘Individuelle åndsvæsener og deres virke i menneskets sjæl’ [83] er relevant i den sammenhæng:

”Med den gamle visdom, gennem hvilken menneskene er løbet ind i vor tid, kan der afholdes tusinder af kongresser, verdenskongresser, folkekongresser, og hvad ved jeg, og der kan etableres tusinder og atter tusinder af foreninger: Man må være klar over, at alt dette intet vil bevirke, hvis ikke åndsvidenskabens åndelige livsblod strømmer igennem det. Det, menneskene mangler i dag, er mod til at bevæge sig ind i den virkelige udforskning af den åndelige verden. Så underligt det end lyder, må det dog engang siges, at der for eksempel ikke behøves andet end det lille skridt at udbrede den lille brochure »Menneskelivet fra åndsvidenskabens synspunkt« [på engelsk: ‘Approaches to Anthroposophy’ [84]] i de videste kredse, så ville der dermed være gjort noget andet, idet man fremkalder viden om en sammenhæng mellem mennesket og den kosmiske orden. I dette lille skrift er der gjort opmærksom på denne viden. Der er konkret gjort opmærksom på, hvordan Jorden hvert år ændrer sin bevidsthedstilstand og lignende. Netop det, der er sagt i dette foredrag og i denne brochure, er sagt med fuld hensyntagen til det, vor tid trænger til. Det ville betyde mere at optage det end at snakke om alt det vās om kosmisk følelse og om at løbe ind i en

eller anden »brænding« [rullende bølger – Steiner må mene en art stærkt bevægende sjælelig-åndelig kraftoplevelse; oplevelser, der kan være reale og frugtbare, men som ikke nødvendigvis fører til noget åndeligt frugtbart, slet ikke hvis de svælges i for deres, eller nærmere ens egen, snævre skyld], eller hvad ved jeg.”

Lykkeligvis foregår der så småt en opvågning rundt om i dag, men endnu følges den i udbredt grad af resignation, for ”de (magtfulde) gør jo alligevel bare, som det passer dem.” Den sætning hører jeg oftere og oftere. I specifik EU-sammenhæng hører jeg også sætningen: ”Og stemmer vi forkert, så får vi jo bare et omvalg” med hentydning til EU-afstemningerne i 1992 og 1993. Må opvågningen følges op af hjertemod og solidarisk individualisme – modsat de broderskaber, der defineres ovenfra af ”forvalterne”, og som har frygt, egoisme og gruppeegoisme som årsag og virkning. Der er åndelige mørkevæsener til, men ”magteliten” er helt konkrete mennesker i samme spændemål som du og jeg.

Undertegnede er indtil videre kommet til den følge, at i det mindste i den nuværende kulturrepøke er dét at se sig som verdensborger et sjælelig-åndeligt anliggende. Det kan ikke være et politisk anliggende og ansvarsområde, for dette vil føre til tyranni og formynderi. Som stort barn stod det soleklart for mig, selv om mine forældre var helt ”uspirituelle”, at vist er jeg født som dansker, men at jeg da samtidig er verdensborger! Det var et befriende og logisk faktum, at der fra mig og alle andre udgår flere tilhørscirkler på en gang, og at disse aldeles ikke rummer nogen indbyrdes konflikt. Jeg kunne finde på at skrive således under mit navn, vejnavn og husnummer på breve: 2200 København N., Storkøbenhavn, Sjælland, Danmark, Skandinavien, Europa, Jorden, Kosmos.

*

8.4: Forandring nedefra: eksempler på Michaelske tiltag

Som antydning er pionérarbejde sjældent ligetil, men til dette bør siges, at der i mange lande allerede er gang i talrige sunde forvandlinger, der kan give håb: Byhaver (‘urban farming’ og ‘urban gardening’), permakultur, Community-Supported Agriculture, Community-Supported Fishery, grønne ollekoller og bofællesskaber (som ikke behøver være kollektiver, som vi så dem i 1960’erne og 70’erne), WWOOF’ing (World Wide Opportunities on Organic Farms), omstillingsbyer (Transition Towns), med videre. I Spanien er mennesker i nogle egne gået over til bytteøkonomi som svar på de katastrofale følger af eurokrisen og Trojkaens (IMF’s, EU-Kommissionens og Den Europæiske Centralbanks) hårde ‘krisemedicin’. Sådanne nye eller genfundne måder kan man selvfølgelig håbe bliver et utilsigtet gode ved den for en stor del EU-skabte situation.

I forlængelse af de her nævnte fremtidsimpulser vil jeg citere norske Hans-Jørgen Høinæs fra hans artikel ‘Er samfunnet en organisme eller mekanisme?’ i tidsskriftet Janus nr. 3/1989. I kapitlet ‘Den sociale tregrening’ indkredser han, hvad der netop menes med dette begreb, som Steiner var ophavsmand for. På falko.nu kan man finde links til en række hjemmesider om den sociale tregrening.[3] Efter sin skitsering tilføjer Høinæs:

”Det er klart at disse tankene, som her gjengis i sterkt forenklet form, kan lyde som rosenrød utopi, især når det gjelder forvandlingen af næringslivet. F.eks. kan man ikke uten videre forvente at et kynisk, kapitalistisk profittsamfunn kan endres fra en dag til den neste. Dette var Steiner selvsagt klar over. Derfor hevdet han at ”det må skapes en ny arbeidsimpuls såsnart man tenker på å fjerne den gamle med rot i den egoistiske profitt.” [Som kilde note til dette opplyser Høinæs: Rudolf Steiner: De tre funksjoner og systemer, Forlaget De Tre Funksjoner, Bergen 1968]. Opplysnings og erkjennelsesarbeid måtte ligge til grunn for forvandlingen. Og enhver nyetablering måtte til å begynne med skje i det små. F.eks. kunne næringslivet danne sine egne assosiasjoner hvor forbrukere, handelsledd og produsenter sluttet seg sammen. Og i praksis vil

det si at forbrugerne, som jo til syvende og sist er interessert i kvalitetsvarer, henvender seg til produsentene – enten direkte eller via handelsleddet (forretningen).

Slike assosiasjoner finnes i dag mange steder rundt om i Europa og især innenfor det biologisk-dynamiske [= biodynamiske] landbruk. Men ønsket om å fjerne det egoistiske profittmotivet krever imidlertid noe mer enn å danne assosiasjoner og interessefelleskap i tradisjonell forstand. I antroposofiske forretningsinitiativer har man derfor f.eks. prøvd å fastsette priser og lønn på alternativt vis.

Ved ett eksempel som jeg selv har opplevd, det var ved et vegetarisk spisested i Bergen, møttes forbrugerne og innehaverne én gang årlig på et fellesmøte for å drøfte både matens kvalitet samt eventuelle nye spisepriser. Og det fungerte knirkefritt!”

Mit studiebidrag ‘Nationalitet, individ og EU’[40] kommer ind på enkelte andre aspekter af erhvervsliv og associationer (sammenslutninger, foreninger) set i forhold til EU og nationalstaterne.

Lad os inspireres af Rudolf Steiner, og lad os inspireres af hinanden på tværs af folkeslag. Her tænker jeg også på oprindelige folkeslag (‘First Nations’), som – når man taler med dem, er sammen med dem eller læser deres egne udsagn – viser sig at byde på værdier, der ofte kan perspektivere og inspirere vores vestlige spiritualitet på befriende og brugbare måder. Jeg vil i den sammenhæng anbefale bogen ‘Journeys with Raven – and other stories’ (Heritage Books Canada, 2014). Den er skrevet af en af mine venner, *Rita Makkannaw*, en dansk kvinde, som bor i Canada og i en længere årrække havde en indiansk ægtemand. Bogen har blandt andet kapitlerne ‘Cross Cultural Teaching’, ‘Cross Cultural Challenges’ og ‘Economic Philosophies’ (der blandt andet omtaler bytteøkonomi) og ‘Environmental Changes’. Vi skal ikke ”gøre os” til andre folk end dem, vi er født som, men vi kan inspireres af hinandens særlige talenter, som Skaberen gav de enkelte folkeslag, og som har udviklet særlige erfaringer og tilgange.

I det andet af de syv foredrag i 1992-udgivelsen ‘Ideas for a New Europe’[15] taler Steiner om to polare sjæletendenser; på den ene side dét at nære flyvske, fantastiske, lyserøde, vage og drømmende tanker om en vidunderlig fælleshed, og på den anden side den prosaiske, golde henslængthed og borgerlige smålighed, der trækker os ned til jorden og ind i materialismen:

”Disse to modsatrettede kræfter lever i individerne. Mellem disse kræfter står mennesket, der må finde en balance. Men der er mange måder at finde en balance på. Hvad enten man lægger 50 gram eller 50 kilo på den ene side og det samme på den anden, er vægtskålene i balance, og de er også i balance, hvis man lægger et kilo på hver side, eller et tusinde. Der er uendelige muligheder for at være et menneskeligt individ, og det er derfor, det er så essentielt i dag for mennesker at forstå, at deres individuelle væsen rejser sig ud fra deres bestræbelse på at søge en balance mellem de to modsatrettede poler.”

Disse ord følges for så vidt op i fjerde foredrag (15. december 1919) i samme udgivelse:

”Da folk ikke forstår, at idealerne for det sociale liv må fødes ud af det grundlæggende åndsforløb for en tid og et sted, indser de ikke nemt, hvor nødvendigt det er at indføre tregreningen af den sociale organisme med forskellige nuancer på det europæiske kontinent såvel som på dets forpost, Amerika. Når den først er introduceret, vil de nødvendige nuancer opstå ganske naturligt i forhold til de forskellige folkeslag. Men for at vurdere den fulde nødvendighed af – inden for den sociale organisme – at adskille et uafhængigt kulturliv, et uafhængigt stats- og retsliv samt et uafhængigt økonomisk liv må vi kigge med åbent sind på den måde, hvorpå kultur, stat og økonomi kom til at blive sammenblandede i vores europæisk-amerikanske civilisation.” – Dette kiggede vi (kortfattet) på i kapitel 7.

Læseren inviteres til at fundere over, om EU er i nærheden af idéen om *tregrening*[3]. Kender man endnu ikke til denne idé, kan man fundere over, om EU’s lovmaskineri i almindelighed

rummer en *nuancering* over for de enkelte steder (medlemslande), eller om EU eventuelt tillader en sådan.

*

8.5: EU er i dag et andet EU end det, mange sagde ja til

De to Steiner-citater fra 'Ideas for a New Europe' synes at bekræfte dette: At jo større mangfoldighed, der er i måderne at indrette sig på kloden over, desto mindre risiko er der for store enheders magtmisbrug af de mange. 'The great and powerful Wizard of Oz' får således mindre råderum.

I kapitel 1 skrev jeg: "*Jeg afviser ikke, at en form for 'forenet Europa' eller 'forenede europæiske region(er)' kunne være noget sundt.*" – Forskellige modeller for noget sådant har været fremme i århundreder. En føderation (forbundsstat) er en stat, som består af en sammenslutning af flere delstater med et vist selvstyre. USA og Tyskland er forbundsstater. Der er måske nogle, der mener, at hvis der for Europas vedkommende kan dannes en tregrening *i en forbundsstat*, så vil det antroposofisk set være tilfredsstillende. Hvis noget sådant overhovedet er strukturelt muligt, må der nogle sjælelig-åndelige forudsætninger til. Efter mange års beskæftigelse med EU er det min analyse, at EU for længst har forbrudt sig mod og er drevet så langt forbi, hvad der måske kunne udgøre sådanne forudsætninger, at reformisme indefra i EU-konstruktionen hen imod tregrening er omsonst og desuden vil trække store mængder fokuskræfter fra meget af det, som planeten og menneskene skriger desperat på, også uden for Europa. Med EU's løbende magtcentralisering ses mange tilnærmelser til forbundsstaten, og i samme takt øges distancen til de chancer, der måtte være for tregrening. Og er forbundsstatens kammersystem overhovedet relevant for en tregrening?

I de seneste år har EU-centraliseringens løbehastighed endda eskaleret, så EU i dag er et andet EU end for bare få år siden. De fleste centraliseringsmål har ligget som idéer i EU-systemet i mange årtier, men de har ikke just været meget fremme i den offentlige debat, og derfor er de, der med gode fællesskabsmotiver har stemt ja til EF/EU gennem årene, i høj grad lovlig undskyldt. Især de senere års øgede EU-centralisering har ikke affødt mere folkelig fællesskabsfølelse, men mindre. Samtidig falder stemmetallene ved EU-parlamentsvalgene, og ofte også de nationale valg, stadig. Folk føler sig hægtede af af både EU og nationale regeringer, og apati og resignation breder sig. Den danske, EU-kritiske musiker og entertainer Niels Hausgaard har flere gange sagt det sådan, at centralismen er værre end diktatur, for i diktaturet kan man skyde diktatoren. Det kan man ikke under centraliseringen, for apatien rammer os alle. Hausgaard udtrykker det på radikal måde, men der er noget om det. De strømninger og væsenskræfter i EU, som for en stor del har formet EU's struktur og indhold, bekræfter ufrivilligt, at de Michaelske fremtidsimpulser må skabes nedefra og uden om (blandt andet) EU-konstruktionen. Det frie initiativ kan "forvalterne" ikke forudse.

En mere ædruelig model for noget 'forenet Europa' vil antagelig være en art konføderation (statsforbund), hvilket er en sammenslutning af individuelle stater. Eventuelle antroposoffer, der håber på den ovenfor beskrevne forbundsstat, vil antagelig anholde om dette og sige, at dette er en uantroposofisk idé, da et statsforbund bevarer de nationalstater, der indgår i forbundet. – Men det *behøver* det netop ikke gøre i et senere stadie. Prøv at tænke over det: I virkeligheden er der heller intet, der påkræver, at statsforbund skal skabes ud fra nationalstater. Ej heller fra enhedsstater. For der kan opfindes stater ud fra ganske andre kriterier og betydninger end de i dag kendte. Det nok mest realistiske i første omgang vil være at oprette et statsforbund i eksempelvis – ja, *ikke mindst* – Norden og så derefter udvikle de nordiske statsformer bort fra national- og enhedsstaten og hen til andre statsformer. Det kunne muligvis være mere flydende udformninger, end de har i dag. Og forhåbentlig langt slankere! Og efterhånden vil man måske kunne inspirere andre regioner af

stater til at gøre det samme. Jeg har tillid til menneskers fantasi. En maksime – der må være et råd og ikke en ordre – for vores tilgang til nye generationer må være denne:

Gør ikke, som vi gør. Gør heller ikke det modsatte, for da er I stadig dikterede af, hvad vi gør – men overrask os.

På især højrefløjen vil mange slanke statens magt. Selv hos socialisterne i Enhedslisten ønsker de trods alt ikke, at staten skal blande sig i alt. Ledende enhedslistefolk har endda samarbejdet med den borgerlig-liberale tænketank CEPOS om kritisk information om overvågningssamfundet. I Folkebevægelsen mod EU plæderer man for mellemstatsligt samarbejde, men *nationalstaten* er ikke et ord og begreb, der interesserer synderligt. En simpel 'googling' viser, at ud af flere tusinde http-sider på site:folkebevaegelsen.dk nævner i skrivende stund 7 netsider ordet 'nationalstaten' og 10 netsider 'nationalstat'.^[85] Hvad medlemmerne i den tværpolitiske Folkebevægelsen mod EU progressivt vil i stedet for EU, veksler. Det gør det også i EU-modstanderpartiet Enhedslisten. For nogle er socialisme ganske vist lig med overvejende grad af statsmagt, men selv i dette parti er der ganske mange – og stadigt flere, er mit indtryk – for hvem socialisme primært betyder selvstyring i lokalsamfund såsom økologiske landsbyer. Så alt i alt er der håb for opgøret med enhedsstaten.

*

8.6: Lidt om Norden, Schweiz, Storbritannien – og debatten

Norden består af Norge, Sverige, Finland, Island, Danmark og de tre selvstyrende områder Grønland, Færøerne og Åland. Grønland meldte sig, som en del af Rigsfællesskabet, ud af EF i 1985 efter i 1982 at have stemt om fortsat medlemskab. Nordmændene har aldrig ansøgt om EU-medlemskab, og Islands regering har trukket sin ansøgning tilbage. I 2004 og 2014 blev der lavet meningsmålinger, der viser, at et flertal af nordmændene (der står uden for EU), svenskerne, danskerne og finnerne faktisk ønsker et nordisk statsforbund med samarbejdsaftaler med EU frem for EU-medlemskab.^[86] Det vil på talrige måder være i det tilbageværende EU's egen interesse at have et sådant samarbejde, efter at lande udtræder. Og var det endelig sådan, at et fornærmet EU ikke ville samarbejde med "udbryderne", så ville dette kun være et argument for at udtræde af EU, for en sådan klub vil have mistet sin anstændighed og fornuft. EU's gruppeegoisme vil selvfølgelig have 'sejret sig ihjel'. I det hele taget giver det udbredte udsagn om, at "det er skadeligt at stå uden for EU" ingen rimelig mening, idet EU tæller 28 af verdens cirka 200 lande.

Få uger før dette falko.nu-studiebidrags udgivelse stillede ni nordiske parlamentarikere i Nordisk Råd forslag om, at Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd skal undersøge mulighederne for et tættere nordisk samarbejde.^[87] De ser gerne, at der etableres en nordisk forbundsstat eller et nordisk statsforbund. I debatten var der ingen parlamentarikere, der tog afstand fra idéen. Forslaget er nu sendt til viderebehandling, før der skal tages endelig stilling til det. Norske Torgeir Knag Fylkesnes fra partiet SV ser helst, at Norden samles uden for EU, men han mener, at det er muligt at have forskellige tilknytninger til EU.

Hvis *stater* da overhovedet i nogen form hører fremtiden til, kan nye statsbegreber med eller uden statsforbund have mere flydende udformninger, end de har i dag. Derved vil nationalisme dårligt kunne finde fodfæste, og der vil være lagt praktiske kim til den sjette efteratlantiske kulturepoke. Det ovenfor nævnte WWOOF-netværk tænker jeg kan inspirere i den sammenhæng. WWOOF er et globalt netværk, som koordinerer primært unges rejser til andre lande, hvor de går til hånd på økologiske og biodynamiske gårde mod kost og logi. Nedefra er der altså her groet et initiativ, der vækker mindelser om tidligere tiders dannelsesrejser – et af de bedste påhit, vore aner har fostret. Sådanne impulser udefra hjælper til at forebygge "(folke)sjælelig-åndelig indavl" og kan sikkert bidrage til noget flydende i statsformerne. Nærmere *hvordan* kan vi jo meditere over og debattere.

Med hensyn til EU-lande uden for Norden kan det oplyses, at schweizerne aldrig har søgt om EU-medlemskab, og at Storbritanniens regering har varslet en folkeafstemning om EU-medlemskabet senest 2017. EU-borgernes mistillid til EU-konstruktionen er betydelig.[88] Det er bestemt realistisk med andre strukturer end EU. Store forandringer er sjældent uden risici, men det er et fortsat EU eller EU-medlemskab heller ikke. Det er på høje tid med en grundlæggende debat om EU og Europa. Som Søren Søndergaard fra Folkebevægelsen mod EU har påpeget: Hvis ikke den tages, kan man *”i værste fald frygte, at det ender i borgerkrig, og at nogle af de strømninger, der får vind i sejlene i den proces, er nogle af dem, som overhovedet ikke vil europæisk samarbejde.”*[89]

*

8.7: Antroposofi og politik – samt Kristus og suveræniteten

Er det dette studiebidrags budskab, at antroposofien selv skal tage aktivt del i det politiske liv? Nej. På samme måde som at demokrati bør være en stadig metode, ikke et mål, så må åndeligt liv – som Steiner udtrykte det:

”stå adskilt fra alt andet; det må udvikle sig på sit eget fundament og kun udføre handlinger, der kommer ud af dets egne impulser. Vi stræber efter at sikre, at åndeligt liv ikke længere er sammenflettet med politisk og økonomisk liv, men hellere er frit og uafhængigt på en måde, som den katolske kirke, der altid har været filtret sammen med det politiske og økonomiske liv, aldrig vil kunne være. Vi ønsker at sikre, at vi står i en position, hvor vi kan bringe alle impulserne fra det åndelige liv til virkelighed.

Tænk over hvor grinagtigt, hvor overfladisk, det er, når nogen siger, at antroposofi ikke burde bevæge sig ind i det politiske liv, når det faktisk er antroposofi, der kræver en social organisation, hvori åndslivet ikke længere vil være knyttet til politik overhovedet. Vi bør skabe et politisk system, i hvilket åndeligt liv kan give form til sig selv – kan have sin egen indre organisation.”[90]

Man kan selvfølgelig sige, at der er ånd i alt, hvad vi mennesker gør, og dermed også i politik. (*Kvaliteten* af ånden kan variere og diskuteres). Det vil heller ikke være uberettiget at sige, som en indianer på tv gjorde for nogle år siden, at vor tids ulykker kommer af, at politikken ikke bygger på et åndeligt fundament. Hvis en indianerstammes regnskovsområde invaderes af bulldozere, er det åndeligt på sin plads, at høvdingen går til den pågældende regering med appel om at beskytte naturen og sit folks livsgrundlag og kultur. Men eksempelvis at opbygge politiske eller økonomiske *institutioner* på basis af en bestemt åndsretning bliver nemt problematisk i en verden, hvor mennesker kommer hinanden ved.

I ‘tregningen’ er selve *opdelingen* af samfundets overordnede sfærer skabt ud fra et åndsrekendt grundlag, men de enkelte sfærer påkræver ingen bestemt åndsretning. Etik og moral sættes desuden ikke på formel, for det kan man slet ikke, uden at tyranni opstår (også dette var et af Steiners budskaber). Overgreb som det nævnte vil være i strid med tregningen, blandt andet fordi alle her har lighed i retssfæren. For nu at skildre dette i en hypotese, der ikke er synderligt konstruktiv, men til gengæld er tydelig som illustration: En rydning af en indianerstammes ”køkkenhave” må indebære, at stammen har fuld ret til at rydde entreprenørens køkkenhave og tillige tage de penge fra ham, han i stedet kunne *købe* mad for.

Hvori lægger vi vores autoritet og suveræniteten? Suveræniteten begynder i hvert tilfælde med individet, og individets autoritet lever i de valg, det selv træffer. Den enkelte kan dog ikke stå alene. Det afrikanske begreb *ubuntu* dækker dette meget godt, i det mindste meget bedre end det kaprede og retarderede ‘broderskabs’begreb. Forhenværende ærkebiskop Desmond Tutu er flittig

fortaler for ubuntu-tankegangen. Tutus store indsats mod apartheidstyret i Sydafrika bevidner, at han kender alt til betydningen af individers indsats. Samtidig ved han, at vi intet vil kunne være uden vor næste. Ubuntu har at gøre med medfølelse, men er mere end det. Tutu har forklaret begrebet i disse ord: 'Jeg er, fordi vi er'. Denne tilgang anerkender både jeget og fællesskabet. Det sociale løsen er at finde og tilegne sig i dette. I et af sine foredrag[91] siger Rudolf Steiner det samme på en anden måde:

"Det er afgørende, at vi ordentligt forstår en aforisme, der blev sagt af Kristus ... en af de vigtigste og mest betydningsfulde aforismer, Kristus sagde, og som lyder omtrent som dette: "Hvor to eller tre er forsamlede i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem.""

*

Foto: Rådet for Den Europæiske Union

Foto: Den danske delegation med statsminister Anders Fogh-Rasmussen og udenrigsminister Per Stig-Møller i spidsen underskriver 29. oktober 2004 EU-forfatningen under statuen af – ikke Kristus, men Pave Innocens 10. (1574-1655, pave fra 1644-1655). Efter at et flertal i de franske og nederlandske befolkninger havde stemt Nej til forfatningen, blev den med få indholdsmæssige ændringer til EU's nuværende traktat fra Lissabon. Langt de fleste regeringer i EU, inklusive den danske, godkendte Lissabontraktaten ved rent parlamentariske afstemninger, altså uden folkeafstemning. – Turde de ikke spørge de befolkninger, de er til for at tjene, om noget så statsretligt forandrende som en EU-traktat?

NOTER:

[44] <http://falko.nu/rs/folk.html> (udgives på falko.nu omkring årsskiftet 2014/15).

[45] EU-Kommissionens formand/præsident José Barroso: <http://www.information.dk/310832> og <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/eu/10041817/Federal-Europe-will-be-a-reality-in-a-few-years-says-Jose-Manuel-Barroso.html>

EU-Kommissionens næstformand/vicepræsident Viviane Reding om eurozonen som et kommende Europas Forenede Stater: *"We need a true political union. To me this means that we need to build a United States of Europe with the Commission as government and two chambers – the European Parliament and a "Senate" of Member States. But there are of course other opinions out there for the future of Europe. You might have other ideas as well. And that is how it should be. We need to have a broad debate before we start to make the big changes required."* – Hele Redings tale har tidligere været på denne EU-internetside: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-1_en.htm – men er af ukendte grunde fjernet i omkring september-oktober 2014, mens Falko arbejdede med dette falko.nu-studiebidrag. Politiken (politiken.dk 14. februar 2014) har dog også citeret Reding i samme kontekst: <http://pol.dk/2211867>

Premierminister Matteo Renzi, Italien, som i sommeren 2014 fik dette halvårs EU-formandskab: *"For my children's future I dream, think and work for the United States of Europe."* (citeret i Daily Telegraph 22. juni 2014) – <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/eu/10918134/Italy-to-push-for-United-States-of-Europe-when-it-holds-the-EU-presidency.html>

[46] Mørkets ånders nedstyrtning, foredrag i Dornach 28. oktober 1917. 'Mørkets ånders nedstyrtning' er GA 177, som anbefales i sin helhed. Nærværende foredrag på engelsk: <http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA177/English/RSP1993/19171028p01.html> ... Hele foredragsrækken: http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA177/English/RSP1993/FalDar_index.html

[47] Three Streams in the Evolution of Mankind: Lecture 6: Augustus and the Roman Catholic Church, Rhetoric, Intellectual Soul and Consciousness Soul. Foredrag afholdt 13. oktober 1918. Fra GA 184; <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0184/19181013p01.html>

[48] Nogle af disse historikers artikler og bøger nævnes i del 1 af i Magnus Falkos skrift »EUSA« – genrejsningen af Romerriket? Udgivet 12. juli 2008 på: Del 1: <http://publikationer.folkebevægelsen.dk/EUSA1af2.pdf> – Del 2: <http://publikationer.folkebevægelsen.dk/EUSA2af2.pdf> ... Så vidt Falko ved, har de europæiske fagforeningers paraplyorganisation ETUC (også kaldet "Euro-LO" og på dansk ESF) dog ikke deltaget – muligvis fordi de flere gange har kritiseret EU-politikken på det faglige område? Hermed ikke sagt, at de grundlæggende eller overvejende er imod selve EU. I Danmark er der det EU-kritiske netværk Fagbevægelsen mod Unionen: <http://www.eufagligt.dk/>

[49] East and West from a Spiritual Point of View. Første foredrag i: GA 186; The Challenge of the Times. Afholdt 29. november 1918. <http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA186/English/AP1941/19181129p01.html>

[50] What to do with Germany?, skrevet 1943-1944, udgivet første gang i 1944 af Hamish Hamilton, London. Dansk udgave: Hvad skal der ske Tyskland?, Det Schønbergske Forlag, 1945.

[51] <http://www.information.dk/498895>

[52] <http://www.eu.dk/~media/files/traktatarkiv/lissabon-traktaten%202009%20dansk%20konsolideret.ashx>

[53] Borgernes nødbremse i EU virker ikke. Af Katrine Birkedal Frich. Mandag den 26. marts 2012; <http://www.ugebreveta4.dk/2012/201213/Mandag/naerhedsprincip.aspx>

[54] Pressejurist kritiserer EU-tanker om øget mediekontrol. Artikel af journalist Bo Elkjær på det danske Journalistforbunds hjemmeside, 22/01/2013; <http://journalisten.dk/pressejurist-kritiserer-eu-tanker-om-oeget-mediekontrol>

[55] http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com95_590_en.pdf (på engelsk. Det bragte citat står på side 53).

[56] Fra GA 186; <http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA186/English/AP1941/19181206p01.html>

[57] <http://www.carrollquigley.net/books.htm>

[58] Polish Catholics urge sainthood for EU founding father, af Bruxelles-korrespondent Ian Black, The Guardian (online), søndag 6. september 2003;
<http://www.theguardian.com/world/2003/sep/06/catholicism.religion>

[59] http://www.bilderbergmeetings.org/participants_2011.html

[60] Side 319 i Alden Hatch: 'Prins Bernhard af Holland – Blade af et moderne monarkis historie', forlaget Lohse, København, 1962. Oversat efter 'The Prince of the Netherlands'.

[61] <http://www.information.dk/telegram/215888>

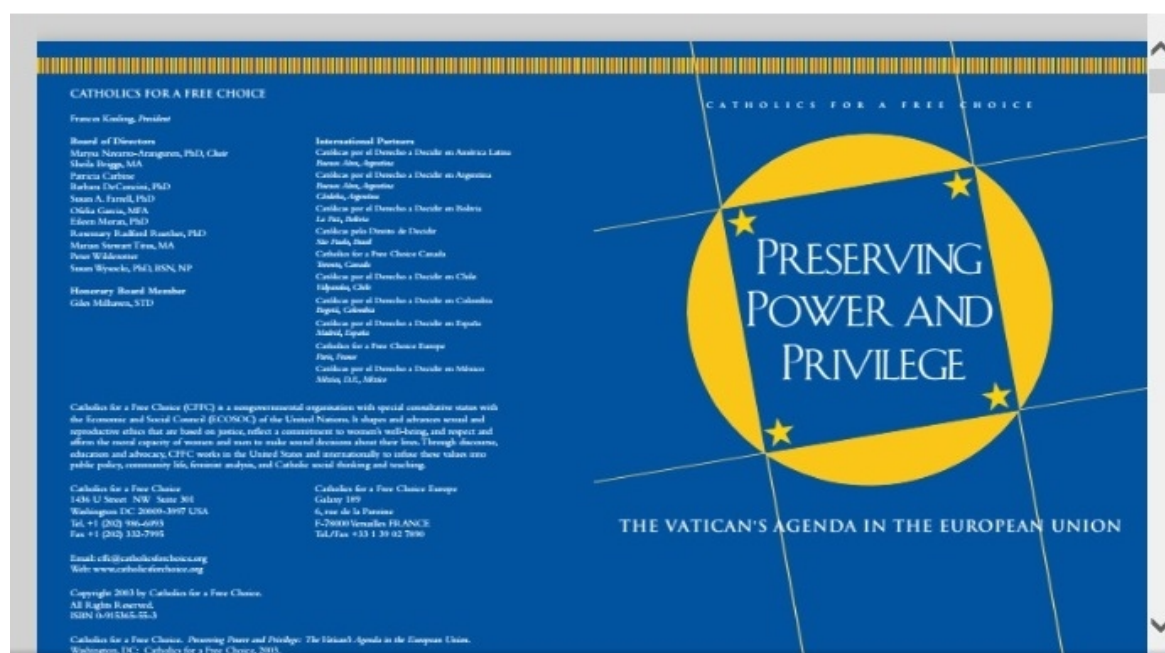
[62] <http://www.folkebevaegelsen.dk/soren-sondergaard/article/pavestaten-eu>

[63] Fredag den 21. juli 2006, 1. sektion, forsiden og side 9. Af Martin Aagaard, Bruxelles;
<http://pol.dk/152289>

[64] Del 1: <http://www.youtube.com/watch?v=0P1V4fCGASM>

Del 2: <http://www.youtube.com/watch?v=RuXj96SmBcQ>

[65] <http://www.catholicsforchoice.org/topics/reform/documents/2003preservingpowerandprivilege.pdf> ... CFFC's pressemeddelelse om rapporten:
<http://www.catholicsforchoice.org/news/pr/2003/20031001euroreport.asp>

CFFC's rapport 'Preserving Power and Privilege'

[66] Fra arbejderforedragene; 'Die Geschichte der Menschheit und die Weltanschauungen der Kulturvölker', GA 353. Udgivet på engelsk under titlen 'From Beetroot to Buddhism' af Rudolf Steiner Press, London, 1999. Dette konkrete foredrag fra 4. juni 1924, og passagen står på denne side, her på tysk: <http://fvn-rs.net/PDF/GA/GA353/GA353-293.html> (bemærk, at man forneden kan bladere i siderne).

[67] Berlin, 15. september 1919. Fra GA 333. På engelsk: 'Realizing the ideals of Liberty, Equality, and Fraternity through Social Threefolding'. Falko har dette foredrag fra bogen 'Freedom of Thought and Societal Forces', Steiner Books, Anthroposophic Press, Massachusetts, USA, 2008. Er en oversættelse af foredragssamlingen 'Gedankenfreiheit und soziale Kräfte' (en udgivelse fra 1985). Er på internettet på tysk – siden her er den sidste i foredraget, og man ruller bagud/forud forneden på netsiden: <http://fvn-rs.net/PDF/GA/GA333/GA333-092.html>

[68] <http://jyllands-posten.dk/international/europa/ECE7234889/Pave-Frans-giver-Europa-en-opsang/> # <http://jyllands-posten.dk/international/ECE7236452/Paven-Europa-har-brug-for-ny-retning/> # <http://www.bt.dk/udland/pave-frans-advarer-mod-et-traet-europa>

[69] 1: <http://www.ktfministry.org/sermons/811/the-clandestine-plot-against-greece>

2: <http://www.germanophobia.net/books/GAHRE.pdf> ... En kommentar til skriftet: Man bør være vældig forsigtig med at trække linjer fra det gamle 'Hitlertyskland' til EU, som skriftet her gør, men EU har notorisk store, skønt ikke eksakte, ligheder med naziplanerne om et Storrøm eller 'Grossraumwirtschaft'. Jeg tænker her på autostradaer \approx EU's 'transeuropæiske net', foruden fællesmarked og økonomisk samordning (i Nazityskland kaldet Nyordning) i en toldunion og møntunion med fælles valuta med tysk hovedsæde. Desuden er det for undertegnede, som ikke er historiker, svært at afvise en avisartikel som denne fra Daily Mail 9. maj 2004: 'Revealed: The secret report that shows how the Nazis planned a Fourth Reich ...in the EU'; <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1179902/Revealed-The-secret-report-shows-Nazis-planned-Fourth-Reich--EU.html>

3: <http://livingword-of-god.blogspot.dk/2011/04/eurozone-and-spirit-of-charlemagne.html> – har ingen bibelhenviisninger, men trækker tråde til Charlemagne (Karl den Store) og Det Hellige Romerske Rige.

[70] #1: 'The Spiritual Tasks Of Europe In The Coming Millenium' (ærkeenglene Gabriel og Michael — Romersk-katolske kirke — 'Forenet Europa' som inkluderer USA og samarbejder med Vatikanet/Rom — "This is hardly in tune with the new Michael Impulse that is now growing in strength in our time" — Tregrening vs. Woodrow Wilson — Europa vil atter synke, hvis det vælger romersk fortidsimpuls og/eller amerikanisme); <http://threeman.org/?p=1415>

#2: 'The Push Towards a New World Order In The 1990s – A View Of The Workings Behind The Scenes' (EU et led i fremkomst af andre storregioner, NAFTA, APEC, FTAA — Council on Foreign Relations (CFR) — The Round Table og sir/lord Alfred Milner — Chatham House (= Royal Institute of International Affairs (RIIA)) — Rhodes Society — MAI (forløber for GATT) — Rhodes inspireret af jesuitisme/romersk-katolske kirke — Bilderberg-gruppen og Den Trilaterale Kommission — materialistisk bølge); <http://www.threefolding.freeuk.com/boardmn2.htm>

#3: 'Anthroposophy and the Question of Conspiracy in Modern History (1)' (Bush sr.'s "en ny verdensorden" — Kon-spirare betyder blot at trække vejret sammen — Jefferson — Blavatsky — C.G. Harrison — Round Table, Cecil Rhodes, Milner og angloamerikansk politik — Europas

Forenede Stater (på vej) — NAFTA — APEC — Zbigniew Brzezinskis bog ‘The Grand Chessboard’); <http://www.monju.pwp.blueyonder.co.uk/NWO6.htm>

#4: ‘Anthroposophy and the Question of Conspiracy in Modern History (1)’ (Lucifer, Ahriman, Kristus — EU, NAFTA og APEC som vrængbillede af Den hellige Treenighed — Rhodes, Rothschild, Milner, Lippmann, Wilson, Bush og Rockefeller virker for en ahrimansk ny verdensorden og “nyt romerrige” — Post-renæssance — Græsk-romerske kulturrepoke — Ægyptisk-kaldæiske kulturrepoke — USA grundlagt — Echelon og NSA); <http://www.monju.pwp.blueyonder.co.uk/NWO8.htm>

#5: ‘Freemasonry and the Roman Spirit’ (Kristus — Gnostikerne — Manikæerne — Rom- og Byzans-kirkerne (Byzans = det gamle græske navn for Konstantinopel) — Tempelordenen — Frimurerne — Protestantiske mysteriesekter — Filip IV og Pave Clement V — Romerriget — Katarerne — Katolske kræfter — RIIA — The Round Table — CFR — Imperialisme — USA — Soloviev — Lucifer og Ahriman — Kvækere — ‘Et forenet Europa’ på linje med det Hellige Romerrige (ligesom den pavelige intention med Charlemagnes oprindelige rige) — Den tyske nations dynamik bruges til at grundlægge den nye styreform ledet af tankerne fra Vatikanet — Transatlantisk system — Rosenkreuzerne); <http://threeman.org/?p=403>

#6: ‘Where is UK bound? (Part 2) The Re-creation of Europe’ (Engelske elite — Nationalisme — Gordon Brown: “Storbritannien er den første multinationale stat” — Skotland — Kelterne — Menneskeudviklingen ikke parat til den verdensstat, som eliten (oftest i det skjulte) ser EU som en trædesten på vejen til — Trædestenen udtryk for forvalterbevidsthed, nemlig dels de teokratiske og hierarkiske strømninger fra det gamle Ægypten og Det Hellige Romerske Imperium, dels materialismen, der udgår fra de engelsktalende lande — Præmatur verdensstat vil være samme fejltrin som bolsjevikkernes kommuniststat, imperialismen og diktaturerne); <http://threeman.org/?p=1153>

#7: ‘The Roots of the New World Order – the development of the Anglo-American Imperial Idea 1900 – 2008’ (USA’s grundlæggelse — 1. Verdenskrig — Skull and Bones — Balfour og Roosevelt — Thatcher — Wilson — Milner og Rhodes — Lyndon Larouche — Atlantic Union Committee — Romtraktaten — NATO — Et Atlantisk Samfund/Fællesskab (Atlantic Community) — Kina med i ‘MacWorld’ — Tony Blair — Gordon Brown — Steiner om hemmelige broderskabers manipulation af det britiske folk — Steiner: Angloamerikanismen får nok verdensherredømmet, men hvis det sker uden tregrening, vil det medføre kulturel død og sygdom); <http://threeman.org/?p=815>

#8: ‘The ‘Abolition’ of the Spirit: The Enigma of Canon XI – The Year 869 & Its Significance in the Destiny of Europe’ (Akseår: 1054, 1879, 1924, m.v. — Steiner og grundstenen — Helmuth von Moltke — Lothars rige og Europa — Charlemagne — Kul- og Ståunionen — Pavelig “ufejlbarlighed” endnu engang — Coudenhove-Kalergi — Otto von Habsburg — Jean Monnet — Europarådet); <http://threeman.org/?p=1092>

#9: ‘Understanding Our Time (2)’ (Ærkeenglen Michael og året 1879 — Charlemagne — Lothar — Monnet — Robert Schuman — Konrad Adenauer — EU — NAFTA — Akse-år — 3-tallets betydning — Den æteriske sfære — Filmen ‘The Matrix’ — Lucifer og Ahriman — Vacciner, genteknologi, m.v. — Kristus — Gondishapur — Tempelridderne — Sorath); <http://threeman.org/?p=1174>

#10: ‘Beneath the European Crisis’ (Eurokrisen — Winston Churchill om Europas Forenede Stater som trædesten til almægtig verdensorden — Traditionen fra Rom, Det Hellige Romerrige og Napoleons Europa — Føderalister og funktionalister — Monnet og Schuman — Kul- og

Ståluunionen — EF — EU-symbolerne — Grækenlands krise — Balfours brev til Roosevelt om angelsaksisk konføderation — Coudenhove-Kalergi); <http://threeman.org/?p=894>

#11: 'The United States of Europe – Whose idea was it actually?' (Europas (fremspirende) Forenede Stater påstås fejlagtigt at være Tysklands opfindelse, hvorved 'Tyskland' atter kan beskyldes for at lede Europas befolkninger ud i ulykke — Den monetære union designet til at skabe en krise, idet føderalisme ikke kan opnås på anden måde — Monnet — Schuman-planen — W.T. Stead — Amerikanisering af verden — Rhodes og The Round Table — Angela Merkel og Guido Westerwelle); <http://threeman.org/?p=692>

12: 'The First World War & the Ukraine Crisis: 1914 – 2014' (Romerriget og Romerkirken — Om Johann Wolfgang Goethes 'Eventyret om den hvide lilje og den grønne slange' — Rhodes — C.G. Harrison — Brzezinskis bog om det eurasiske skakbræt ('The Grand Chessboard'), herunder fransk-tysk-polsk-ukrainsk samarbejde — EU og NATO — Ententen — Rusland og dets naboer); <http://threeman.org/?p=1855>

[71] http://www.newview.org.uk/new_view.htm

[72] British release for book attacked by Vatican – Claims of freemasonry, satanism and homosexuality at papal court, The Guardian online, tirsdag den 3. august 1999; http://www.guardian.co.uk/uk_news/story/0,283228,00.html

[73] 4. april 1916, Dornach. Fra GA 167; <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0167/19160404p01.html>

[74] <http://arbejderen.dk/artikel/2008-05-29/eu-og-frimurerne-fra-1795-til-nu> ... En del links i kildelisten er desværre forældede/nedlagte i dag. Det skal siges, at mine ord "*Allerede i 1795 skrev Immanuel Kant, der har inspireret mange frimurerloger, »Skrift til den evige fred« over idéen om et europæisk statsforbund.*" har vist sig ikke at være korrekte, idet jeg siden 2008 rent faktisk har læst dette delvis seriøse, delvis satiriske skrift – og der står ikke noget deri om, at det gælder for netop Europa(!). Især i skriftets 'Tredje endelige artikel til den evige fred' dækker tankerne endda meget direkte hele verden. Kant taler her blandt andet om en verdensborgerret. En ringe trøst er, at jeg siden 2008 har opdaget, at tanken om et slags EU går endnu længere tilbage end 1795 (dette kalder på en selvstændig artikel), så jeg har ikke overdrevet tidsperspektivet, tværtimod. Jeg er temmelig nøje med mine kilder, hvilket man sikkert fornemmer af noterne i nærværende studiebidrag, men i det tilfælde i 2008 havde jeg ikke selv læst kilden. Sidenhen har jeg læst den danske oversættelse 'Til den evige fred' fra Gyldendal (3. udgave, 1995). Jeg vil henlede opmærksomheden på, at Rudolf Steiner i 'Bidrag til forståelse af Golgata-mysteriet', 15. foredrag[17] omtaler skriftet, som på tysk hedder 'Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf'. I den danske Steiner-oversættelse fra forlaget Jupiter, 1983, er det på side 168. Steiners omtale af skriftet giver ikke noget klart indtryk af hans vurdering af skriftet, selv om han skriver "*Hører vi Kant, eller hører vi tingene fra nyorienteringen? Hos Kant er sagen meget kraftigere og hviler på et meget bedre grundlag.*" Det er mig temmelig uklart, om Steiners budskab mellem linjerne i afsnittet som helhed er noget lignende: "*hvilket gør Kants model for 'evig fred' realistisk/sandsynlig*" eller "*hvilket trods alt ikke gør Kants model for 'evig fred' realistisk/sandsynlig*". Steiner kritiserede her og i andre foredrag diverse flyvske og virkelighedsfjerne programmer og tanker om "evig fred". Uanset hvad Steiner har ment om netop Kants model, så havde Kant ifølge det akademiske forord til den nævnte danske udgave en overbevisning, som Steiner umuligt ville kunne have billiget: "*I lighed med mange andre på den tid ønskede Kant at indskrænke valgretten til de besiddende borgere.*" I øvrigt bærer nogle af Kants skildringer af fjerne folkeslag præg af en umådelig mangel på virkelig viden om dem, men det var han jo ikke ene om på den tid. For den sags skyld heller ikke i dag, selv om mange af fortidens pinlige antropologiske fejltrin er luget væk. Endvidere forekommer det undertegnede, at 'Zum ewigen Frieden' er en kende skiftende eller selvmodsigende i forholdet mellem det føderale og det nationale – vil Kant noget føderalt

(forbundsstat) eller noget konføderalt (statsforbund)? – men det kan sagtens skyldes mine besværligheder med skriftets indviklede kancelli- og fagsprog, selv i dansk oversættelse. Vil Kant det føderale, så er der ting, jeg ikke rigtig synes stemmer. Hvorom alting er: Mit studiebidrag 'Nationalitet, individ og EU' [40] påviser, at EU på flere punkter forbryder sig mod Kants berømte skrift, hvad enten dette plæderer for noget føderalt eller noget konføderalt.

Desuden diverse artikler her (klik på hver enkelt): <http://euobserver.com/search/text/freemason>

Her (5. august 2008) stiller Søren Søndergaard, daværende MEP for Folkebevægelsen mod EU, spørgsmål til EU-Kommissionens formand José Barroso om frimurerlogers og andre logers indflydelse i EU-systemet: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2008-4528+0+DOC+XML+V0//DA> (svaret kan læses ved at klikke på ikonet 'Svar' til højre – bemærk, at der er tale om et "ikke-svar", idet Barroso reelt ikke besvarer spørgsmålet om, hvorvidt den omtalte løbende, fremtidige kommunikation mellem frimurerne og Kommissionen vil blive offentliggjort).

[75] To af talrige eksempler: <http://www.information.dk/455876> og <http://www.economist.com/node/21552579>

[76] Foredrag i St. Gallen, fra GA 178; <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0178/19171116p01.html>

[77] Bidrag til forståelse af Golgata-mysteriet, bind 1, foredrag i Berlin 27. februar 1917. GA 175. Udgivet på dansk af forlaget Jupiter, Odense, 1982. På engelsk – her med en anden titel, men det er det rigtige foredrag, og ordene om modvægt står i det sidste afsnit; *'I hope you will not take what (...)'*: <http://wn.rsarchive.org/Lectures/19170227p01.html>

[78] (Tysk:) Die Sendung Michaels, (engelsk:) The Mysteries of Light, of Space and of the Earth. Tolvte foredrag i GA 194, afholdt 15. december 1919. Indgår i udgivelsen 'Ideas for a New Europe' [15]; <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0194/19191215p01.html>

[79] Foredrag i Oxford 26. august 1922. Fra GA 305. Udgivet på dansk i 'Det sociale spørgsmål' af forlaget Jupiter, 2002. Der er i alt tre foredrag fra GA 305 med i denne udgivelse. Foredraget fra 26. august kan læses på tysk her: <http://fvn-rs.net/PDF/GA/GA305/GA305-183.html> ... Foredraget omtaler blandt andre Soloviev, der dog her staves Solowjow.

[80] <http://www.information.dk/202932> # <http://www.information.dk/203530> # <http://www.information.dk/telegram/216130> og [http://notat.dk/artikler/2010/i-klimakonflikt_2010-\(1\)](http://notat.dk/artikler/2010/i-klimakonflikt_2010-(1)) ... Det er i denne sag værd at vide, at Peter Pagh længe har været Danmarks førende ekspert i EU's miljøret. Magnus Falko har været aktiv i miljøorganisationen NOAH og kan bevidne dette. EU-talsmandens citat sidst i NOTAT-artiklen; *"Som oplægget i sin helhed var formuleret, frygtede vi at det kunne opfattes som en opfordring til at købe svensk"* kalder på spørgsmålet: Når det er en kampagne i Sverige, der opfordrer til at købe lokalt produceret mad, er det så ikke pr. definition en opfordring til at købe svensk? Det vil i det mindste være et logisk ræsonnement både politisk og juridisk. Som ovenstående Information-telegram (det tredje link) oplyser, stoppede Livsmedelverket kampagnen efter presset fra EU-Kommissionen.

[81] Det citerede foredrag blev holdt 6. august 1922. Foredragsrækken er samlet i bogudgivelsen 'Samfundsøkonomi – 14 foredrag av Rudolf Steiner holdt for studerende ved Goetheanum fra 24. juli – 6. august 1922', privattryk – uttgitt med tillatelse av Rudolf Steiner Nachlassverein. Oslo, 1975. GA 340.

[82] <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0191/19191010p01.html>

[83] Her: 5. foredrag, Dornach, 25. november 1917. Foredragssamlingen er GA 178. GA 178-udgivelsen 'Individuelle åndsvæsener og deres virke i menneskets sjæl' fra forlaget Jupiter, 1986, har udeladt enkelte foredrag fra rækken.

[84] Menneskelivet fra åndsvidenskabens synspunkt. På engelsk: kapitlet 'Human Life from the Perspective of Spiritual Science' i GA 35, Rudolf Steiner Press, Sussex, 1992, foredrag af 16. oktober 1916; http://wn.rsarchive.org/GA/GA0035/HumLif_index.html

[85] (*Man bør altid tælle selv/manuelt og ikke holde sig til det facit-tal, søgemaskinen selv har opgjort, da der reelt kan være tale om, at samme side/indhold har flere forskellige netadresser:*)
"nationalstaten": https://www.google.dk/?gws_rd=ssl#q=nationalstaten+site:folkebevaegelsen.dk

"nationalstat": https://www.google.dk/?gws_rd=ssl#q=nationalstat+site:folkebevaegelsen.dk&start=10

[86] # <http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/flertal-for-et-folkeligt-nordisk>

<http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/markant-flertal-for-norden-frem>

<http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/flertal-i-sverige-og-finland>

Den danske professor Niels I. Meyer og den norske forsker Johan Strang om EU og nordiske visioner: <http://www.folkebevaegelsen.dk/folk-i-bevaegelse/folk-i-bevaegelse-6-2012/article/nordiske-visioner>

[87] Nordisk Råd ser på muligheder for et nordisk forbund. Af Lave K. Broch; <http://broch.dk/?p=389>

[88] <http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/eksplosiv-stigning-i-eu-skepsis> og <http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/maling-udbredt-utilfredshed-og> (bemærk link forneden til Eurostats egen netside)

[89] <http://www.politiko.dk/nyheder/folkebevaegelsen-eu-mistillid-kan-ende-i-borgerkrig>

[90] Foredrag holdt i Dornach 31. januar 1920. Ottende foredrag i foredragsserien 'Geistige und soziale Wandlungen in der Menschheitsentwicklung'. Udgivet på engelsk under titlen 'What Is Necessary in These Urgent Times' af SteinerBooks, Anthroposophic Press, Massachusetts, 2010. Fra GA 196; <http://fvn-rs.net/PDF/GA/GA196/GA196-120.html>

[91] Foredraget 'Wessen bedarf die Menschheit zur Neugestaltung Europas?' holdt i Dornach 6. februar 1920. Tiende foredrag i foredragsserien 'Geistige und soziale Wandlungen in der Menschheitsentwicklung'. Udgivet på bog på engelsk med titlen 'What Is Necessary in These Urgent Times' af SteinerBooks, Anthroposophic Press, Massachusetts, 2010. Fra GA 196; <http://fvn-rs.net/PDF/GA/GA196/GA196-151.html>

#